

BOEK 2

afronden naar boven
naar beneden

Procenten % % %
% % %

Rente
berekeningen

Winst

VERLIES

GOEDEREN

handel

VREEMD geld

BEDRIJFSREKENEN
VOOR HET L.B.O.

ECO

bedrijfsrekenen

boek 2

*Rudolf Kock
Naise Lee
Diana Pieters-Gonzalez
Lucy Sharpe-Bardouille*

Eerste druk

VAD Aruba

ECO voor het lbo, een uitgave van Directie Onderwijs Aruba.

Serie-overzicht.

Boek 1 Toegepaste rekenkunde deel 1A en 1B

Antwoorden bij Toegepaste rekenkunde deel 1A en 1B

Boek 2 Bedrijfsrekenen

Antwoorden bij Bedrijfsrekenen boek 2

Boek 3 Bedrijfsrekenen

Antwoorden bij Bedrijfsrekenen boek 3

Vormgeving

Diana Pieters-Gonzalez

Mirla Tromp

Illustraties en omslag

Mirto Nicolaas

Correctie

Irene Croes-Verheyen

Lucy Sharpe-Bardouille

Aan de velen, die ons steeds met raad en daad hebben bijgestaan bij het verwezenlijken van dit boek, ons welgemeende woord van dank. Masha danki!

© 1995, Directie Onderwijs Aruba.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

1 Afronden 11

- 1 Afrondingen 12
- 2 Schatten 20

2 Procenten 23

- 1 Procent I 24
- 2 Procent II 27
- 3 Procent III 30

3 Renteberekening 35

- 1 Inleiding 36
- 2 Jaarformule 37
- 3 Maandformule 44
- 4 Dagformule 50
- 5 Dagen tellen 55

4 Goederenhandel 61

- 1 Handel 62
- 2 Korting op het gewicht 65
- 3 Prijs 68
- 4 Kortingen op de waarde of de prijs 70
- 5 Kosten bij inkoop en verkoop 73

5 Winst of Verlies 77

- 1 Inleiding 78
- 2 De winst 79
- 3 Nettowinst of verlies 88

6 Vreemd geld 95

- 1 Vreemd geld → eigen geld 96
- 2 Eigen geld → vreemd geld 105
- 3 Biedkoers en laatkoers 109

7 Extra sommen 121

- Afronden 122
- Procenten 124
- Renteberekening 128
- Goederenhandel 132
- Winst of Verlies 136
- Vreemd geld 139

Woordenlijst 143

Voor de leerling,

Voor je ligt het tweede boek van de methode ECO, die speciaal voor jullie, onze Arubaanse leerlingen geschreven is.

In dit boek richten we ons echter geheel op bedrijfsberekeningen of bedrijfscalculaties.

Evenals in de boekdelen 1A en 1B zijn ook nu bekende en nieuwe onderwerpen naast elkaar opgenomen.

Zo vind je een herhaling en verdieping van procenten en afronden naast de introductie van nieuwe onderwerpen zoals intrest, goederenhandel, winst of verlies en vreemde valuta. Berekeningen over deze onderwerpen komen steeds voor in allerlei bedrijven.

In dit boek worden ze op een eenvoudige manier uitgelegd, waardoor je als leerling de methode zelfstandig kunt door nemen en eruit leren.

Bij de uitleg is gebruik gemaakt van voorbeelden uit onze maatschappij en er is extra aandacht besteed aan een eenvoudig taalgebruik.

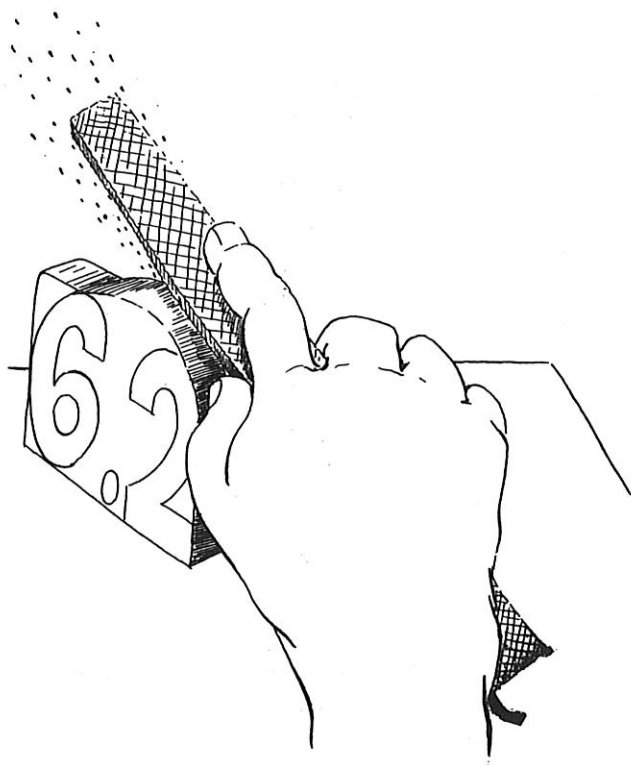
Het hoofdstuk Extra sommen, met sterretje erbij als de som wat moeilijker is en de woordenlijst, voor het opzoeken van moeilijke begrippen, zijn weer aan het eind van het boek opgenomen.

We hopen dat jullie met evenveel plezier uit dit boek zullen leren, als de makers gehad hebben bij het schrijven ervan.

Succes

HOOFDSTUK 1

AFRONDEN

1**AFRONDINGEN**

In ons eerste boek hebben we al wat geleerd over afrondingen. We weten bijvoorbeeld dat getallen afgerond kunnen worden op één, twee, drie enz. decimalen nauwkeurig. We gaan dit weer even herhalen. Denk eraan dat je steeds één cijfer verder kijkt, om het vorige cijfer nauwkeurig te kunnen afronden.

1. Rond de volgende getallen af op één decimaal nauwkeurig (= 1 dec. n.k.).

0,61	8,77	10,36	88,24
6,876	21,39	1,418	3,02
0,65	5,53	6,08	73,25
42,864	0,369	22,40	9,005
60,59	11,245	35,656	46,46

2. Rond af op twee decimalen nauwkeurig (= 2 dec. n.k.).

15,6248	666,666	1.841,496	0,426
34,968	350,9990	2.536,7049	4,2042
87,332	132,6845	4.573,531	8,518
49,0064	515,367	9.206,445	3,2507
78,559	123,456	3.084,0963	7,033

3. Rond af op drie decimalen nauwkeurig (= 3 dec. n.k.).

63,6363	4,3001	100,19359	3.084,0963
11,8927	0,0963	6,6141	2.536,7049
29,2499	14,4725	5,7834	6.438,2956
8,9284	438,0127	49,0068	1.415,0108
19,5862	62,2468	0,7599	8.730,9154

We weten ook al dat op Aruba te betalen geldbedragen op een speciale manier worden afgerond. Dit moet omdat 5 cent ons kleinste muntstuk is. Ken je het afrondingsschema nog ?

0 <-- 1 2 3 4 --> 5 <-- 6 7 8 9 --> 10

Neem het schema weer eens over in je schrift.

4. Rond de volgende te betalen bedragen af.

f. 1,76	f. 4,08	f. 26,04	f. 93,88
- 3,84	- 6,49	- 67,87	- 79,59
- 7,74	- 5,72	- 55,36	- 0,32
- 32,56	- 3,41	- 48,89	- 13,06
- 9,28	- 0,93	- 83,71	- 27,99

Zoals gezegd is bovenstaande manier van afronden bij het betalen noodzakelijk omdat er op Aruba geen kleinere munt is dan die van 5 cent.

In andere gevallen worden geldbedragen, indien nodig, afgerond op 2 decimalen nauwkeurig. Bijvoorbeeld bij het berekenen van de prijs, de winst of een korting.

Het afronden van geldbedragen op 2 dec. n.k. wordt ook genoemd afronden op hele centen.

Hierbij kijken we dus naar de derde decimaal.

Is deze een 4 of minder, dan weglaten.

Is deze een 5 of meer, dan 1 cent erbij doen.

Voorbeeld I:

De totale inkoopprijs van 12 rekenboeken is f. 238,50.

Bereken de inkoopprijs van één rekenboek.

De inkoopprijs van 1 boek = $f. 238,50 : 12 = f. 19,875$ is afgerond op hele centen f. 19,88.

De inkoopprijs van één rekenboek is dus f. 19,88

Voorbeeld II:

De winst op 1 rekenboek is 30%.
Bereken de winst.

1% van f. 19,88 = f. 0,1988

30% = 30 x f. 0,1988 = f. 5,964 = f. 5,96

De winst is dus f. 5,96

5. Rond de volgende bedragen af op hele centen.

a) f. 18,739
f. 22,687
f. 133,160
f. 231,518
f. 363,821

b) f. 24,9362
f. 89,472
f. 112,5046
f. 468,095
f. 730,5937

c) f. 62,007
f. 348,5554
f. 700,699
f. 829,4183
f. 499,9969

d) f. 327,8081
f. 543,541
f. 909,0968
f. 1.674,310
f. 2.855,7036

6. Fruta Dushi Supermarket verkoopt 3 appels voor f. 2,-.
Wanna koopt daar 7 appels.
Hoeveel moet Wanna hiervoor betalen?

7. Lena is verkoopster bij Wimco. Zij werkt daar 48 uren per week en verdient f. 290,- per week.
Hoeveel verdient Lena per uur?
8. Bibi houdt van sanger yená. Bij Carniceria Dakota staat:
"Sanger yená: 1 kg voor f. 29,-." Bibi koopt $2\frac{1}{2}$ kilo.
a. Hoeveel kost het precies afgerond op hele centen?
b. Hoeveel moet Bibi betalen?

9. Bij de supermarkt koop je 8 sinaasappelen voor f. 3,40.
Bereken, afgerond op hele centen, de prijs van
1 sinaasappel.
10. Een pak Verkade chocolade bevat 24 repen en kost
f. 18,95.
Bereken, afgerond op hele centen, de prijs van 1 reep
chocolade.

Een andere manier van afronden die vaak in de handel
voorkomt, is het afronden op veelvoud van 5 cent, 10 cent,
25 cent, 50 cent en één florin.
Hierbij ronden we het oorspronkelijke bedrag af op het
gevraagde veelvoud naar boven of naar beneden.

LET OP!

I Veelvoud van:

5 cent	zijn	f. 0,05	-	f. 0,10	-	f. 0,15	-	f. 0,20	enz.
10 cent	zijn	f. 0,10	-	f. 0,20	-	f. 0,30	-	f. 0,40	enz.
25 cent	zijn	f. 0,25	-	f. 0,50	-	f. 0,75	-	f. 1,--	enz.
50 cent	zijn	f. 0,50	-	f. 1,--	-	f. 1,50	-	f. 2,--	enz.
1 florin	zijn	f. 1,--	-	f. 2,--	-	f. 3,--	-	f. 4,--	enz.

II Moet je naar boven of naar beneden afronden?

Naar boven wil zeggen naar het eerstvolgende veelvoud.

Naar beneden wil zeggen naar het vorige veelvoud.

Voorbeeld : Rond f. 4,13 af naar boven: op 5 cent, 10 cent,
25 cent, 50 cent en 1 florin.

I	f. 4,13	afgerond op 5 cent naar boven wordt	f. 4,15
	f. 4,13	afgerond op 10 cent naar boven wordt	f. 4,20
	f. 4,13	afgerond op 25 cent naar boven wordt	f. 4,25
	f. 4,13	afgerond op 50 cent naar boven wordt	f. 4,50
	f. 4,13	afgerond op 1 florin naar boven wordt	f. 5,--

Rond af naar beneden.

II	f. 4,13	afgerond op 5 cent naar beneden wordt	f. 4,10
	f. 4,13	afgerond op 10 cent naar beneden wordt	f. 4,10
	f. 4,13	afgerond op 25 cent naar beneden wordt	f. 4,--
	f. 4,13	afgerond op 50 cent naar beneden wordt	f. 4,--
	f. 4,13	afgerond op 1 florin naar beneden wordt	f. 4,--

11. Rond de volgende bedragen af op 5 cent naar boven.

f. 17,29	f. 29,28	f. 46,11	f. 59,32
f. 28,34	f. 73,17	f. 137,83	f. 168,14
f. 60,03	f. 85,41	f. 209,76	f. 261,68
f. 94,96	f. 100,52	f. 310,09	f. 485,43
f. 152,73	f. 143,94	f. 525,24	f. 900,99

12. Rond nu de bedragen uit som 11 ook af op:

- a. 10 cent naar boven
- b. 25 cent naar boven
- c. 50 cent naar boven
- d. 1 florin naar boven

13. De volgende bedragen nu afronden op:

- a. 5 cent naar beneden
- b. 10 cent naar beneden
- c. 25 cent naar beneden
- d. 50 cent naar beneden
- e. 1 florin naar beneden

I	II	III	IV
f. 32,02	f. 18,23	f. 127,08	f. 14,21
f. 47,19	f. 29,46	f. 253,16	f. 138,37
f. 65,38	f. 51,51	f. 280,44	f. 245,69
f. 70,84	f. 83,67	f. 391,52	f. 362,74
f. 98,12	f. 104,79	f. 409,93	f. 576,88

14. Doe hetzelfde met de volgende bedragen:

f. 15,06	f. 67,98	f. 100,93	f. 241,28
f. 34,12	f. 53,26	f. 233,09	f. 316,37
f. 65,34	f. 40,41	f. 125,72	f. 454,61
f. 88,59	f. 99,89	f. 176,64	f. 567,46
f. 72,83	f. 21,71	f. 182,17	f. 680,52

15. Rond af:

naar boven op 5 cent

f. 26,17	f. 30,26
f. 58,39	f. 45,93
f. 73,02	f. 61,48
f. 94,63	f. 82,74
f. 19,88	f. 107,51

naar boven op 10 cent

f. 149,35	f. 12,97
f. 270,81	f. 187,22
f. 293,06	f. 231,71
f. 325,49	f. 364,53
f. 358,18	f. 406,64

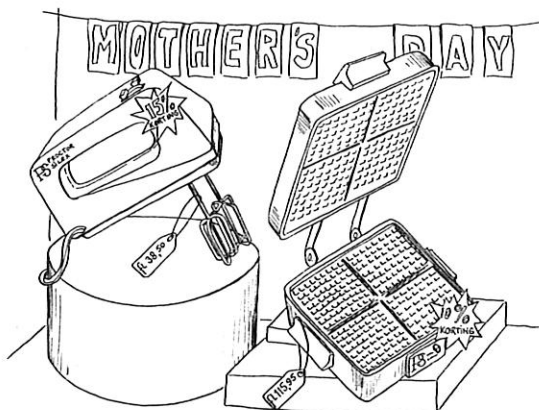
naar beneden op 25 cent

f. 76,17	f. 30,46
f. 58,39	f. 35,90
f. 73,04	f. 61,38
f. 93,63	f. 83,74
f. 19,85	f. 107,51

naar beneden op 50 cent.

f. 139,35	f. 13,97
f. 470,80	f. 187,34
f. 493,06	f. 331,71
f. 345,39	f. 363,53
f. 358,18	f. 306,63

16. Een groepje van 7 dansers doet mee aan een merengue dance contest. Ze worden de winnaars van de 1^e prijs en ontvangen f. 1.000,-. Dit bedrag gaan ze eerlijk onder elkaar verdelen.
- Hoeveel krijgt elk, als ze afronden op 5 cent naar beneden?
 - Hoeveel blijft er over?
17. Voor moederdag is er een speciale aanbieding op huishoudartikelen van Proctor-Silex.
- Op een handmixer van f. 38,50 krijgt men nu 15% korting. Een waffletoaster van f. 115,95, nu met 10% korting. Bereken de korting en de prijs van elk van deze artikelen tijdens de aanbieding (afronden op hele centen).

18. Hyatt Regency Hotel heeft elke vrijdag een happy hour met buffet voor \$10.95. De dollar wordt omgerekend tegen f. 1,80 en het eindbedrag wordt afgerond op 25 cent naar boven. Bereken hoeveel het buffet kost in Arubaans geld.
19. Bij de Eagle Bowling Palace komen 11 vrienden bij elkaar om te bowlen. Ze mogen niet samen op 1 baan, maar moeten 2 banen huren. 1 baan kost per uur f. 18,-. Na 2 uur te hebben gespeeld gaan de vrienden afrekenen. Hoeveel moet elk van hun betalen?
20. Marietje koopt bij Van Dorp een pakje met 12 schriften voor f. 11,75. Een buurmeisje wil één van de schriften van Marietje kopen. Marietje berekent de prijs en rondt het bedrag af op 10 cent naar boven. Voor hoeveel verkoopt zij het schrift?
21. In klas 4C dragen 23 leerlingen samen bij om een verjaardagscadeau te kopen voor een klasgenoot. Ze beslissen dat het cadeau niet meer dan f. 35,- mag kosten.
- Hoeveel wordt dat per leerling als ze het bedrag afronden op 25 cent naar beneden?
 - Hoeveel geld hebben ze totaal voor het cadeau?

22. Moeder koopt bij Consales een doos pampers voor f. 151,80. De doos bevat 6 pakken met 60 pampers in elk pak.
- Bereken de prijs van 1 pak.
 - Bereken de prijs van 1 pamber (afgerond op hele centen).

Moeder gebruikt voor de baby ongeveer 35 pampers per week.

- Bereken, afgerond op hele florins naar boven, hoeveel moeder per week aan pampers uitgeeft.

Voorbeeld III:

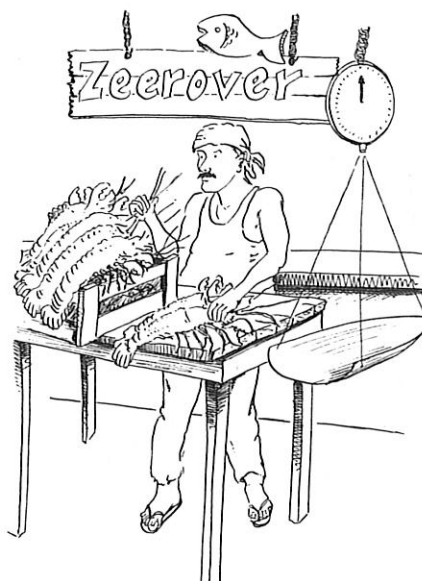
Een boekhandelaar koopt een rekenboek in voor f. 19,88. Hij wil hierop een brutowinst maken van 30%. Voor welk bedrag zal hij het boek moeten verkopen, als hij het eindbedrag afrondt op 10 cent naar boven?

Inkoopprijs	f. 19,88
Brutowinst 30%	- 5,96 +
Verkoopprijs	f. 25,84 is afgerond <u>f. 25,90</u>

23. Warawara Trading koopt 72 flessen TANG voor f. 263,55. Zij verkopen deze flessen met f. 79,65 winst. Wat is de verkoopprijs van één fles Tang bij Warawara Trading? (afronden op 5 cent naar boven)
24. MiniMarket Rosa koopt twee dozen sweet peas voor f. 29,10. In elke doos zitten 12 blikken. Zij maken op deze partij een winst van f. 5,82. Bereken de verkoopprijs van een blik sweet peas. (afronden op 10 cent naar boven)

25. Vishandelaar Zeerover koopt 35 kg kreeft voor f. 1.037,75 en verkoopt deze partij met f. 259,45 winst.

Hoeveel kost 1 kg kreeft bij Zeerover? (afronden op 25 cent naar boven)

26. Ijspaleis levert dozen met chocolade pudding aan Boca Dushi Supersnack. Eén doos bevat 12 potjes pudding en kost f. 14,50.
- a. Wat kost 1 potje? (afroonden op hele centen)

Boca Dushi verkoopt elk potje met 50% winst en rondt de verkoopprijs af op 5 cent naar boven.

- b. Bereken de verkoopprijs van 1 potje chocolade pudding.

27. Na de examens gaan 6 schoolvrienden lekker uitrusten in Aruba Beach Club. Ze huren samen een kamer en dit kost hen per nacht f. 217,85.

- a. Hoeveel moet elk per nacht betalen? (afroonden op hele centen)

Ze blijven drie nachten in het hotel en krijgen over het totale bedrag een speciale korting van 15%.

- b. Bereken hoeveel korting ze krijgen.

- c. Bereken wat elke vriend voor het verblijf moet betalen. (afroonden op 10 cent naar boven)

28. Inkoop: 24 blikken orange juice voor f. 30,50.

- a. Bereken de inkoopprijs per blik.

Verkoop: de inkoopprijs per blik verhoogd met 45% winst.

- b. Bereken de verkoopprijs, afgerond op 10 cent naar boven, van 1 blik orange juice.

29. Mevr. Maduro van Boca Dushi Supersnack rekent uit dat ze om een chickenplatter te maken f. 4,10 uitgeeft aan ingrediënten. Ze doet daar 80% bij voor winst en rondt de verkoopprijs af op 50 cent naar boven.

Hoeveel wordt de verkoopprijs van een chickenplatter bij Boca Dushi Supersnack?

2

SCHATTEN

Tot slot nog het volgende.

Het is altijd goed om de uitkomst van een berekening eerst te schatten. Dit kan vooral kommafouten voorkomen.

Bij het schatten ronden we de getallen eigenlijk ook af.

Voorbeeld IV:

1 kg koffie kost f. 8,30
Hoeveel kosten 28 kg ?

Schatten:

$28 \times f. 8,30$ is ongeveer $30 \times f. 8,00 = f. 240,-$

Het ene getal is wat groter gemaakt, het andere wat kleiner. Nu kan je met de "ronde" getallen uit het hoofd berekenen hoeveel de uitkomst ongeveer moet zijn.

Oplossing:

$28 \times f. 8,30 = f. 232,40$

De uitkomst klopt bijna met het geschatte getal (f. 240,-) Had je nu de komma verkeerd geplaatst b.v. f. 23,24 of f. 2.324,- dan had je de fout meteen bemerkt, dankzij de schatting.

Voorbeeld V:

62 kg rijst kosten f. 29,76
Hoeveel kost 1 kg rijst?

Schatten:

$f. 29,76 : 62$ is ongeveer $f. 30,- : 60 = f. 0,50$

Oplossing:

$f. 29,76 : 62 = f. 0,48$

Ook bij het optellen en aftrekken kan je eerst een schatting maken.

Voorbeeld VI:

$612 + 786 + 208$ is ongeveer $600 + 800 + 200 = 1.600$

Eerst zoek je "ronde" getallen, die je gemakkelijk uit het hoofd kunt optellen.

Dan bereken je de juiste uitkomst $612 + 786 + 208 = 1.606$

Voorbeeld VII:

$$2.826 - 1.687 \text{ is ongeveer } 2.800 - 1.700 = 1.100$$

$$\text{Juiste uitkomst: } 2.826 - 1.687 = 1.139$$

30. Maak een schatting van de uitkomsten.(zonder calculator!)

a. 29×32 is ongeveer $30 \times 30 = \dots$
 21×38 is ongeveer $\dots \times \dots = \dots$
 43×78 is ongeveer $\dots \times \dots = \dots$

b. 19×16 is ongeveer $\dots \times \dots = \dots$
 9×12 is ongeveer $\dots \times \dots = \dots$
 79×27 is ongeveer $\dots \times \dots = \dots$

c. $104 \times 8 =$
 $49 \times 72 =$
 $31 \times 48 =$

d. $28 \times f. 7,30 = f. \dots$
 $41 \times f. 2,90 = f. \dots$
 $19 \times f. 7,25 = f. \dots$

e. $608 : 32$ is ongeveer $600 : 30 = \dots$
 $272 : 32$ is ongeveer $\dots : \dots = \dots$
 $369 : 9$ is ongeveer $\dots : \dots = \dots$

f. $f. 118,90 : 29 = f. \dots$
 $f. 298,20 : 42 = f. \dots$
 $f. 41,40 : 18 = f. \dots$

Maak eerst een schatting en bereken daarna de juiste uitkomst.

g. $31 \times 29 = \pm \dots$ $31 \times 29 = \dots$
 $8 \times 13 = \pm \dots$ $8 \times 13 = \dots$
 $21 \times 28 = \pm \dots$ $21 \times 28 = \dots$

h. $13 \times f. 2,80 = \pm \dots$ $13 \times f. 2,80 = f. \dots$
 $39 \times f. 7,12 = \pm \dots$ $39 \times f. 7,12 = f. \dots$
 $92 \times f. 3,85 = \pm \dots$ $92 \times f. 3,85 = f. \dots$

Eerst schatten, daarna precies berekenen.

i. $649 : 11 = \dots$
 $798 : 21 = \dots$
 $1.488 : 48 = \dots$

j. $f. 135,70 : 23 = f. \dots$
 $f. 157,95 : 81 = f. \dots$
 $f. 30,80 : 14 = f. \dots$

k. $13 + 56 + 27 = \dots$
 $22 + 39 + 88 = \dots$
 $37 + 51 + 93 = \dots$

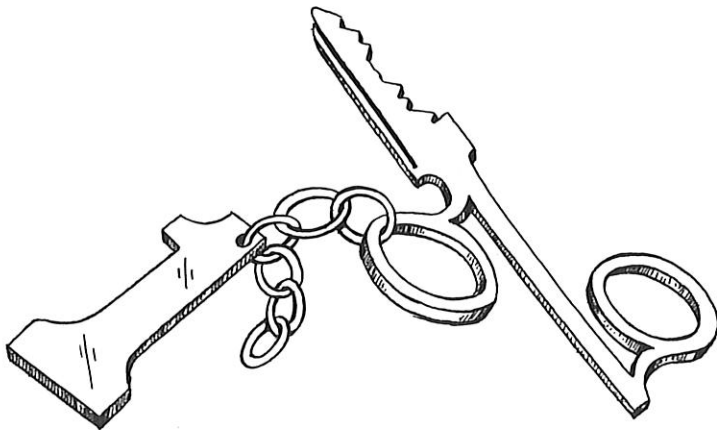
l. f. 5,10 + f. 6,20 + f. 7,75 = f.
f. 9,05 + f. 7,30 + f. 8,60 = f.
f. 12,20 + f. 3,65 + f. 15,85 = f.

m. 5.216 - 2.581 =
6.521 - 1.582 =

n. f. 57,23 - f. 23,97 = f.
f. 57,12 - f. 29,73 = f.

HOOFDSTUK 2

PROCENTEN

1

PROCENT I

In boek I heb je al gezien dat procenten (%) vooral in winkels en banken heel veel gebruikt worden. Denk maar aan kortingen en rente op spaargelden.

Jullie hebben toen ook geleerd van een geheel (=100%) een gedeelte uit te rekenen.

Bijvoorbeeld: $\frac{8\%}{\text{gedeelte}}$ van $\frac{f. 1.200,-}{\text{geheel}}$

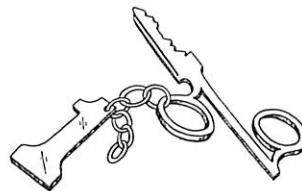
Je zoekt eerst naar

1%

f. 1.200,- = 100%

1% = $\frac{1}{100}$ deel dus $\frac{f. 1.200,-}{100} = f. 12,-$

8% = $8 \times f. 12,- = f. 96,-$

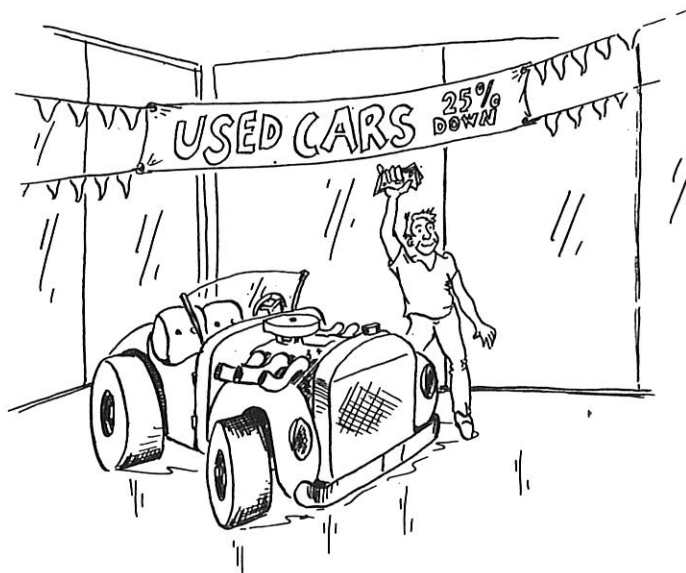

Weet je het nog?

Je vindt 1% als je het geheel deelt door 100.

1.	7% van f. 1.300,-	1% = f...	7% = 7 x f.....	= f...
	8% van f. 1.800,-	1% = -...	8% = 8 x f.....	= -...
	12% van f. 650,-	1% = -...	12% = 12 x f.....	= -...
	30% van f. 8.650,-	1% = -...	30% = 30 x f.....	= -...
	46% van f. 2.500,-	1% = -...	46% = 46 x f.....	= -...
2.	2% van f. 671,-	= f...	10% van f. 8.342,-	= f...
	4% van f. 4.820,-	= -...	25% van f. 12.120,-	= -...
	18% van f. 4.100,-	= -...	60% van f. 9.904,-	= -...
	21% van f. 2.720,-	= -...	15% van f. 3.935,-	= -...
	20% van f. 5.045,-	= -...	7% van f. 2.007,-	= -...
3.	31% van f. 2.681,-	= f...	3% van f. 87,-	= f...
	52% van f. 1.700,-	= -...	16% van f. 92,50	= -...
	2,5% van f. 5.875,-	= -...	24% van f. 66,45	= -...
	45% van f. 2.940,-	= -...	35% van f. 10,75	= -...
	27% van f. 19.210,-	= -...	44% van f. 73,01	= -...

4. 8,5% van f. 119,- = f.... 9% van f. 325,- = f....
 22,5% van f. 2.308,- = -.... 17% van f. 1.883,- = -....
 7,25% van f. 3.406,- = -.... 28% van f. 4.620,- = -....
 16,5% van f. 637,50 = -.... 31% van f. 2.090,- = -....
 9,75% van f. 1.490,40 = -.... 43% van f. 5.008,- = -....
5. 11% van f. 946,30 = f.... 5% van 12,42 =
 45% van f. 1.922,85 = -.... 19% van 643,60 =
 72% van f. 3.701,43 = -.... 37% van 1.020,333 =
 83% van f. 6.008,77 = -.... 56% van 3.486,215 =
 94% van f. 7.655,66 = -.... 63% van 708,90 =
6. Shahaira verdient f. 1.395,- per maand. Zij geeft in mei 28% uit aan kleding.
 Hoeveel florin heeft zij aan kleding uitgegeven?
7. Bij Bocas Construction N.V. werken 450 mensen.
 Hiervan zijn 36% buitenlanders.
 Hoeveel buitenlanders werken er bij Bocas Construction N.V.?
8. Bij Dyrona's Electronics kost een videorecorder f. 790,-.
 Mw. Goeloe koopt er één contant en krijgt 15% korting.
 Hoe groot is de korting?
9. Moy Ng koopt een ijskast bij Westward Co.
 Die ijskast kost op rekening f. 2.175,-. Voor contante betaling geeft de winkel 20% korting.
 a. Hoeveel florin spaart Mevrouw Ng uit, als zij die ijskast contant betaalt?
 b. Hoeveel betaalt zij dan voor de ijskast?
10. De familie Carolina gaat ter gelegenheid van de verjaardag van Oma bij China Empress eten. De rekening is f. 275,-. Daar komt nog 15% service charge bij.
 Hoeveel moet de familie Carolina extra bijbetalen?
11. Kimmy koopt een auto op afbetaling voor f. 16.850,-.
 Hij moet 25% als aanbetaling neertellen.
 Hoeveel is dit?

12. Op een Caraïbisch eiland wonen 35.000 mensen.
27% van de mensen hebben een auto, 7% hebben een brommer
en 18% van de bevolking heeft een fiets.
Hoeveel auto's, brommers en fietsen zijn er op dat
eiland?
13. Een abonnement op het ochtendblad Halo Aruba kostte
f. 48,- per kwartaal. Per 1 januari 1991 werd dit
verhoogd met 12,5%.
Hoeveel kost nu een jaarabonnement?
14. Vul bij deze opgave de ontbrekende gegevens in.
In de derde klassen van het ETAO zitten	160	leerlingen.
12,5 % gaat werken	= ...	leerlingen.
20 % gaat naar het MAVO	= ...	leerlingen.
45 % gaat naar de Kantooropleiding	= ...	leerlingen.
... % gaat naar de Winkelopleiding	= ...	leerlingen.
15. U-2 Construction koopt een machine voor f. 12.500,-. Door
een kleine beschadiging moet men de machine verkopen met
een verlies van 16%.
Voor hoeveel wordt de machine verkocht?
16. Super Discotheek verkocht in de maand april 600 c.d.'s:
21% hiervan was rapmuziek, 45% hiervan was " Musica
latina", 5% klassieke muziek en de rest ... % was
popmuziek.
Hoeveel c.d.'s van elke soort werden er verkocht?
rap =
latina =
klassiek =
pop =
17. Dhr. Sam Black werkt part-time bij een autohandelaar.
Hij krijgt 4% commissie op elke auto die hij verkoopt.
In een week verkoopt hij:
een auto sedan voor f. 34.700,-
een urban van voor f. 15.700,-
een jeep voor f. 14.300,-
een 5-deurs auto voor f. 10.250,-
Hoeveel commissie heeft Dhr. Black die week verdiend?
18. Cheep Chick Chickenfarm had op een dag 720 dozijn eieren
voor de supermarkets in Oranjestad en San Nicolas.
Hiervan ging 75% naar Oranjestad.
Hoeveel dozijn gingen naar de supermarkets in San
Nicolas?
19. Maroushka verdient f. 1.435,- per maand. Zij geeft 32%
uit om haar auto af te betalen.
Hoeveel florin houdt zij daarna van haar salaris over?

2

PROCENT II

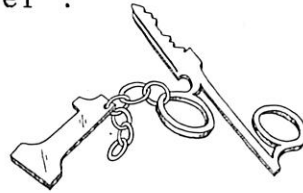
Soms wordt niet het geheel, maar een gedeelte gegeven.

Bijvoorbeeld : 9% = f. 108,-

De opdracht is vaak : Hoeveel is 100% ?

De " SLEUTEL " voor de oplossing is weer :

BEREKEN 1%

Voorbeeld I:

9% = f. 108,- Hoeveel is het geheel (100%)?

Oplossing : 9% = f. 108,-
 1% = $\frac{f. 108,-}{9} = f. 12,-$

100% = 100 x f. 12,- = f. 1.200,-

Voorbeeld II:

9% = f. 108,- Hoeveel is 60%?

Oplossing : 9% = f. 108,-
 1% = $\frac{f. 108,-}{9} = f. 12,-$

60% = 60 x f. 12,- = f. 720,-

En hoeveel is dan 125% ?

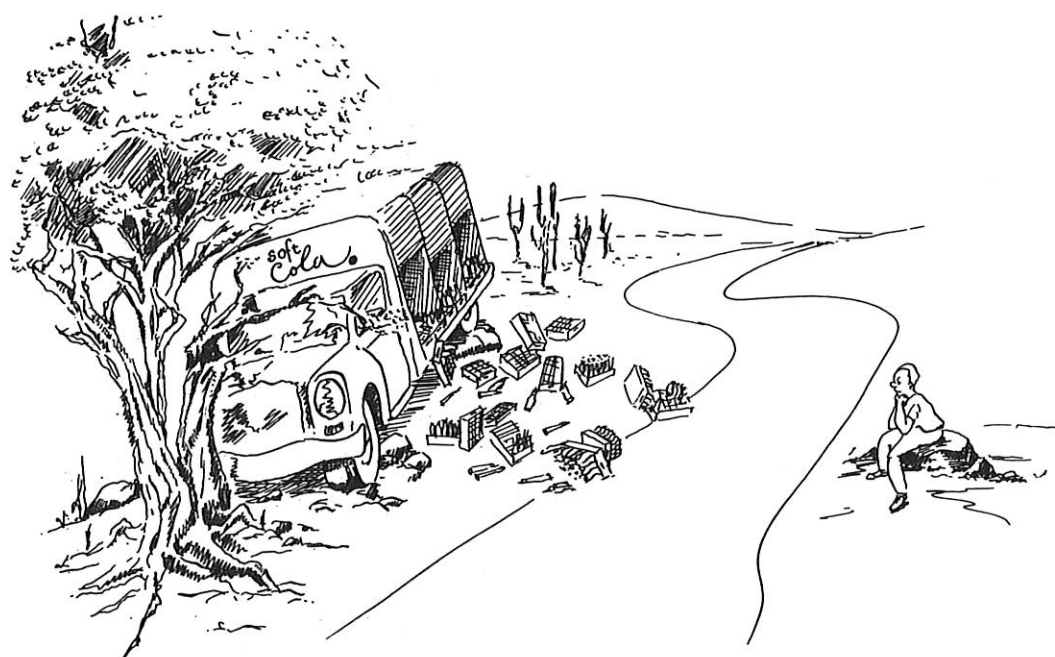
20. 2% = f. 216,- \rightarrow 1% = f... 100% = 100 x f... = f...
 4% = f. 824,- \rightarrow 1% = f... 100% = 100 x f... = f...
 6% = f. 222,- \rightarrow 1% = f... 100% = 100 x f... = f...
 9% = f. 594,- \rightarrow 1% = f... 100% = 100 x f... = f...
 5% = f. 325,- \rightarrow 1% = f... 100% = 100 x f... = f...

21. 3% = f. 66,- 100% = f.....
 6% = f. 570,- 100% = f.....
 8% = f. 504,- 100% = f.....
 9% = f. 315,- 100% = f.....
 5% = f. 70,- 100% = f.....

14% = f. 196,- 50% = f.....
 22% = f. 550,- 120% = f.....
 17% = f. 663,- 75% = f.....
 25% = f. 2.750,- 30% = f.....
 16% = f. 1.680,- 145% = f.....

22. 12% van een bedrag is f. 192,-. Het hele bedrag is f....
 31% van een bedrag is f. 1.829,-. Het hele bedrag is f....
 56% van een bedrag is f. 1.736,-. Het hele bedrag is f....
 65% van een bedrag is f. 5.265,-. Het hele bedrag is f....
 52% van een bedrag is f. 5.044,-. Het hele bedrag is f....

7% van een bedrag is f. 161,-. 25% v/h bedrag is f....
 9% van een bedrag is f. 504,-. 37% v/h bedrag is f....
 62% van een bedrag is f. 1.798,-. 115% v/h bedrag is f....
 25% van een bedrag is f. 1.200,-. 20% v/h bedrag is f....
 71% van een bedrag is f. 6.745,-. 50% v/h bedrag is f....

23. Een Cola truck botste tegen een kwihiboom en er vielen 16 kisten Cola op de grond. Dit was 8% van het aantal kisten in de truck.
 Hoeveel kisten vervoerde de truck?

24. Sam Black verkoopt auto's voor Topcar. Voor de verkoop van een auto verdient hij f. 1.240,- aan commissie. Zijn commissie is 4%.
Hoeveel kostte die auto dan?
25. Anselma krijgt een loonsverhoging van f. 24,60. Dit is 6% van haar weekloon.
a. Bereken wat haar weekloon was.
b. Hoeveel is haar weekloon nu?.
26. Op een school doen 153 leerlingen mee met de kinderpostzegelactie. Dit is 68% van alle leerlingen van deze school.
Hoeveel kinderen zitten er op deze school?
27. Ari Shon Piscadó verkoopt aan Wah Sang 126 masbango's. Dit is 9% van zijn hele vangst.
Hoeveel masbango's had hij totaal gevangen?
28. De Sint Joris groep krijgt op de totale verkoop van tijdschriften 15%. Voor de maand april krijgt de groep f.105,-.
Voor hoeveel had de groep aan tijdschriften verkocht?

3

PROCENT III

Wat heb je tot nu toe geleerd?

- Bij procent I :
Het geheel is gegeven: je moet een gedeelte berekenen.

$$12\% \text{ van f. } 900,- = \text{f. } 108,-$$

- Bij procent II :
Een gedeelte is gegeven: je moet 100% (=het geheel) of een ander percentage berekenen.

$$\begin{aligned} \text{f. } 108,- &= 12\% & 12\% &= \text{f. } 108,- & 1\% &= \frac{\text{f. } 108,-}{12} \\ & & 100\% &= \text{f. } \dots\dots \end{aligned}$$

Nu gaan we een derde mogelijkheid leren bij het werken met procenten.

- Bij procent III :
Gegeven : Een gedeelte + het geheel
De opdracht is nu bereken het percentage.

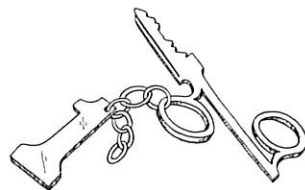
f. 108,- is % van f. 900,-

gedeelte

percentage

geheel

De " SLEUTEL " is weer **Bereken 1%**

Het geheel is f. 900,- dus 1% = f. 9,-

$$\text{f. } 108,- = \boxed{\dots\dots} \times \text{f. } 9,-$$

$$\begin{array}{c} | \\ \boxed{\dots\dots} \times \boxed{1\%} = \dots\dots \% \end{array}$$

Hoeveel **%** is **f. 168,-** van **f. 800,-** ?
procent gedeelte geheel

Oplossing: $1\% = \frac{\text{f. } 800,-}{100} = \text{f. } 8,-$ $\text{f. } 168,- = \frac{\text{f. } 168,-}{8} \times 1\% = \dots\%$

Voorbeeld III:

Andresito werkt 's zaterdags.
Hij verdient f. 60,-. Hij geeft hiervan f. 24,-
uit aan een cadeau voor zijn vriendin.
Hoeveel procent van zijn geld heeft hij
uitgegeven?

$$\text{Het geheel is f. 60,-} \quad 1\% \text{ is } \frac{\text{f. 60,-}}{100} = \text{f. 0,60}$$

$$\text{f. 24,-} = \frac{\text{f. 24,-}}{\text{f. 0,60}} \times 1\% = 40\%$$

29. Bereken altijd eerst 1%

Hoeveel	%	is	f. 132,-	van	f. 1.100,-
Hoeveel	%	is	f. 105,-	van	f. 700,-
Hoeveel	%	is	f. 248,-	van	f. 800,-
Hoeveel	%	is	f. 360,-	van	f. 2.000,-
Hoeveel	%	is	f. 400,-	van	f. 1.600,-

Hoeveel	%	is	f. 882,-	van	f. 2.520,-
Hoeveel	%	is	f. 2.314,-	van	f. 8.900,-
Hoeveel	%	is	f. 3.876,-	van	f. 7.600,-
Hoeveel	%	is	f. 1.125,-	van	f. 3.125,-
Hoeveel	%	is	f. 663,-	van	f. 5.525,-

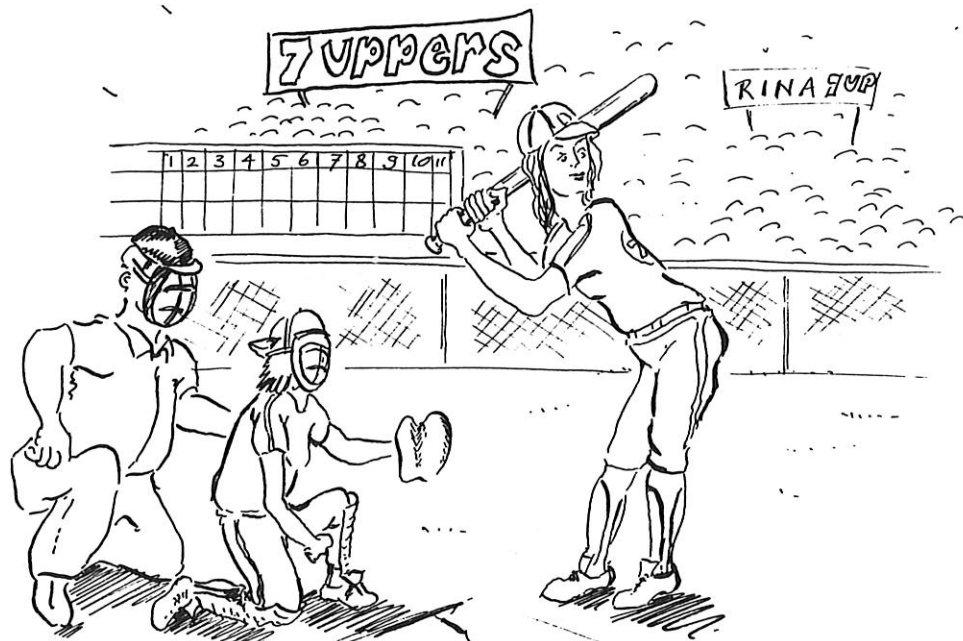
30. a) f. 15,- = ...% van f. 200,-
f. 20,- = ...% van f. 500,-
f. 28,- = ...% van f. 700,-
f. 42,- = ...% van f. 600,-
f. 60,- = ...% van f. 1.500,-

b) f. 50,- = ...% van f. 500,-
f. 84,- = ...% van f. 200,-
f. 40,- = ...% van f. 100,-
f. 90,- = ...% van f. 600,-
f. 48,- = ...% van f. 1.200,-

c) f. 8,- = ...% van f. 80,-
f. 24,- = ...% van f. 300,-
f. 45,- = ...% van f. 500,-
f. 36,- = ...% van f. 1.200,-
f. 64,- = ...% van f. 1.600,-

d) f. 115,50 = ...% van f. 825,-
f. 10,89 = ...% van f. 330,-
f. 69,- = ...% van f. 575,-
f. 204,92 = ...% van f. 1.280,75
f. 673,05 = ...% van f. 1.602,50

31. Cycles Goeloe geeft f. 135,- korting op een Greyhoundracer. De normale prijs is f. 900,-. Hoeveel % korting geven ze?
32. Bij Maxi's kost een broek normaal f. 150,-. In de uitverkoop kost diezelfde broek f. 120,-. Hoeveel % korting wordt er gegeven?
33. Rina speelt softball met 7-Uppers van Brazil. Gedurende de competitie vorig jaar is zij 175 keer aan slag geweest, 77 keer sloeg zij een hit. Hoeveel % van haar slagbeurten resulteerde in een hit?

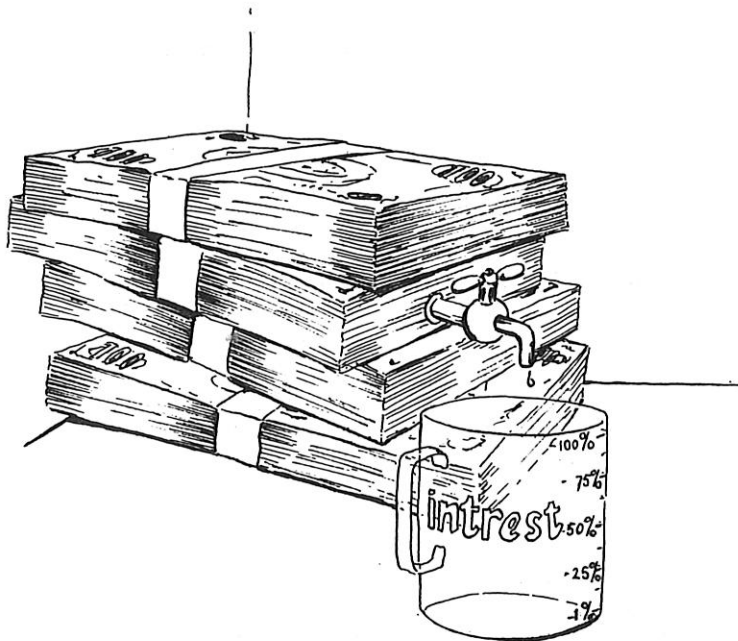

34. Señor Andres Sanchez rijdt een bepaald traject kris kras door Venezuela. De totale afstand is 2.250 km. Hij heeft al 900 km afgelegd. Hoeveel % van de hele afstand heeft hij al afgelegd?
35. Van een erfenis, groot f. 60.000,- krijgt Jarina f. 18.000,-, Boy f. 13.200,- en Karina de rest. Hoeveel % krijgt ieder van die erfenis?
36. Op een school zitten 320 leerlingen. Op zekere dag waren er 16 leerlingen absent. Hoeveel % is dat van alle leerlingen van de school?
37. Gerald kocht een broek van f. 160,- voor f. 128,-. Hoeveel % korting kreeg hij?

38. Carlos Tromp had f. 240,-. Bij een bezoek aan Green Wave Café gaf hij f. 38,40 uit.
Hoeveel % van zijn geld heeft hij uitgegeven?
39. Jarina verdient f. 425,- per week. Zij betaalt per maand f. 331,50 aan huur.
a. Hoeveel verdient zij per jaar?
b. Hoeveel % van haar loon geeft zij per jaar uit aan huur?
40. Mai Thodé had een jaarsalaris van f. 18.600,-. Hij kreeg aan het begin van dit jaar een verhoging van f. 116,25 per maand.
Hoeveel % loonsverhoging heeft hij gekregen?
41. In een bepaalde maand boekte Incho's Travel 1.475 reizen naar het buitenland. Hiervan waren er 708 naar Venezuela en 118 naar Curaçao. De rest was naar Nederland.
Hoeveel % van de geboekte reizen was naar Nederland?

HOOFDSTUK 3

RENTEBEREKENING

1

INLEIDING

Wie geld leent moet intrest betalen.

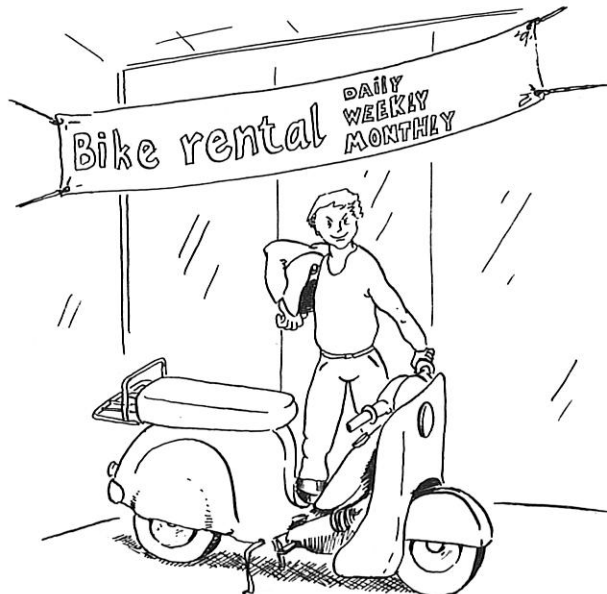
Intrest is een ander woord voor rente. Intrest of rente is het bedrag dat iemand betaalt omdat hij geld van anderen leent.

We kunnen het vergelijken met huren. Stel eens dat je in het weekend op een bromfiets wil gaan trippen.

Als je er zelf geen hebt, kan je er eentje huren.

Dit kost je geld want je moet de huur betalen.

Bovendien moet je na het weekend de bromfiets weer teruggeven.

Zo gaat het eigenlijk ook met geld. Heb je geld nodig dan kan je dit voor een bepaalde tijd lenen. Voor dat lenen moet je intrest betalen. Na de afgesproken tijd moet je behalve de intrest natuurlijk het geleende geld ook terugbetalen.

We zeggen: Intrest of rente is de vergoeding voor het lenen van geld.

Intrest wordt uitgedrukt in procenten per jaar. Het percentage is niet bij elke lening gelijk. Het hangt o.a. af van de soort lening.

Een zakenman wil bijvoorbeeld geld lenen om zijn winkelpand te verbouwen. Hij kan een speciale lening sluiten met het pand als zekerheid (= onderpand) voor de terugbetaling. Zo'n lening heet een hypothecaire lening en het intrestpercentage kan $\pm 13,5\%$ zijn.

Om nieuwe inventaris te kopen kan de zakenman een banklening sluiten. Bij deze banklening ligt het intrestpercentage hoger, bijvoorbeeld 18%. De bank stelt voorwaarden bij het lenen van geld en bepaalt ook de hoogte van het intrestpercentage. Dit percentage is hoger naarmate het risico voor de bank groter is.

2

JAARFORMULE

Het te betalen intrestbedrag is niet altijd even groot.

Het hangt af van:

1. de grootte van het geleende bedrag
2. de hoogte van het percentage
3. de tijd dat je het geld leent

Om het intrestbedrag of de intrest te berekenen gebruiken we deze drie gegevens.

1. Het geleende geld noemen we het kapitaal. Leen je veel geld dan betaal je ook veel intrest. Leen je minder geld dan betaal je minder intrest. Het bedrag van de intrest hangt af van de grootte van het kapitaal.

2. Het intrestpercentage noemen we kortweg percentage of procent. Je weet al dat dit percentage niet bij elke lening gelijk is. Bovendien kan het bij de ene bank hoger zijn dan bij de andere. Wel is het gegeven percentage altijd per jaar.

3. De tijd speelt ook een belangrijke rol. Hoe langer je geld leent hoe meer intrest je moet betalen.

Voorbeeld I: De heer Acosta leent f. 5.000,- à 8% gedurende 1 jaar. Hoeveel intrest moet hij betalen?

Oplossing: Kapitaal is f. 5.000,- = 100%

$$1\% \text{ v.h. kapitaal} = \frac{\text{f. } 5.000,-}{100} = \text{f. } 50,-$$

Intrest in één jaar is 8%,
dus $8 \times \text{f. } 50,- = \text{f. } 400,-$

Voorbeeld II: De heer Baretta leent f. 3.000,- à 7% gedurende 3 jaar. Hoeveel intrest moet hij betalen?

Oplossing: Kapitaal is f. 3.000,- = 100%

$$1\% \text{ van het kapitaal} = \frac{f. 3.000,-}{100} = f. 30,-$$

$$\text{Intrest in } \underline{\text{één jaar}} \text{ is } 7\% = 7 \times f. 30,- = f. 210,-$$

$$\text{In 3 jaar is de intrest dus } 3 \times f. 210,- = f. 630,-$$

Je kunt deze berekeningen ook anders opschrijven.

Als je het laatste voorbeeld, van Dhr. Baretta, anders opschrijft, wordt het:

$$1\% \text{ van het kapitaal is : } \frac{f. 3.000,-}{100}$$

$$7\% \text{ van het kapitaal is : } 7 \times \frac{f. 3.000,-}{100}$$

$$\text{Intrest in 3 jaar is : } 3 \times 7 \times \frac{f. 3.000,-}{100}$$

Verander je de volgorde, dan krijg je:

$$\frac{f. 3.000,-}{100} \times 7 \times 3 = f. 630,-$$

Vervang je nu:

- 1.het geleende geld door: Kapitaal of de letter K
- 2.het intrestpercentage door: Procent of de letter P
- 3.het aantal jaren door: Tijd of de letter T en noem je de uitkomst (= het rentebedrag) Intrest of I dan heb je de eerste renteformule gevonden.

We noemen deze formule de Jaarformule.

$$\text{Jaarformule : } \frac{\text{Kapitaal} \times \text{Procent} \times \text{Tijd(= jaren)}}{100} = \text{Intrest}$$

of

$$\frac{K \times P \times T}{100} = I$$

Je gebruikt de jaarformule als je de intrest of rente over één jaar of een aantal jaren moet berekenen.

Opdracht: Bereken hoeveel intrest Dhr. Baretta moet betalen als hij ergens anders het bedrag van f. 3.000,- gedurende 3 jaar kan lenen tegen $6\frac{1}{2}\%$.

- Hoeveel voordeel zou hij hiervan hebben?
- Reken het voordelig verschil direct uit met behulp van de jaarformule.

Denk eraan dat het ook bij de renteberekening belangrijk is te schatten hoeveel rente er ongeveer uit moet komen. Hierdoor kan je kommafouten voorkomen.

Schat, welke van de drie antwoorden: A, B, of C juist is.

	K	P	T	A	B	C
1.	f. 1.890,-	5%	4 jaar	f. 37,80	f. 378,-	f. 3.780,-
2.	- 1.225,-	6%	2 jaar	- 1.470,-	- 14,70	- 147,-
3.	- 4.895,-	8%	5 jaar	- 195,80	- 1.958,-	- 19,58
4.	- 460,-	$4\frac{1}{2}\%$	3 jaar	- 62,10	- 621,-	- 6,21
5.	- 2.450,-	9%	8 jaar	- 17,64	- 176,40	- 1.764,-
6.	- 55,-	$3\frac{1}{2}\%$	2 jaar	- 3,85	- 385,-	- 38,50

Opdracht: Bereken met behulp van de jaarformule hoeveel intrest Dhr. Baretta zou betalen als hij de f. 3.000,- à $6\frac{1}{2}\%$ voor 5 jaar had geleend.

Bereken de intrest

1. f. 3.000,- à 5% over 2 jaar
- 4.500,- à 6% over 3 jaar
- 5.500,- à 7% over 4 jaar
- 6.000,- à 9% over 5 jaar
- 8.000,- à 12% over $2\frac{1}{2}$ jaar

Bereken het aantal jaren

2. van 1 juni '84 tot 1 juni '89 = ... jaren
- van 27 juli '85 tot 27 juli '88 = ... jaren
- van 16 aug. '86 tot 16 aug. '90 = ... jaren
- van 20 sept. '87 tot 20 sept. '93 = ... jaren
- van 10 okt. '88 tot 10 okt. '91 = ... jaren

Bereken het aantal jaren

3. van 1 febr. '83 tot 1 aug. '83 = ... jaren
- van 3 mei '85 tot 3 nov. '86 = ... jaren
- van 17 jan. '87 tot 17 juli '90 = ... jaren
- van 2 juli '88 tot 2 jan. '89 = ... jaren
- van 12 okt. '90 tot 12 apr. '91 = ... jaren

Bereken de intrest

4. f. 2.000,- à 5½% van 2 jan. '86 tot 2 jan. '90
- 4.000,- à 6¼% van 6 febr. '87 tot 6 febr. '89
- 5.000,- à 8% van 12 apr. '89 tot 12 okt. '90
- 3.500,- à 4% van 10 mrt. '89 tot 10 sept. '90
- 7.500,- à 9½% van 15 mei '90 tot 15 nov. '92
5. Dunchi Fiadó leent f. 2.500,- à 11% bij Island Finance.
Hoeveel intrest moet hij na 2 jaar betalen?

6. Handelaar Moonchi leent f. 20.000,- à 9% per jaar.
Hij betaalt het geleende bedrag plus de intrest twee jaar later terug.
a. Bereken de intrest.
b. Hoeveel betaalt Moonchi totaal terug?
7. Wichi leent op 5 mei 1988 f. 10.000,- à 12% bij de ABN-Amrobank. Op 5 mei 1992 lost hij deze lening ineens af.
a. Hoeveel moet hij totaal betalen op 5 mei 1992?

Wichi heeft elke maand eenzelfde bedrag opzij gezet om deze lening te betalen.
b. Bereken dit bedrag.

Bij het berekenen van intrest zijn er enkele afrondingsregels waarmee we rekening moeten houden.

Regel 1 : Om intrest te berekenen gaan we het kapitaal indien nodig altijd eerst afronden op hele florins. Er wordt namelijk geen intrest betaald over delen van één florin (= de centen).

Voorbeeld: Kapitaal is f. 2.434,50 wordt f. 2.435,-
Kapitaal is f. 2.434,49 wordt f. 2.434,-

Je kijkt dus naar de centen van het kapitaal:

50 cent of hoger ---> 1 florin erbij
minder dan 50 cent ---> de centen weglaten.

Regel 2 : Het intrestbedrag altijd afronden op hele centen = op 2 decimalen n.k.

Voorbeeld: Intrestbedrag is f. 631,575 wordt f. 631,58
Intrestbedrag is f. 631,574 wordt f. 631,57

Je kijkt nu naar het derde cijfer achter de komma:

is dit een 5 of hoger ---> 1 cent erbij
minder dan een 5 ---> weglaten.

Rond de volgende kapitalen af op hele florins

8.	f. 1.928,50	f. 1.349,70	f. 4.884,75	f. 999,91
-	2.769,40	- 4.600,20	- 5.665,45	- 1.872,49
-	5.100,25	- 2.099,90	- 6.790,55	- 2.650,15
-	3.376,80	- 3.510,30	- 8.237,35	- 9.520,82
-	6.459,60	- 7.005,10	- 10.499,65	- 6.160,37

Rond de volgende intrestbedragen af op hele centen

9.	f. 2.054,632	f. 76,149	f. 4.049,761	f. 38,152
-	97,598	- 8.183,723	- 3.890,024	- 9.165,217
-	7.120,415	- 312,096	- 293,508	- 281,436
-	236,371	- 3.505,987	- 754,345	- 2.322,663
-	9.468,204	- 641,852	- 1.816,179	- 909,998

Rond de volgende bedragen af op hele centen

10.	f. 54,632	f. 76,149	f. 49,761	f. 38,152
-	97,598	- 183,723	- 170,024	- 1.655,217
-	120,415	- 312,096	- 293,508	- 281,436
-	236,371	- 505,987	- 754,345	- 322,663
-	468,204	- 641,652	- 816,179	- 909,998

Bereken de intrest

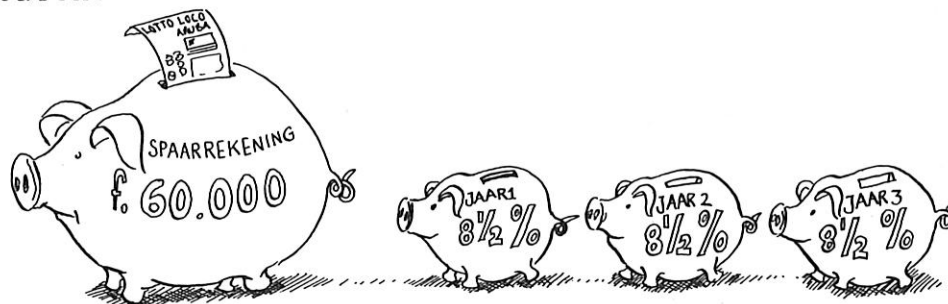
11. f. 2.974,80 à 5% over 2 jaar
- 3.700,25 à 5½% over 4 jaar
- 4.695,40 à 7% over 5 jaar
- 5.323,65 à 8% over 3 jaar
- 6.149,50 à 10% over ½ jaar

Bereken de intrest

12. f. 1.550,45 à 6% van 5 jan. '89 tot 5 jan. '93
- 2.875,90 à 4½% van 18 mrt. '86 tot 18 mrt. '90
- 3.262,55 à 8% van 30 apr. '87 tot 30 apr. '89
- 4.009,20 à 9% van 8 juni '88 tot 8 dec. '88
- 7.437,35 à 11% van 15 dec. '90 tot 15 juni '92

13. Handelaar Fanchi leent f. 20.000,- à 9% per jaar.
Hij betaalt het geleende bedrag plus de intrest twee jaar later terug.
a. Bereken de intrest.
b. Hoeveel betaalt Fanchi totaal terug?

14. Een zakenman leent van een bank voor $1\frac{1}{2}$ jaar een bedrag van f. 15.475,- à 11%. Van een vriend leent hij ook nog f. 4.525,- voor 2 jaar à 9%.
Hoeveel moet hij totaal aan intrest voor deze leningen betalen?

15. Milena wint f. 80.000,- met Lotto pa Deporte. Zij stort hiervan f. 60.000,- op een spaarrekening voor drie jaar vast à $8\frac{1}{2}\%$.
a. Hoeveel rente ontvangt ze na drie jaar?
b. Hoeveel heeft ze dan totaal op haar spaarrekening?
16. Dhr. Martes leent bij een bank f. 8.500,- à 10%. Hij moet de lening na $1\frac{1}{2}$ jaar terugbetalen en tegelijkertijd ook de verschuldigde rente.
a. Bereken de rente.
b. Bereken hoeveel Dhr. Martes totaal moet betalen.
17. Een zakenman sluit een lening van f. 12.250,75 à 9% van 1 maart 1990 tot 1 maart 1991.
Bereken hoeveel de rentekosten van deze lening zullen zijn.
18. Dhr. John Clark heeft een schuld van f. 915,25. Doordat hij te laat betaalt, wordt hem 12% rente over $\frac{1}{2}$ jaar extra berekend.
a. Bereken het bedrag van de rente.
b. Bereken hoeveel Clark totaal moet betalen.
19. Een winkelier leent bij zijn bank f. 15.000,- à $9\frac{1}{2}\%$ per jaar. Hij betaalt het geleende bedrag plus de intrest 3 jaar later terug.
Bereken: a. de intrest
b. het bedrag dat hij totaal terugbetaalt.
20. Geleend een kapitaal van f. 35.680,45 tegen 11% van 1 sept. 1988 tot 1 sept. 1993.
Bereken de rente.

21. Een vliegticket naar Nederland kost f. 1.733,75. Rachelle leent het bedrag om 4 tickets te kopen tegen $10\frac{1}{2}\%$, terug te betalen na $1\frac{1}{2}$ jaar. Bereken hoeveel Rachelle totaal zal moeten betalen.
22. Joan koopt een computer met printer bij Antraco Samsom. Het geheel kost haar f. 5.999,55. Dit bedrag leent ze bij een bank tegen $11\frac{1}{4}\%$ voor een half jaar. Hoeveel moet Joan na een half jaar totaal terugbetalen?
23. Margo Ras moet met spoed naar Nederland. Ze krijgt van een familielid f. 6.444,80 te leen à 8% van 1 juli 1992 tot 31 december 1994.
24. a. Voor hoelang heeft Margo het geld geleend?
- b. Hoeveel rente moet ze betalen?
25. c. Welk bedrag betaalt Margo totaal op 31 december 1994?

3

MAANDFORMULE

Niet altijd zal iemand geld lenen voor een heel jaar of voor een aantal jaren. Het kan zijn dat een zakenman bijvoorbeeld een bedrag gedurende enkele maanden nodig heeft. In zo'n geval leent hij het geld voor die tijd en zal hij ook alleen intrest moeten betalen over het aantal maanden. We moeten dus de intrest berekenen over een deel van het jaar. Het percentage wordt ook in dit geval aangegeven per jaar.

Voorbeeld III: Bereken de intrest van f. 4.000,- à 9% gedurende 8 maanden.

Oplossing: Het kapitaal is f. 4.000,- = 100%
 1% van f. 4.000,- = $\frac{f. 4.000,-}{100}$ = f. 40,-

9% = 9 x f. 40,- = f. 360,-
 Dit is de intrest in één jaar = 12 maanden.
 De intrest in 8 maanden: 8 maanden = $\frac{8}{12}$ jaar
 dus $\frac{8}{12}$ x f. 360,- = f. 240,-

Schrijf je deze berekening anders op, dan krijg je:

1% van het kapitaal is : $\frac{f. 4.000,-}{100}$

9% van het kapitaal is : 9 x $\frac{f. 4.000,-}{100}$

De intrest in 8 maanden is : $\frac{8}{12}$ x 9 x $\frac{f. 4.000,-}{100}$ = f. 240,-

Vervang je de getallen weer door letters dan vind je de tweede renteformule: de maandformule.

Maandformule: $\frac{\text{Kapitaal} \times \text{Procent} \times \text{Tijd(maanden)}}{100 \times 12} = \text{Intrest}$

of

$$\frac{K \times P \times T}{100 \times 12} = I$$

of

$$\frac{K \times P \times T}{1200} = I$$

Ons voorbeeld met de maandformule wordt:

$$\frac{f. 4.000,- \times 9 \times 8}{1200} = f. 240,-$$

Je gebruikt de maandformule als je de intrest of rente over één maand of over een aantal maanden moet berekenen.

Opdracht: Bereken met behulp van de maandformule de intrest van f. 3.600,- à 8% gedurende 4 maanden.

Let op! Gebruik je een rekenmachine dan moet je delen door 1200!

NIET 100 x 12 aanslaan en ook niet 1.200!!

Bereken de intrest

24. f. 2.460,- à 5% over 9 maanden = f.....
- 3.800,- à 6% over 7 maanden = f.....
- 1.950,- à 9% over 5 maanden = f.....
- 775,- à 10% over 10 maanden = f.....
- 4.185,- à 8% over 11 maanden = f.....
25. f. 910,- à 5½% over 3 maanden = f.....
- 1.635,- à 5¼% over 8 maanden = f.....
- 3.805,- à 7% over 2 maanden = f.....
- 2.540,- à 8½% over 4 maanden = f.....
- 5.070,- à 10% over 1 maand = f.....
26. f. 873,25 à 6½% over 6 maanden = f.....
- 1.564,55 à 5% over 11 maanden = f.....
- 2.910,45 à 7% over 4 maanden = f.....
- 4.067,50 à 8% over 9 maanden = f.....
- 3.285,40 à 9% over 7 maanden = f.....
27. f. 2.621,75 à 6% over 5 maanden = f.....
- 3.409,60 à 5½% over 10 maanden = f.....
- 4.590,45 à 10% over 3 maanden = f.....
- 5.158,30 à 7¼% over 11 maanden = f.....
- 6.345,80 à 8% over 4 maanden = f.....
28. f. 1.726,85 à 4¼% over 2 maanden = f.....
- 4.330,- à 6¼% over 8 maanden = f.....
- 6.200,40 à 9% over 9 maanden = f.....
- 8.850,90 à 11% over 5 maanden = f.....
- 9.900,- à 7½% over 3 maanden = f.....
29. Chucho leent op 8 juni f. 5.250,50 à 11% per jaar.
Hij lost het geleende bedrag plus de intrest af na 7 maanden.
a. Bereken de intrest.
b. Hoeveel moet hij totaal betalen?

30. Chimina heeft een airco nodig. Ze leent daarom bij de ABN-AMRO bank f. 2.500,- à 9%.
Hoeveel intrest moet zij na zeven maanden betalen?

31. Stanley verkoopt zijn auto voor f. 20.000,-. Hij stort dit bedrag op een spaarrekening voor 9 maanden tegen $7\frac{1}{2}\%$ intrest.
Hoeveel ontvangt Stanley aan intrest?
32. Handelaar Kock leent f. 25.000,- à $9\frac{1}{2}\%$ gedurende vijf maanden bij de Banco di Desaroyo.
Hoeveel intrest is hij aan de bank schuldig?

Bereken het aantal maanden van:

- 33.a. 4 mrt. '90 - 4 okt. '90
 11 febr. '91 - 11 dec. '91
 20 sept. '91 - 20 apr. '92
 30 okt. '89 - 30 mei '90
 9 jan. '82 - 9 juli '82
- b. 16 aug. '86 - 16 mrt. '87
 7 nov. '84 - 7 mei '85
 25 juni '87 - 25 nov. '88
 1 apr. '88 - 1 okt. '88
 13 aug. '91 - 13 juni '92
- c. 1 febr. '85 - 30 nov. '85
 1 juli '89 - 31 jan. '90
 1 sept. '90 - 30 apr. '91
 31 mrt. '90 - 30 juni '90
 30 apr. '92 - 1 okt. '92

Bereken het aantal maanden en de rente:

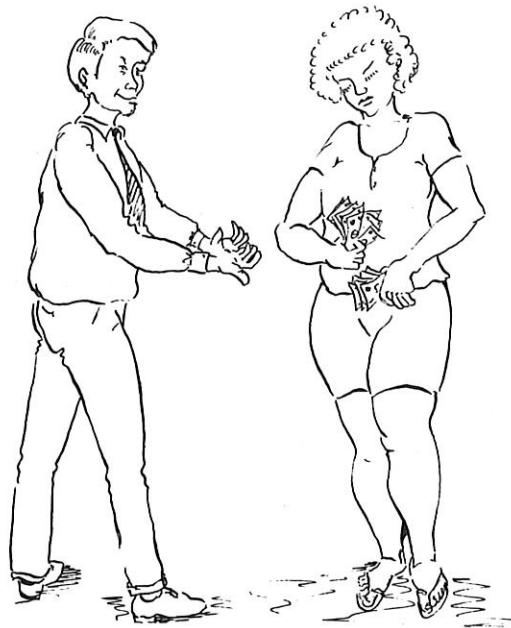
34. a. f. 12.000,-- à 11¼% van 5 mei '92 - 5 dec. '92
 - 8.500,75 à 10½% van 15 aug. '90 - 15 febr. '91
 - 7.400,28 à 9% van 1 juni '92 - 1 jan. '93
 - 9.600,-- à 8½% van 20 mrt. '91 - 20 nov. '91
 - 574,79 à 8% van 10 sept. '91 - 10 febr. '92
- b. f. 833,69 à 13¼% van 12 sept. '90 - 12 dec. '90
 - 2.276,22 à 11% van 4 jan. '91 - 4 apr. '91
 - 25.000,-- à 12½% van 23 juli '92 - 23 febr. '93 d.a.v.
 - 6.066,-- à 10¼% van 1 apr. '90 - 1 okt. '90
 - 949,82 à 12% van 30 mei '92 - 30 nov. '92
- c. f. 12.740,25 à 7% van 14 mrt. '90 - 14 nov. '90
 - 7.399,75 à 8% van 7 sept. '90 - 7 febr. '91
 - 4.999,50 à 9% van 25 febr. '89 - 25 dec. '89
 - 112,17 à 10% van 8 nov. '89 - 8 juni '90
 - 714,55 à 11% van 15 dec. '91 - 15 mei '92

Bereken de rente en het totaal te betalen bedrag:

35. a. Geleend van 1 okt. '90 - 31 dec. '91 f. 949,80 à 12½%
 Geleend van 30 mei '91 - 30 nov. '91 - 5.500,- à 11%
 Geleend van 29 juli '91 - 29 mrt. '92 - 1.554,60 à 9¼%
 Geleend van 10 febr. '92 - 10 juli '92 - 3.699,75 à 10¼%
 Geleend van 1 mrt. '92 - 1 okt. '92 - 2.200,25 à 9%
- b. Van 30 apr. '90 - 31 juli '90 f. 1.000,- à 8½%
 Van 20 juni '91 - 20 sept. '91 - 499,95 à 12%
 Van 12 okt. '91 - 12 jan. '92 - 833,60 à 11½%
 Van 4 aug. '92 - 4 jan. '93 - 1.249,95 à 10%
 Van 25 mrt. '90 - 25 dec. '90 - 9.000,75 à 9¼%

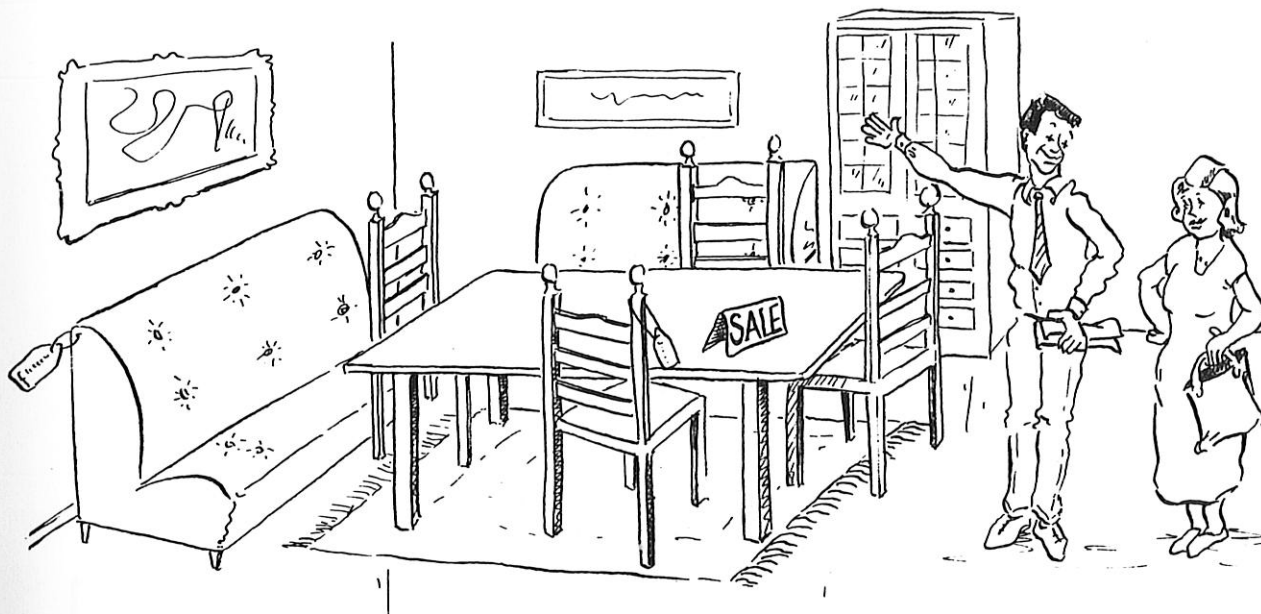
36. Mevr. v.d. Linden leende van een familielid op 7 april 1992 f. 5.000,- à 9½%. Ze zal het geleende geld plus de rente aflossen op 7 februari 1993.

Bereken welk bedrag Mevr. v.d. Linden op 7 februari '93 totaal moet betalen.

37. Elvira leent op 15 maart '91 f. 3.500,- à 10% bij de Banco di Caribe om dit bedrag op 15 juni '91 plus rente ineens terug te betalen.
 a. Hoeveel intrest is Elvira schuldig op 15 juni '91?
 b. Hoeveel betaalt ze totaal?
38. Brother James leent op 9 april '89 f. 1.800,- à 12% per jaar.
 Op 9 juni '89 betaalt hij het geleende bedrag plus de intrest terug.
 a. Bereken de intrest.
 b. Hoeveel betaalt hij totaal terug?
39. Mama Chana leent f. 6.000,- à 11% bij Caribbean Credit op 5 februari 1988. Op 5 december 1988 lost zij haar schuld plus intrest af.
 a. Bereken de verschuldigde intrest.
 b. Hoeveel betaalt Mama Chana totaal op 5 dec. 1988?
40. Winkelier Shon Do leent op 7 januari '91 f. 6.250,- à 10% per jaar. Op 7 mei '91 leent hij nog eens f. 7.500,- nu tegen 11% per jaar.
 Als hij op 7 oktober '91 zijn beide schulden plus de totaal verschuldigde intrest betaalt, hoeveel moet hij dan betalen?
41. Op 1 mei 1989 leent een timmerman f. 3.800,- om materiaal te kopen voor zijn timmerbedrijf. Hij krijgt het geld à 8% per jaar tot 1 november 1989.
 Bereken: a. de rente voor deze lening.
 b. het totaal te betalen bedrag.
42. Dhr. Johnson leent bij Island Finance f. 2.350,- à 13% voor een halfjaar.
 a. Bereken hoeveel rente Johnson moet betalen.
 b. Bereken hoeveel hij totaal moet terugbetalen.
43. Giovanni Angela heeft twee leningen lopen. Eén bij de Aruba Bank van f. 1.500,- à 13% van 1 februari 1992 tot 1 juli 1992. En één bij Island Finance van f. 2.250,- à 13½% van 1 april 1992 tot 1 december 1992.
 Bereken hoeveel rente Giovanni totaal voor deze twee leningen moet betalen.

44. Om nieuw meubilair te kopen leent Xiomara Clarke f. 8.500,- à $12\frac{1}{2}\%$ bij Caribbean Credit van 1 januari 1991 tot 1 november 1991.
Hoeveel zal Xiomara totaal op 1 november 1991 moeten betalen?

45. Sandra leent f. 4.650,- van een familielid. Ze moet dit bedrag na $1\frac{1}{2}$ jaar terugbetalen verhoogd met 8% rente.
Bereken het totaal te betalen bedrag na $1\frac{1}{2}$ jaar.
46. Om het vliegticket voor een spoedreis naar Nederland te betalen, krijgt Rocky Ras een krediet van f. 1.795,80 à 11% van General Air Services. Rocky zal na 3 maanden het verschuldigde bedrag plus rente betalen.
Bereken welk bedrag hij totaal zal terugbetalen.
47. Geleend f. 949,49 à $9\frac{1}{2}\%$ van 1 mrt.'92 tot 1 sept.'92.
Geleend f. 604,95 à 10% van 30 apr.'92 tot 30 juni '92.
Geleend f.1.008,25 à 9% van 15 mei '92 tot 15 dec. '92.
Bereken de totale rente van deze 3 leningen.

4

DAGFORMULE

Het kan ook zijn dat je geld leent gedurende een aantal dagen. Om de intrest in zo'n geval te berekenen, moeten we ons afvragen: hoeveel dagen heeft een jaar?

We weten dat er twee mogelijkheden zijn:

- a. een "gewoon" jaar met 365 dagen
- b. een "schrikkeljaar" met 366 dagen.

Waar moeten we ons aan houden?

Voor het berekenen van intrest is er een afspraak om het jaar altijd te stellen op 360 dagen.

Dus 1 jaar = 360 dagen.

1. We moeten nu intrest gaan berekenen over een deel van het jaar, namelijk over een aantal dagen.

Eén dag is dan $\frac{1}{360}$ deel van een jaar.

2. Het intrestpercentage is ook in dit geval gegeven in procenten per jaar.

Voorbeeld IV: Bereken de intrest van f. 3.000,- à 6% in 52 dagen.

Oplossing: Het kapitaal is f. 3.000,- = 100%
 1% van f. 3.000,- = $\frac{f. 3.000,-}{100}$ = f. 30,-
 6% = 6 x f. 30,- = f. 180,-
 Dit is de intrest in één jaar = 360 dagen.
 De intrest in 52 dagen: 52 dagen = $\frac{52}{360}$ jaar
 dus $\frac{52}{360}$ x f. 180,- = f. 26,-

Schrijf je deze berekening weer anders op, dan krijg je:

$$1\% \text{ van het kapitaal} = \frac{f. 3.000,-}{100}$$

$$6\% \text{ van het kapitaal} = 6 \times \frac{f. 3.000,-}{100}$$

$$\text{De intrest in 52 dagen} = \frac{52}{360} \times 6 \times \frac{f. 3.000,-}{100} = f. 26,-$$

Vervang je de getallen weer door letters dan vind je de derde renteformule: de dagformule.

$$\text{Dagformule: } \frac{\text{Kapitaal} \times \text{Procent} \times \text{Tijd(dagen)}}{100 \times 360} = \text{Intrest}$$

of

$$\frac{K \times P \times T}{100 \times 360} = I$$

of

$$\frac{K \times P \times T}{36000} = I$$

Ons voorbeeld met de dagformule wordt:

$$\frac{f. 3.000,- \times 6 \times 52}{36000} = f. 26,-$$

Je gebruikt de dagformule als je de intrest of rente over één dag of een aantal dagen moet berekenen.

Let op! Gebruik je een rekenmachine dan moet je delen door 36000! NIET op je machine 100 x 360 aanslaan!! Ook NIET 36.000!

Opdracht: Bereken m.b.v. de dagformule de intrest van f. 1.750,- à 5% gedurende 72 dagen.

Om de intrest te berekenen zijn er dus drie renteformules:

1. Jaarformule = $\frac{K \times P \times T}{100}$
2. Maandformule = $\frac{K \times P \times T}{1200}$
3. Dagformule = $\frac{K \times P \times T}{36000}$

Welke van de drie formules je gebruikt is afhankelijk van de tijd.

Denk eraan dat je bij elke intrestberekening de afrondingsregels toepast n.l.:

1. Het kapitaal altijd afronden op hele florins.
2. Het intrestbedrag altijd afronden op hele centen.

Bereken de intrest van:

48. f. 1.500,- à 5% over 49 dagen
f. 3.789,55 à 7% over 83 dagen
f. 990,45 à 6% over 123 dagen
f. 1.450,- à 8% over 75 dagen
f. 4.244,60 à 5½% over 62 dagen
- f. 1.960,- à 9% over 122 dagen
f. 2.049,80 à 6½% over 58 dagen
f. 5.600,- à 5% over 130 dagen
f. 3.199,40 à 7% over 91 dagen
f. 4.375,- à 8% over 104 dagen

Bereken de rente van:

49. f. 713,95 à 8% over 180 dagen
- 1.250,- à 9% over 64 dagen
- 99,50 à 11% over 36 dagen
- 2.400,- à 7% over 123 dagen
- 9.040,25 à 6½% over 240 dagen

Bereken de rente van:

50. f. 13.500,- à 5½% over 95 dagen
- 7.114,85 à 8¼% over 24 dagen
- 500,- à 4% over 315 dagen
- 3.718,45 à 10% over 184 dagen
- 5.249,60 à 9½% over 72 dagen

Bereken de intrest met de juiste formule:

51. f. 6.582,- à 7% over 4 jaar
- 7.820,- à 6% over 7 maanden
- 8.440,- à 9% over 64 dagen
- 2.330,- à 8% over 128 dagen
- 780,- à 4% over 5 maanden

Bereken de intrest met de juiste formule:

52. f. 1.862,40 à 6% over 20 dagen
- 4.789,78 à 8% over 3 jaar
- 112,17 à 5% over 8 maanden
- 5.634,- à 6% over 3 maanden
- 717,73 à 4½% over 47 dagen

Bereken de intrest en het totaal terug te betalen bedrag van:

53. f. 2.276,66 à 7% over 5½ jaar
- 574,79 à 6% over 100 dagen
- 3.000,- à 10½% over 13 maanden
- 8.500,75 à 13¼% over 11 maanden
- 4.509,80 à 10¼% over 304 dagen

Bereken de intrest en het totaal terug te betalen bedrag van:

54. a. f. 3.286,05 à 12% over:
- 3 jaar
- 3 maanden
- 28 dagen

- b. f. 4.425,- à 10½% over:
- 4½ jaar
- 10 maanden
- 158 dagen

Bereken de intrest van:

55. a. f. 2.871,51 à 11% in:
- 2 jaar
- 7 maanden
- 46 dagen

- b. f. 6.500,75 à 13¼% in:
- 1 jaar
- 4 maanden
- 304 dagen

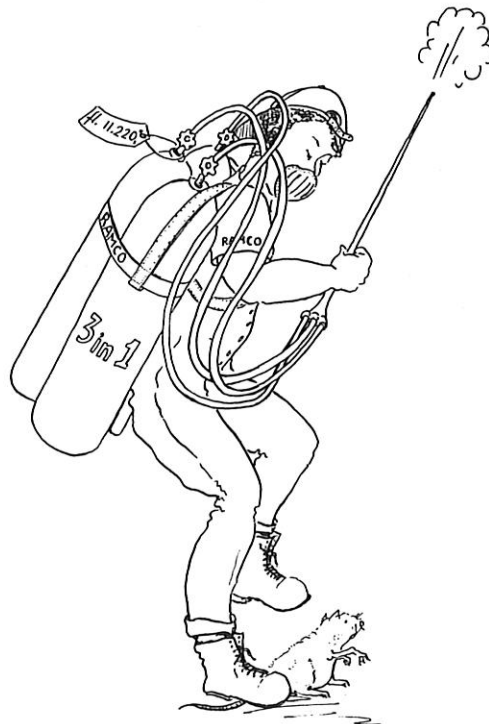
- c. f. 949,49 à 10% in:
- 1½ jaar
- 15 maanden
- 232 dagen

56. Rafa Croes leent f. 4.500,- à 8¼% gedurende 75 dagen. Hoeveel moet Croes totaal terugbetalen?

57. Ramco Pest Control bestelt een nieuw spuitapparaat.

Ramco krijgt 4 maanden krediet à 9% intrest over een bedrag van f. 11.220,-.

Bereken welk bedrag na 4 maanden betaald wordt.

58. Banksaldo: f. 10.800,-. Intrestpercentage: $6\frac{1}{4}\%$
Bereken: a. de intrest na 155 dagen
b. het nieuwe banksaldo na bijschrijving van de intrest.
59. De Stichting A.S.U. sluit bij de Aruba Bank een lening van f. 120.000,- à $12\frac{1}{4}\%$. De lening plus rente wordt terugbetaald na 311 dagen.
Bereken het totaal te betalen bedrag.
60. Cosma leent f. 63,50 van haar zus gedurende 51 dagen. Cosma belooft terug te betalen met 11% intrest.
a. Hoeveel intrest zal Cosma betalen?
b. Hoeveel betaalt ze totaal terug?
61. Johan Groot leende f. 1.565,40 aan een collega tegen 10% voor 200 dagen.
a. Hoeveel intrest ontvangt Johan Groot?
b. Hoeveel ontvangt hij totaal terug?
62. M. Stephen leende f. 3.208,- à 9% gedurende 59 dagen. Hij leende ook nog f. 1.792,- à $8\frac{1}{2}\%$ gedurende 79 dagen.
Bereken: a. de intrest van beide leningen
b. het bedrag dat Stephen totaal moet terugbetalen.

Tot nu toe was het aantal dagen waarover je de rente of het intrestbedrag moest berekenen precies aangegeven. Maar hoe gaat het dan als je het aantal dagen zelf moet tellen?

Als je de begin- en einddatum weet, is het tellen van het aantal jaren en maanden niet moeilijk. Maar om het aantal rentedagen te tellen, moeten we ons eerst afvragen: hoeveel dagen heeft elke maand? Natuurlijk weten we wel hoeveel dagen elk van de maanden heeft. Bij het berekenen van intrest echter hanteren we twee mogelijkheden:

- a. elke maand stellen op 30 dagen
- b. elke maand stellen op het juiste aantal dagen.

punt a. Maand 30 dagen

We gaan bij het tellen van de rentedagen alle maanden stellen op 30 dagen. We doen dus alsof alle 12 maanden 30 dagen hebben.

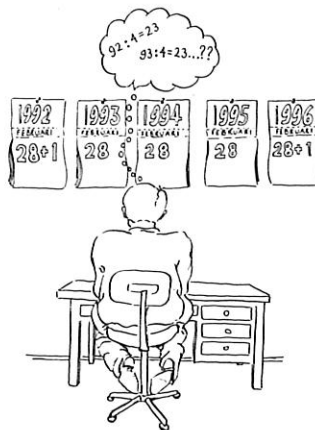
Hoe ga je nu het aantal dagen tellen?

De rente wordt, zoals je al weet, berekend over een bepaalde periode: de tijd. Deze kan jaren, maanden of dagen zijn. In het geval van dagen is er een begindatum en een einddatum gegeven. Aan de hand van deze twee data wordt het aantal dagen geteld. (Zie voorbeeld V en VI.)

punt b. Maand juiste aantal dagen

We gaan de rentedagen tellen met het werkelijke aantal dagen van elke maand. (Zie voorbeeld VII en VIII)

1. De maanden januari, maart, mei, juli, augustus, oktober en december hebben elk 31 dagen.
2. De maanden april, juni, september en november hebben elk 30 dagen.
3. De maand februari heeft in een "gewoon" jaar 28 dagen en in een "schrikkeljaar" 29 dagen.

Eén keer in de vier jaar is er een schrikkeljaar.
Hoe weet je nu of een jaar een schrikkeljaar is of niet?
Als de laatste twee cijfers van het jaartal deelbaar zijn door vier, is het jaar een schrikkeljaar.

Voorbeeld: Het jaar 1992
92 is deelbaar door vier.
1992 is dus een schrikkeljaar:
februari 1992 heeft 29 dagen.

Voorbeeld: Het jaar 1990
90 is niet deelbaar door vier.
1990 is dus geen schrikkeljaar:
februari 1990 heeft 28 dagen.

**Onthoud bij het tellen van rentedagen:
de begindatum niet meetellen, maar de einddatum wel!
Kortweg: Eerste dag niet; Laatste dag wel.**

Laten we enkele voorbeelden uitwerken.

Voorbeeld V: Bereken het aantal dagen van 19 juli 1990 tot 11 november 1990 (maand op 30 dagen stellen)

- Begindatum (eerste dag) 19 juli telt niet mee.
- Einddatum (laatste dag) 11 november telt wel mee.

Juli	30	-	19	=	11	dagen.
Augustus	30				"	
September	30				"	
Oktober	30				"	
November.	<u>11</u>				"	
					112	dagen.

Voorbeeld VI: Bereken het aantal dagen van 15 januari 1992 tot 21 juni 1992 (maand op 30 dagen stellen)

Januari	30	-	15	=	15	dagen.
Februari	30				"	
Maart	30				"	
April	30				"	
Mei	30				"	
Juni	<u>21</u>				"	
					156	dagen.

Voorbeeld VII: Bereken het aantal dagen van 20 augustus 1991 tot 4 december 1991 (maand op het juiste aantal dagen stellen)

Ook bij maanden op het juiste aantal dagen: eerste dag niet; laatste dag wel.

Begindatum (eerste dag) 20 augustus telt niet mee, maar einddatum (laatste dag) 4 december telt wel mee.

Augustus	31 - 20 = 11	dagen.
September	30	"
Oktober	31	"
November	30	"
December	<u>4</u>	"
	106	dagen.

Voorbeeld VIII: Bereken het aantal dagen van 14 november 1991 tot 26 mei 1992! (maand juiste aantal dagen)

November	30 - 14 = 16	dagen.
December	31	"
Januari	31	"
Februari	29	" Let op, '92 is een schrikkeljaar!
Maart	31	"
April	30	"
Mei	<u>26</u>	"
	194	dagen.

Bereken het aantal rentedagen. (maanden 30 dagen)

63.	5 jan. tot 24 mei	4 juni tot 1 sept.
	7 febr. tot 29 april	29 juli tot 11 nov.
	13 mrt. tot 5 juli	3 aug. tot 19 jan. d.a.v.
	19 april tot 12 okt.	15 sept. tot 15 apr. d.a.v.
	25 mei tot 28 dec.	12 okt. tot 30 dec.

Bereken het aantal rentedagen. (maanden juist)

64.	20 jan. '92 tot 2 juni '92	9 apr. '94 tot 21 juni '94
	28 febr. '92 tot 25 mei '92	27 juni '94 tot 3 dec. '94
	30 mrt. '93 tot 6 sept. '93	6 aug. '94 tot 7 febr. '95
	2 nov. '93 tot 22 mrt. '94	8 mei '95 tot 13 nov. '95
	1 dec. '93 tot 15 aug. '94	16 sept. '95 tot 16 jan. '96

65. Bereken het aantal rentedagen en het bedrag van de rente in de volgende gevallen:

Bedrag	%	Periode
a. f. 10.000,-	12%	van 2 feb 1991-11 sep 1991 (mnd juist)
b. - 3.250,25	8%	van 3 mrt 1990-23 mei 1990 (mnd 30 dg)
c. - 4.390,-	8½%	van 21 apr 1992-31 okt 1992 (mnd 30 dg)
d. - 8.399,87	9¼%	van 10 nov 1991-5 mrt 1992 (mnd juist)
e. - 1.564,65	9%	van 15 jul 1992-28 feb 1993 (mnd juist)

66. Bereken het aantal rentedagen:

van 3 okt. 1992 tot 15 apr. 1993 (maand 30 dg)
 van 14 apr. 1991 tot 23 nov. 1991 (maand juist)
 van 26 juni 1990 tot 8 dec. 1990 (maand juist)
 van 7 mei 1991 tot 14 jan. 1992 (maand 30 dg)
 van 27 febr. 1992 tot 30 mei 1992 (maand juist)

67. Bereken het aantal rentedagen:

van 30 jan. 1980 tot 18 mrt. 1980 (maand 30 dg)
 van 13 mrt. 1981 tot 30 juni 1981 (maand juist)
 van 2 mei 1982 tot 28 sept. 1982 (maand 30 dg)
 van 9 juli 1983 tot 19 dec. 1983 (maand juist)
 van 21 sept. 1984 tot 3 mrt. 1985 (maand juist)

68. Bereken het aantal rentedagen:

van 12 febr. 1988 tot 2 sept. 1988 (maand juist)
 van 1 apr. 1989 tot 20 aug. 1989 (maand 30 dg)
 van 24 juni 1990 tot 3 okt. 1990 (maand 30 dg)
 van 16 aug. 1991 tot 17 jan. 1992 (maand juist)
 van 21 okt. 1992 tot 2 juni 1993 (maand 30 dg)

Bereken de rente (maanden 30 dagen)

69. f. 1.830,- à 7¼% van 1 febr. tot 24 juni
 f. 4.000,- à 4% van 10 mei tot 2 okt.
 f. 5.756,40 à 6% van 14 sept. tot 4 dec.
 f. 2.109,70 à 8% van 11 dec. tot 11 juli (d.a.v.)
 f. 3.090,- à 9½% van 17 jan. tot 6 apr.

Bereken de rente (maanden juist)

70. f. 1.200,- à 9% van 18 apr. tot 30 aug.
f. 2.950,30 à $6\frac{1}{4}\%$ van 21 juli tot 9 okt.
f. 3.000,- à 5% van 26 nov. tot 10 apr. (d.a.v.)
f. 5.771,95 à 8% van 2 mrt. tot 20 aug.
f. 4.842,35 à $4\frac{3}{4}\%$ van 22 okt. tot 29 febr.

Bereken de rente en het totaal te betalen bedrag van:

71. f.1.978,75 à 12% van 30 juni tot 5 okt. (maand 30 dg)
f.6.000,- à 9% van 12 dec.'91 tot 18 mrt.'92 (md juist)
f.2.415,10 à $8\frac{1}{2}\%$ van 3 apr. tot 15 sept. (maand 30 dg)
f.4.695,- à 7% van 22 aug. tot 31 dec. (maand juist)
f.3.030,90 à 6% van 4 nov.'92 tot 13 mei '93 (md juist)

Bereken de rente en het totaal te betalen bedrag van:

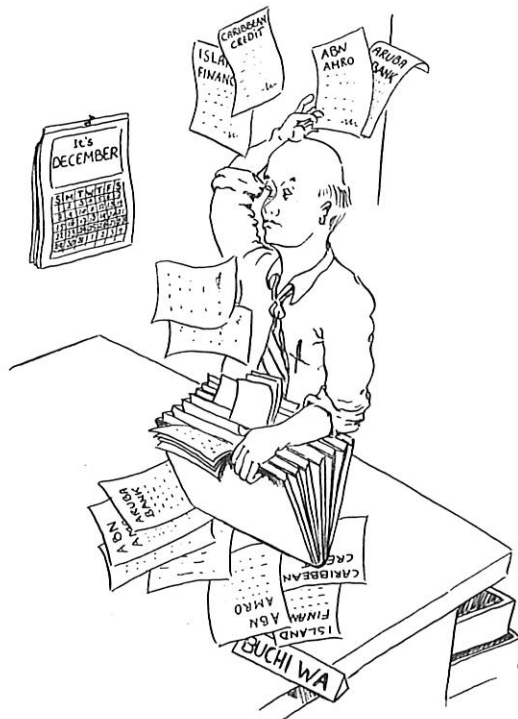
72. f.7.500,- à 10% van 15 jan.'92 tot 21 juli'92 (md juist)
f.6.425,15 à $9\frac{1}{4}\%$ van 7 mei tot 20 sept. (maand juist)
f.2.010,- à 5% van 31 aug. tot 3 nov. (maand juist)
f.4.364,85 à $6\frac{1}{2}\%$ van 10 okt. tot 28 jan. (maand 30 dg)
f.3.999,65 à 7% van 19 dec.'93 tot 8 juni '94 (md 30 dg)

73. Buchi Wa leent bij
Caribbean Credit
f. 1.575,- à 9%.

Deze lening loopt
van 20 februari 1990
tot 3 december 1990.

- a. Bereken de intrest
die Buchi Wa moet
betalen op 3 december
1990. (maand juist)

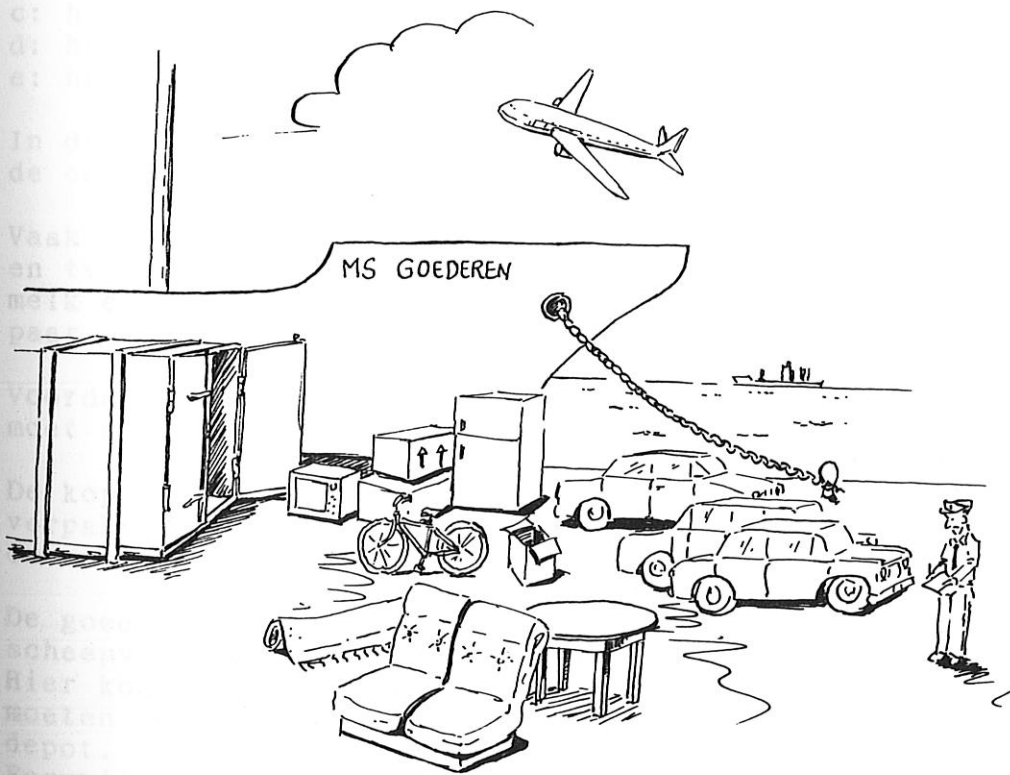
- b. Hoeveel betaalt
Buchi Wa totaal?

74. Otti leent op 31 mei 1991 f. 2.575,- à 5% bij een zakenvriend. Op 4 januari 1992 betaalt hij zijn schuld plus intrest terug.
Hoeveel betaalt Otti totaal op 4 januari 1992?
(maand 30 dg)
75. De eigenaar van Land Sailing leende op 20 oktober 1991 f. 65.000 à $11\frac{1}{2}\%$ bij de Arubank.
Deze lening wordt op 4 juni 1992 helemaal afgelost en ook de daarbij behorende intrest.
a. Bereken de intrest die op 4 juni '92 betaald wordt.
(maand 30 dagen)
b. Hoeveel betaalt de eigenaar van Land Sailing totaal?
76. Op 26 januari 1992 leent Sunset Villas f. 80.000,- à 12% bij de Banco di Desaroyo.
Op 11 november 1992 betaalt Sunset Villas haar schuld plus rente terug.
a. Bereken de rente die Sunset Villas verschuldigd is. (maand juist)
b. Hoeveel betaalt Sunset Villas totaal?

HOOFDSTUK 4

GOEDERENHANDEL

Mensen hebben verschillende soorten behoeften. Om in leven te kunnen blijven is er behoefte aan bijvoorbeeld: voedingsmiddelen, kleding, woonruimte, medische hulp e.d. Deze behoeften worden PRIMAIRE LEVENSBEHOEFTEEN genoemd.

Mensen die geld over hebben (omdat zij rijker zijn) kunnen naast de primaire behoeften ook de LUXE BEHOEFTEEN bevredigen. Zij kunnen allerlei dingen kopen zoals C.D.-players, video recorders, racefietsen, surfplanken enz. Ook kunnen zij naar concerten e.d. gaan.

Mensen die producten maken, verbouwen, vervoeren of een andere dienst aanbieden, noemen we PRODUCENTEN.

Onder produceren verstaan wij niet alleen het maken van goederen en het aanbieden van diensten, maar ook alle handelingen die de goederen geschikter maken voor consumptie. Een kaas fabrikant produceert kaas en de winkelier die de kaas in plakjes snijdt en klaarmaakt voor de verkoop is ook aan het produceren. Producenten zijn dus niet alleen landbouwers, vissers, fabrikanten, meubelmakers, maar ook advocaten, verzekeraars, tandartsen, kappers, bus- of taxichauffeurs, leraren, winkeliers, slaggers, naaisters enz.

De mensen die de producten gebruiken of verbruiken noemen we CONSUMENTEN.

Vraag: Wat is het verschil tussen gebruiken en verbruiken?

Opdracht: Zet de volgende goederen in de juiste kolom.

Funchi, ijskast, fiets, napkins, buskaart,
schrijfmachine, blik dieet coke, klok, snoep.

Gebruiksgoederen	Verbruiksgoederen

Vul in juist of onjuist.

Produceren is

- a: het lesgeven op school
- b: het eten van een bordje yambo
- c: het verkopen van schaafijs
- d: het spuiten van een auto
- e: het huren van een video

In de regel produceert de producent produkten die dan door de consument in winkels kunnen worden gekocht.

Vaak komen deze goederen van heel ver. Denk maar aan auto's en tv's uit Japan, kleding uit Taiwan, bakijou uit Noorwegen, melk en boter uit Nederland of Nieuw Zeeland om er maar een paar op te noemen.

Voordat deze goederen in de winkel te koop worden aangeboden moet er heel wat mee gebeuren.

De koper op Aruba bestelt de goederen. Deze goederen moeten verpakt worden voor de lange reis. Om eventuele schade te dekken laat men de goederen verzekeren.

De goederen worden door luchtvaartmaatschappijen of scheepvaartmaatschappijen vervoerd.

Hier komen agentschappen, rederijen enz. aan te pas. Soms moeten de goederen ook tijdelijk worden opgeslagen in een depot.

Formulieren moeten op de juiste manier worden ingevuld.

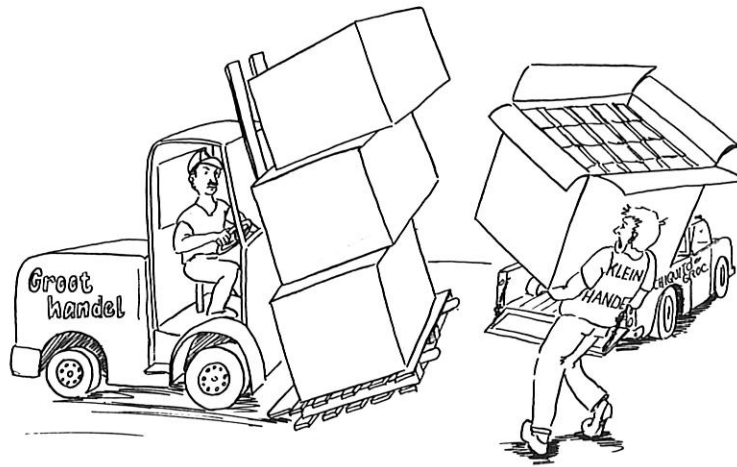
Wie de verschillende kosten betaalt, wordt door de koper en verkoper in een overeenkomst vastgelegd.

Al deze handelingen tussen de verschillende handelaren om de goederen "verkoopklaar" in de winkel te brengen noemt men **HANDEL**.

De handel wordt verdeeld in:

Groothandel: de verkoop aan de kleinhandel.
Bijvoorbeeld: T.E.C., Playa Trading, Compra Agencies, Tip Top Agencies.

Kleinhandel: de verkoop aan de consument.
Supermarkets, kledingzaken, boekhandel enz.

De handel heeft als taak de goederen voort te sturen van de producent naar de consument (het vervoeren en opslaan).

Goederen die wij hier op Aruba gebruiken of verbruiken komen uit de V.S., Nederland, Taiwan, Japan, Nieuw Zeeland, om er maar een paar te noemen.

Deze goederen worden per boot of vliegtuig vervoerd. Zij moeten dan goed verpakt worden om bederf, verlies, breuk of beschadiging te voorkomen.

2

KORTING OP HET GEWICHT

Wanneer een handelaar goederen koopt, worden die goederen meestal verpakt in kisten, dozen, vaten of balen.

De verpakking heeft ook een bepaald gewicht.
Een kist, een vat, ja zelfs een zak heeft gewicht.

De koper is alleen geïnteresseerd in het gewicht van de goederen zelf n.l. "het te verkopen gewicht". Men koopt immers **de appels** in de kist en niet **de kist**. Voor het vervoer van de goederen houdt men wel rekening met het totaal te vervoeren gewicht: goederen + kist.

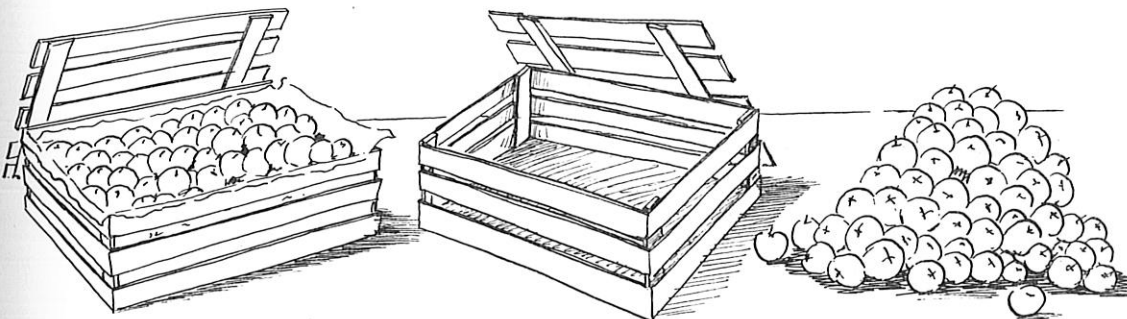
De kapitein van het schip vervoert goederen en kist samen. Om de vrachtkosten te berekenen gebruikt men het totale gewicht: verpakking + goederen.

Het gewicht van de goederen + de verpakking samen noemt men het BRUTOGEWICHT.

Het gewicht van de goederen zelf noemt men het NETTOGEWICHT.

Men geeft in de handel vaak een korting op het gewicht welke overeenkomt met het gewicht van de verpakking.
Deze korting wordt TARRA genoemd.

Brutogewicht	-	Tarra	=	Nettogewicht
GOEDEREN				GOEDEREN
VERPAKKING	—	VERPAKKING	=	

Trek je van het brutogewicht het gewicht van de verpakking (tarra) af, dan houd je het gewicht van de goederen oftewel het NETTOGEWICHT over.

$$\text{BRUTO} - \text{TARRA} = \text{NETTO}$$

Tarra is een korting op het gewicht.
 Tarra wordt altijd afgerond op HELE KILOGRAMMEN.
 Tarra kan op twee manieren worden berekend:

- a) in % (procenten) van het brutogewicht
 ----> kijk naar het brutogewicht
- b) een aantal kg per kist, doos of baal
 ----> kijk naar het aantal kisten, dozen of balen

TARRA is een korting en wordt dus altijd AFGETROKKEN.

ad a)

Voorbeeld I: Brutogewicht 1.200 kg. Tarra 3%
 Bereken het nettogewicht.

Oplossing:

		$1\% = \frac{1.200}{100} = 12$
Bruto	1.200 kg	
<u>Tarra 3%</u>	<u>36 kg-</u>	(3x12 kg)
Netto	1.164 kg	

Voorbeeld II: Bruto 1.125 kg. Tarra 3%
 Bereken het nettogewicht.

Oplossing:

		$1\% = \frac{1.125}{100} = 11,25$
Bruto	1.125 kg	
<u>Tarra 3%</u>	<u>34 kg-</u>	(3x11,25 kg = 33,75)
Netto	1.091 kg	

ad b)

Voorbeeld III: Brutogewicht 2.250 kg (18 kisten)
 Tarra 2 kg per kist.
 Bereken het nettogewicht.

Oplossing:

Bruto	2.250 kg	
<u>Tarra</u>	<u>36 kg-</u>	(18 kisten x 2 kg)
Netto	2.214 kg	

1. Bereken het nettogewicht (schema gebruiken).

Bruto 600 kg	Tarra 4%	Bruto 7.200 kg	Tarra 3%
Bruto 750 kg	Tarra 2%	Bruto 4.400 kg	Tarra 4½%
Bruto 970 kg	Tarra 3%	Bruto 9.200 kg	Tarra 2%
Bruto 1.760 kg	Tarra 5%	Bruto 4.160 kg	Tarra 2½%
Bruto 2.750 kg	Tarra 6%	Bruto 3.275 kg	Tarra 3%

2. Bereken het nettogewicht

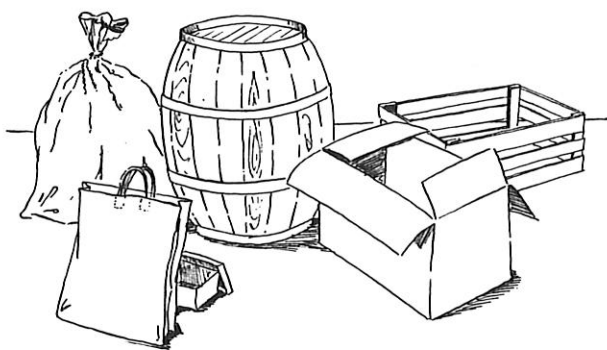
Bruto 12 vaten	van 75 kg,	Tarra 1 kg per vat
Bruto 40 zakken	van 45 kg,	Tarra ½ kg per zak
Bruto 65 kisten	van 60 kg,	Tarra 2 kg per kist
Bruto 25 dozen	van 35 kg,	Tarra 2½ kg per doos
Bruto 50 balen	van 52 kg,	Tarra 1½ kg per baal

3. Bruto

	Tarra	Netto
91 kratten = 4.537 kg	1,5 kg per kratkg
49 balen = 2.255 kg	3%kg
60 kisten = 3.274 kg	2,5 kg per kistkg
28 vaten = 5.749 kg	2,5%kg
46 zakken = 2.853 kg	1,5%kg

4. Bruto

	Tarra	Netto
122 kisten = 8.292 kg	1,5 kg per kistkg
48 kisten = 5.191 kg	5%kg
13 vaten = 1.259 kg	2,5%kg
71 vaten = 3.205 kg	2,5 kg per vatkg
117 kisten = 8.047 kg	3,5 kg per kistkg

5. Bruto

	Tarra	Netto
1.241 kg (60 kisten)	2%kg
2.388 kg (51 vaten)	3,5 kg per vatkg
9.279 kg (110 kisten)	1,5%kg
2.248 kg (53 kisten)	2½ kg per kistkg
7.514 kg (80 vaten)	3%kg

3

PRIJS

Hebben we het nettogewicht berekend dan kunnen we berekenen hoeveel er voor de goederen betaald moet worden. Deze berekening is voor de verkoper de **OPBRENGST**. Voor de koper geeft deze berekening het **INKOOPBEDRAG**.

De prijs wordt vaak gegeven in florin

per kg
per $\frac{1}{2}$ kg
per 25 kg
per 50 kg
per 100 kg

Voorbeeld IV:

- 1) Nettogewicht 3.600 kg à f. 2,75 per kg
- 2) Nettogewicht 3.600 kg à f. 1,20 per $\frac{1}{2}$ kg
- 3) Nettogewicht 3.600 kg à f. 30,40 per 25 kg
- 4) Nettogewicht 3.600 kg à f. 40,25 per 50 kg
- 5) Nettogewicht 3.600 kg à f. 65,-- per 100 kg

Bereken van elk het te betalen bedrag.

Oplossing: Te betalen bedrag = nettogewicht x prijs per 1 kg.

ad 1) $3.600 \times f. 2,75 = f. 9.900,-$

ad 2) $2 \times f. 1,20 = f. 2,40$

want $1 \text{ kg} = 2 \times \frac{1}{2} \text{ kg}$

$3.600 \times f. 2,40 = f. 8.640,-$

ad 3) 1 kg kost $\frac{f. 30,40}{25}$

$3.600 \times \frac{f. 30,40}{25} = f. 4.377,60$ of $\frac{3.600 \times f. 30,40}{25}$

ad 4) 1 kg kost $\frac{f. 40,25}{50}$

$3.600 \times \frac{f. 40,25}{50} = f. 2.898,-$ of $\frac{3.600 \times f. 40,25}{50}$

ad 5) 1 kg kost $\frac{f. 65,-}{100}$

$3.600 \times \frac{f. 65,-}{100} = f. 2.340,-$ of $\frac{3.600 \times f. 65,-}{100}$

6. Nettogewicht	Prijs	Te betalen
1.850 kg	f. 36,30 per 25 kg
3.270 kg	f. 2,10 per 0,5 kg
1.920 kg	f. 4,25 per kg
4.000 kg	f. 67,35 per 100 kg
2.910 kg	f. 41,20 per 50 kg

7. Nettogewicht	Prijs	De goederen kosten
1.470 kg	f. 1,35 per 0,5 kg
2.290 kg	f. 72,- per 100 kg
4.235 kg	f. 28,40 per 25 kg
3.327 kg	f. 2,95 per kg
439 kg	f. 24,70 per 50 kg

8. Carlos Boekhoudt koopt een partij goederen bij Cosas Nuestras met een brutogewicht van 2.275 kg, tarra 5%. Prijs f. 2,30 per kg. De goederen kosten.....

9. Mw. Alida Sanchez koopt bij S.A. Calidad een partij goederen verpakt in 39 dozen. Bruto 2.830 kg. Tarra 2,5 kg per doos. Prijs f. 52,10 per 100 kg. Hoeveel kosten de goederen?

10. Mw. Liana Lake ontvangt uit Statia een partij sweet potatoes van 430 kg.

Tarra 2%.
Prijs f. 52,75 per 25 kg.

Hoeveel kosten de goederen?

11. Dhr. Alcido Semeleer ontvangt een partij goederen. Bruto 1.265 kg. Tarra 2,5 %. Prijs f. 1,35 per 0,5 kg. Hoeveel kosten de goederen?

4

KORTINGEN OP DE WAARDE OF DE PRIJS

In de handel geeft men in de regel ook kortingen op de prijs van goederen.

Deze kortingen zijn:

- a) rabat
- b) contant.

A. Rabat wordt gegeven als

- 1) de koper een grote hoeveelheid goederen tegelijk koopt. Het percentage is niet zo groot. Het varieert tussen 1% en 5%.
We spreken in dit geval ook wel van een kwantumkorting.
- 2) de koper goederen koopt tegen een vastgestelde verkoopprijs:
de producent stelt de prijs vast waartegen de winkelier de goederen MOET verkopen. Het rabat is in dit geval hoger dan bij punt 1 namelijk 5% tot ± 40%.
Het rabat is de brutowinst van de winkelier.

B. Contant

Kortingen voor contante betaling geeft de verkoper als de koper meteen of binnen een bepaalde tijd (bijv. 8 dagen) de factuur betaalt.

Op een factuur waar contant en rabat samen voorkomen wordt EERST rabat berekend en afgetrokken en daarna contant.

Let op! de bedragen die je berekent voor rabat en contant moet je afronden op hele centen.

Voorbeeld V:

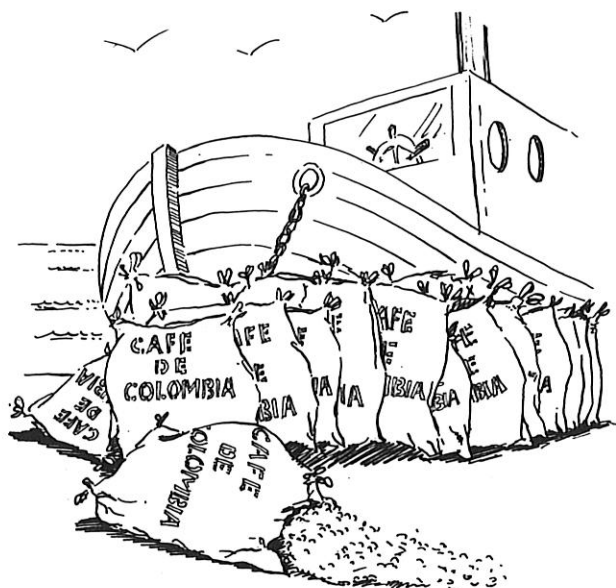
Nettogewicht 1.435 kg à f. 25,75 per 25 kg.
Rabat 3%. Contant 2%.

De goederen kosten

$$1.435 \times \frac{f. 25,75}{25} = f. 1.478,05$$

Rabat 3%	-	<u>44,34</u>	-	(3 x 14,7805)
		f. 1.433,71		
Contant 2%	-	<u>28,67</u>	-	(2 x 14,3371)
Te betalen		f. 1.405,04		

12. Nelco Agencies verkoopt 780 kg goederen à f. 2,75 per $\frac{1}{2}$ kg netto. Rabat 12%. Contant 2%. Bereken wat de opbrengst is.
13. Nettogewicht 1.482 kg à f. 25,60 per 50 kg. Rabat 10%. Contant 5%. Bereken het factuurbedrag.
14. Nettogewicht 2.480 kg à f. 0,75 per kg . Rabat 4%. Contant 2%. Factuurbedrag is f.
15. Mw. Cordeiro koopt een partij koffie uit Colombia. Netto 2.245 kg à f. 21,80 per 25 kg. Zij krijgt 7% korting voor rabat en 5% voor contant. Hoeveel moet zij hiervoor betalen?

Voorbeeld VI:

Bruto 3.200 kg. Tarra 2%. Prijs f. 1,45 per $\frac{1}{2}$ kg.
 Rabat 5%. Contant 3%.

Oplossing:

Bruto	3.200 kg		
Tarra 2%	64 kg-		
Netto	3.136 kg à f. 1,45 per $\frac{1}{2}$ kg =	f. 9.094,40	
	Rabat 5%	- 454,72-	
		f. 8.639,68	
	Contant 3%	- 289,19-	
	Factuurbedrag	f. 8.350,49	

Berekeningen:

2 x 32,00 kg = 64 kg
 3.136 x (2x f.1,45) = f. 9.094,40
 5 x f. 90,9440 = f. 454,72
 3 x f. 86,3968 = f. 289,19

16. Een zending goederen voor Dhr. P. Zaran bestaat uit 142 balen van $52\frac{1}{2}$ kg per baal. Tarra is $1\frac{1}{2}$ kg per baal. Prijs f. 96,90 per 100 kg. Rabat 6%. Contant 3%. Bereken het factuurbedrag.

Bruto	kg		
<u>Tarra</u>	<u>kg-</u>		
Netto	kg	à f. 96,90 per 100 kg	f.
		Rabat 6%	<u> -</u>
			f.
		Contant 3%	<u> -</u>
		Factuurbedrag	f.

17. Een partij goederen weegt bruto 5.006 kg. Tarra 2%. Prijs f. 0,95 per kg. Rabat 7,5% en contant 3%. Stel de factuur samen.
18. Bruto 80 kisten van 73 kg elk. Tarra $3\frac{1}{2}$ kg per kist. Prijs f. 280,- per 100 kg. Contant 5%. Rabat 2%. Stel de factuur samen.
19. Bruto 8.402 kg. Tarra 4%. Prijs f. 2,30 per $\frac{1}{2}$ kg. Rabat 5%. Contant 5%. Stel de factuur samen.
20. P. Carolina krijgt een bestelling binnen. De goederen zijn verpakt in 32 kisten van elk 140 kg. Tarra $4\frac{1}{2}$ kg per kist. Contant 4% en rabat 2%. Stel de factuur samen als de prijs f. 62,70 per 25 kg is.

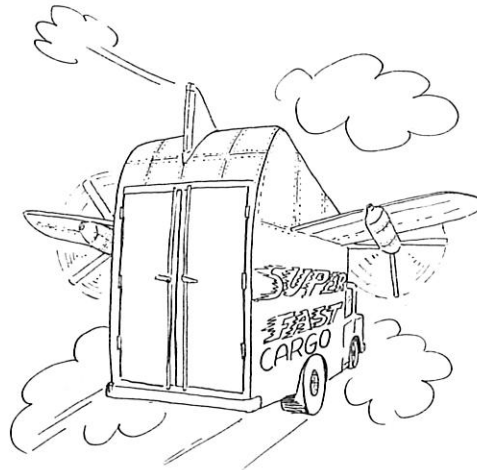

21. N.V. Kibaima koopt een partij goederen. Bruto 2.250 kg. Tarra 3%. Prijs f. 2,75 per kg. Contant 5%. Rabat 4%. Stel de factuur samen.
22. Sammy's Agencies koopt een partij goederen verpakt in 74 vaten. Elk vat weegt 88 kg bruto. Tarra 2 kg per vat. De prijs is f. 1,35 per kg. Rabat 6% en contant 5%. Stel de factuur samen.

5

KOSTEN BIJ INKOOP EN VERKOOP

Naast de prijs die men moet betalen voor de goederen zelf, zijn er nog andere kosten. De goederen moeten vervoerd worden van de ene plaats naar de andere. Transportbedrijven verlenen deze service tegen betaling van vrachtkosten.

Hoeveel de vrachtkosten worden, hangt af van het gewicht, de grootte van de goederen, de afstand die afgelegd moet worden en ook de snelheid van het vervoer. Vervoer per schip is bijvoorbeeld goedkoper dan per vliegtuig. Vracht wordt altijd berekend over het BRUTOGEWICHT.

Verder moeten de goederen ingeladen en gelost worden. Soms is het ook wel nodig de goederen tijdelijk op te slaan in een depot (pakhuis). Hiervoor moet je natuurlijk ook betalen. Die kosten noemen we opslagkosten.

De goederen worden tijdens het vervoer ook verzekerd tegen eventuele schade. Dat zijn assurantiekosten.

Wie deze kosten allemaal moet betalen, wordt door de handelaren van te voren afgesproken.

Men noemt deze afspraken de leveringscondities. Is er afgesproken dat de koper de kosten betaalt dan worden deze bij de prijs van de goederen opgeteld. De inkoopprijs wordt hoger.

Betaalt de verkoper echter de kosten dan worden deze van de opbrengst afgetrokken. De opbrengst wordt minder. In de regel betaalt de verkoper de kosten vooraf en brengt ze dan op de factuur in rekening.

Voorbeeld VII:

Arucaf koopt 330 balen koffiebonen uit Colombia.
Brutogewicht 21.000 kg. Tarra 3%. Prijs f. 1,25 per kg.
Rabat 3%. Contant 2%. De vrachtkosten per schip van Colombia naar Aruba bedragen f. 0,10 per kg.
De Astec (Aruba Stevedoring Company) vraagt voor het lossen f. 285,-. Assurantie kosten f. 175,-.
Hoeveel moet Arucaf betalen als van te voren afgesproken is dat zij de bijkomende kosten betalen?

Oplossing:

Bruto	21.000 kg		
Tarra 3%	<u>630 kg-</u>		
Netto	20.370 kg	à f. 1,25 per kg =	f. 25.462,50
		Rabat 3%	<u>- 763,88-</u>
			f. 24.698,62
		Contant 2%	<u>- 493,97-</u>
		Opbrengst verkoper	f. 24.204,65

Kosten:

Vrachtkosten	21.000 x f. 0,10 =	f. 2.100,-	
Lossen	-	285,-	
Assurantie	-	<u>175,-</u>	+ - 2.560,--+
	(factuurbedrag) Te betalen		f. 26.764,65

Voorbeeld VIII:

Warawara Imports koopt van Agroven goederen verpakt in 138 kisten met een brutogewicht van 5.397 kg. Tarra 3,5 kg per kist.
Prijs f. 27,35 per 25 kg. Rabat 7%. Contant 3%. Vrachtkosten f. 0,28 per kg.
Laden en lossen f. 315,-. Verzekering f. 238,-. Afgesproken is dat Agroven de kosten betaalt.

- Stel de factuur samen.
- Wat moet Warawara Imports betalen?
- Wat is de opbrengst van Agroven?

Oplossing:

a)Bruto	5.397 kg		
Tarra	<u>483 kg-</u>		
Netto	4.914 kg	à f. 27,35 per 25 kg =	f. 5.375,92
		Rabat 7%	<u>- 376,31-</u>
			f. 4.999,61
		Contant 3%	<u>- 149,99-</u>
		b)Factuurbedrag	f. 4.749,92

Kosten:

Vrachtkosten:	5:397 x f. 0,28 =	f.1.511,16	
Laden en lossen	-	315,--	
Verzekering	-	<u>238,--</u>	+ - 2.064,16-
	c)Opbrengst		f. 2.685,76

23. M. Martis koopt een partij goederen verpakt in 156 kisten van elk 82,5 kg. Tarra 3%. Prijs f. 67,50 per 50 kg. Contant 3%. Rabat 8%. Afgesproken is dat de verkoper de kosten betaalt. Vracht is f. 0,32 per kg. Laden en lossen f. 145,-. Verzekering f. 175,-. Stel de factuur samen.
24. Arusales verkoopt een partij goederen aan Dhr. P. Hodge. Bruto 5.797 kg. Tarra 3,5 %. Prijs is f. 1,35 per $\frac{1}{2}$ kg. Rabat 12,5%. Contant 2%. Afgesproken is dat Arusales de kosten betaalt. De kosten zijn vracht f. 125,- en verzekering 3% van de prijs vóór aftrek van rabat.
- Stel de factuur samen.
 - Bereken de opbrengst voor Arusales.

25. P. Illidge verkoopt een partij aardappelen met een brutogewicht van 4.337 kg aan L. Suarez. Tarra 2,5%. Prijs f. 1,05 per kg. Rabat 8%. Contant 3%. De kosten worden door Dhr. Suarez betaald. Deze zijn: vracht 12 ct per kg, laden en lossen f. 95,- en verzekering f. 35,-. Maak de factuur.
26. Mabon Agencies koopt een partij goederen van "We-R4U" Co. te Miami met een brutogewicht van 2.784 kg. De partij is verpakt in 107 kisten. Tarra 2,5 kg per kist. Prijs f. 92,70 per 25 kg. Rabat 7,5%. Contant 3%. De kosten: vracht f. 0,36 per kg, verzekering f. 95,-, laden en lossen f. 75,- worden door "We-R4U betaald. Maak de factuur.

HOOFDSTUK 5

WINST OF VERLIES

1

INLEIDING

Mevr. Maduro is de eigenares van Boca Dushi Supersnack. Zij is, zoals iedere ondernemer, haar bedrijf begonnen met het doel winst te maken. Boca Dushi Supersnack is een handelsonderneming.

We kennen n.l. handelsondernemingen en produktieondernemingen.

- Een handelsonderneming is een bedrijf dat goederen inkoopt en daarna die goederen onveranderd weer verkoopt. Voorbeelden zijn winkels, warenhuizen, agencies enz.
- Een produktieonderneming is een bedrijf dat goederen produceert b.v. uit grondstoffen en daarna de gemaakte produkten verkoopt. Voorbeelden zijn fabrieken en industriële bedrijven.

Opdracht:

Knip uit een krant of tijdschrift en plak in je schrift:

- 5 advertenties van produktieondernemingen
- 10 advertenties van handelsondernemingen

We gaan de "winst" in een handelsonderneming eens nader bekijken. De handelsonderneming koopt de goederen eerst zelf in. Zij betaalt bij het kopen de inkoopprijs of inkoopwaarde. Daarna worden die goederen weer verkocht. De verkoop gebeurt tegen een hogere prijs: de verkoopprijs.

De verkoopprijs bestaat uit de inkoopprijs plus een bedrag voor de kosten en winst.

Inkoopprijs
Kosten en Winst +
Verkoopprijs

2

DE WINST

Hoeveel winst de ondernemer zal maken is afhankelijk van enkele punten.

Deze zijn - de omzet
- de inkoopwaarde
- de brutowinst
- de bedrijfskosten

- De omzet..... is het totaal van de verkoopprijzen van alle verkochte goederen in een bepaalde periode.
- De inkoopwaarde.... is de inkoopprijs van de verkochte goederen.
- De brutowinst..... is het totaal van de verkoopprijzen min het totaal van de inkoopwaarde. Deze bedragen slaan allebei op de verkochte goederen in een bepaalde periode.
- De bedrijfskosten.. zijn kosten die de ondernemer maakt in zijn bedrijf. Deze kosten verminderen de brutowinst. Voorbeelden zijn: kosten voor loon, onderhoud, intrest, verzekering, water, electriciteit, telefoon enz. Als alle kosten betaald zijn, houdt de ondernemer de echte winst over, de nettowinst.

We gaan nu de eerste drie punten nader bekijken.

Als de ondernemer zijn brutowinst wil weten zal hij het verschil berekenen tussen zijn omzet en de inkoopwaarde van de omzet.

Kort gezegd:

$$\text{Brutowinst} = \text{Omzet} - \text{Inkoopwaarde van de omzet}$$

De brutowinst is nog niet de echte winst voor de ondernemer. Van de brutowinst moet hij nog allerlei kosten betalen. Hierop komen we dadelijk terug.

Voorbeeld I:

Mevr. Maduro van Boca Dushi Supersnack had in de maand februari een omzet van f. 7.500,-. De inkoopwaarde van de verkochte goederen was f. 5.200,-. Bereken de brutowinst.

Oplossing:

Omzet	f. 7.500,-
Inkoopwaarde	<u>- 5.200 - -</u>
Brutowinst	f. 2.300,-

Voorbeeld II:

In juli heeft Mevr. Maduro 1.200 zakjes cheese-balls verkocht. Verkoopprijs f. 1,65 per zakje; inkoopprijs f. 1,10 per zakje. Bereken de brutowinst.

Oplossing:

Omzet	1.200 x f. 1,65 = f. 1.980,-
Inkoopwaarde	1.200 x f. 1,10 = <u>f. 1.320,- -</u>
Brutowinst	f. 660,-

We weten al dat de brutowinst niet de echte winst is. Eerst moet de ondernemer allerlei kosten, de bedrijfskosten, betalen.
 Wat hij dan overhoudt, is de nettowinst.

Brutowinst - Bedrijfskosten = Nettowinst
--

Brutowinst Bedrijfskosten - Nettowinst

Voorbeeld III:

In juli had Mevr. Maduro een brutowinst van f. 660,-.
 De bedrijfskosten waren in die maand f. 240,-.
 Bereken de nettowinst.

Oplossing:

Brutowinst	f. 660,-
Bedrijfskosten	<u>- 240,-</u>
Nettowinst	f. 420,-

Maak nu de volgende opgaven:

1.	<table style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 60%;">Omzet</td> <td style="text-align: right;">f. 114,20</td> </tr> <tr> <td>Inkoopwaarde</td> <td style="text-align: right;"><u>- 96,15</u></td> </tr> <tr> <td>Brutowinst</td> <td style="text-align: right;">f.</td> </tr> </table>	Omzet	f. 114,20	Inkoopwaarde	<u>- 96,15</u>	Brutowinst	f.		<table style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 60%;">Omzet</td> <td style="text-align: right;">f. 297,85</td> </tr> <tr> <td>Inkoopw.</td> <td style="text-align: right;"><u>- 122,65</u></td> </tr> <tr> <td>Brutowinst</td> <td style="text-align: right;">f.</td> </tr> </table>	Omzet	f. 297,85	Inkoopw.	<u>- 122,65</u>	Brutowinst	f.
Omzet	f. 114,20														
Inkoopwaarde	<u>- 96,15</u>														
Brutowinst	f.														
Omzet	f. 297,85														
Inkoopw.	<u>- 122,65</u>														
Brutowinst	f.														
	<table style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 60%;">Omzet</td> <td style="text-align: right;">f. 1.245,-</td> </tr> <tr> <td>Inkoopwaarde</td> <td style="text-align: right;"><u>- 1.015,-</u></td> </tr> <tr> <td>Brutowinst</td> <td style="text-align: right;">f.</td> </tr> </table>	Omzet	f. 1.245,-	Inkoopwaarde	<u>- 1.015,-</u>	Brutowinst	f.		<table style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 60%;">Omzet</td> <td style="text-align: right;">f. 12.747,30</td> </tr> <tr> <td>Inkoopw.</td> <td style="text-align: right;"><u>- 10.436,25</u></td> </tr> <tr> <td>Brutowinst</td> <td style="text-align: right;">f.</td> </tr> </table>	Omzet	f. 12.747,30	Inkoopw.	<u>- 10.436,25</u>	Brutowinst	f.
Omzet	f. 1.245,-														
Inkoopwaarde	<u>- 1.015,-</u>														
Brutowinst	f.														
Omzet	f. 12.747,30														
Inkoopw.	<u>- 10.436,25</u>														
Brutowinst	f.														
2.	<table style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 60%;">Omzet</td> <td style="text-align: right;">f. 98.360,-</td> </tr> <tr> <td>Inkoopwaarde</td> <td style="text-align: right;"><u>- 57.720,-</u></td> </tr> <tr> <td>Brutowinst</td> <td style="text-align: right;">f.</td> </tr> </table>	Omzet	f. 98.360,-	Inkoopwaarde	<u>- 57.720,-</u>	Brutowinst	f.		<table style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 60%;">Omzet</td> <td style="text-align: right;">f. 126.780,-</td> </tr> <tr> <td>Inkoopw.</td> <td style="text-align: right;"><u>- 87.995,-</u></td> </tr> <tr> <td>Brutowinst</td> <td style="text-align: right;">f.</td> </tr> </table>	Omzet	f. 126.780,-	Inkoopw.	<u>- 87.995,-</u>	Brutowinst	f.
Omzet	f. 98.360,-														
Inkoopwaarde	<u>- 57.720,-</u>														
Brutowinst	f.														
Omzet	f. 126.780,-														
Inkoopw.	<u>- 87.995,-</u>														
Brutowinst	f.														
	<table style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 60%;">Omzet</td> <td style="text-align: right;">f. 18.730,-</td> </tr> <tr> <td>Inkoopwaarde</td> <td style="text-align: right;"><u>- 13.215,-</u></td> </tr> <tr> <td>Brutowinst</td> <td style="text-align: right;">f.</td> </tr> </table>	Omzet	f. 18.730,-	Inkoopwaarde	<u>- 13.215,-</u>	Brutowinst	f.		<table style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 60%;">Omzet</td> <td style="text-align: right;">f. 75.405,-</td> </tr> <tr> <td>Inkoopw.</td> <td style="text-align: right;"><u>- 40.930,-</u></td> </tr> <tr> <td>Brutowinst</td> <td style="text-align: right;">f.</td> </tr> </table>	Omzet	f. 75.405,-	Inkoopw.	<u>- 40.930,-</u>	Brutowinst	f.
Omzet	f. 18.730,-														
Inkoopwaarde	<u>- 13.215,-</u>														
Brutowinst	f.														
Omzet	f. 75.405,-														
Inkoopw.	<u>- 40.930,-</u>														
Brutowinst	f.														

3.	Omzet	f. 14.216,-	Omzet	f. 41.622,-
	Inkoopwaarde	- 10.955,-	Inkoopw.	- 27.895,-
	Brutowinst	f.	Brutowinst	f.
	Omzet	f. 9.236,-	Omzet	f. 1.562.415,-
	Inkoopwaarde	- 5.719,-	Inkoopw.	- 922.875,-
	Brutowinst	f.	Brutowinst	f.
4.	Brutowinst	f. 1437,-	Brutowinst	f. 16.420,-
	Bedrijfskosten	- 542,-	Bedrijfskosten	- 11.780,-
	Nettowinst	f.	Nettowinst	f.
	Brutowinst	f. 1.562,75	Brutowinst	f. 7.284,95
	Bedrijfskosten	- 937,85	Bedrijfskosten	- 2.787,50
	Nettowinst	f.	Nettowinst	f.
5.	Brutowinst	f. 25.915,-	Brutowinst	f. 71.785,-
	Bedrijfskosten	- 17.275,-	Bedrijfskosten	- 55.495,-
	Nettowinst	f.	Nettowinst	f.
	Brutowinst	f. 145.375,-	Brutowinst	f. 37.555,-
	Bedrijfskosten	- 125.495,-	Bedrijfskosten	- 18.150,-
	Nettowinst	f.	Nettowinst	f.
6.	Brutowinst	f. 90.005,-	Brutowinst	f. 48.412,-
	Bedrijfskosten	- 47.999,-	Bedrijfskosten	- 38.950,-
	Nettowinst	f.	Nettowinst	f.
	Brutowinst	f. 875.675,-	Brutowinst	f. 789.575,-
	Bedrijfskosten	- 600.937,-	Bedrijfskosten	- 492.897,-
	Nettowinst	f.	Nettowinst	f.

Voorbeeld IV:

De omzet van Boca Dushi Supersnack is in 1992 f. 75.000,-;
de inkoopwaarde van de verkochte goederen is f. 45.000,-.
De bedrijfskosten zijn f. 16.200,-.

- Bereken de brutowinst.
- Bereken de nettowinst.

Oplossing:

Omzet		f. 75.000,-	
Inkoopwaarde	-	45.000,-	-
Brutowinst		f. 30.000,-	
Bedrijfskosten	-	16.200,-	-
Nettowinst		f. 13.800,-	

Maak nu de volgende opgaven:

7.	Omzet	f. 65.685,-		Omzet	f. 179.425,-
	Inkoopwaarde	- 45.940,-		Inkoopw.	- 110.150,-
	Brutowinst	f.		Brutowinst	f.
	Bedrijfskosten	- 8.457,-		Bedrijfsk.	- 40.235,-
	Nettowinst	f.		Nettowinst	f.

Omzet	f. 291.006,-		Omzet	f. 2.432,-
Inkoopwaarde	- 210.150,-		Inkoopw.	- 1.985,-
Brutowinst	f.		Brutowinst	f.
Bedrijfskosten	- 40.235,-		Bedrijfsk.	- 215,-
Nettowinst	f.		Nettowinst	f.

8.	Omzet	f. 19.305,-		Omzet	f. 30.044,-
	Inkoopwaarde	- 10.995,-		Inkoopw.	- 23.493,-
	Brutowinst	f.		Brutowinst	f.
	Bedrijfskosten	- 4.322,-		Bedrijfsk.	- 3.237,-
	Nettowinst	f.		Nettowinst	f.

Omzet	f. 77.747,-		Omzet	f. 63.814,-
Inkoopwaarde	- 51.127,-		Inkoopw.	- 56.317,-
Brutowinst	f.		Brutowinst	f.
Bedrijfskosten	- 16.435,-		Bedrijfsk.	- 2.935,-
Nettowinst	f.		Nettowinst	f.

9. Maak de volgende opgaven met gebruik van het schema.

<u>Omzet</u>	<u>Inkoopwaarde</u>	<u>Bedrijfsk.</u>	<u>Nettowinst</u>
f. 114.346,-	f. 89.237,-	f. 12.025,-	f.
- 294.875,-	- 200.095,-	- 37.490,-	-
- 17.207,-	- 10.935,-	- 4.039,-	-
- 57.747,-	- 34.439,-	- 14.225,-	-
- 142.221,-	- 89.795,-	- 35.032,-	-

10. Omzet	f. 3.785,-	Omzet	f. 740,-
Inkoopwaarde	- 2.410,-	Inkoopwaarde	- 230,-
Brutowinst	f.	Brutowinst	f.
Bedrijfskosten	- 750,-	Bedrijfsk.	- 106,-
Nettowinst	f.	Nettowinst	f.
Omzet	f. 12.415,-	Omzet	f. 42.801,-
Inkoopwaarde	- 9.010,-	Inkoopwaarde	- 34.915,-
Brutowinst	f.	Brutowinst	f.
Bedrijfskosten	- 1.275,-	Bedrijfsk.	- 3.435,-
Nettowinst	f.	Nettowinst	f.

11. Bereken de bruto- en nettowinst. Gebruik het schema.

<u>Omzet</u>	<u>Inkoopwaarde</u>	<u>Bedrijfsk.</u>	<u>B.W.</u>	<u>N.W.</u>
f. 27.159,-	f. 20.435,-	f. 2.985,-	f...	f...
- 7.200,-	- 4.900,-	- 945,-	-...	-...
- 14.466,-	- 11.945,-	- 1.157,-	-...	-...
- 42.555,-	- 38.785,-	- 2.005,-	-...	-...
- 900,-	- 490,-	- 365,-	-...	-...

12. Vul de ontbrekende bedragen in:

Omzet	f. 3.425,-	Omzet	f. 14.837,20
Inkoopwaarde	-	Inkoopwaarde	-
Brutowinst	f. 495,-	Brutowinst	f. 3.942,70

Omzet	f. 9.410,40	Omzet	f. 148,70
Inkoopwaarde	-	Inkoopwaarde	-
Brutowinst	f. 636,75	Brutowinst	f. 57,30

13. Omzet	f.	Omzet	f.
Inkoopwaarde	- 478,30	Inkoopwaarde	- 1.478,90
Brutowinst	f. 314,10	Brutowinst	f. 649,55

Omzet	f.	Omzet	f.
Inkoopwaarde	- 37.658,-	Inkoopw.	- 135.920,-
Brutowinst	f. 5.831,-	Brutowinst	f. 52.475,-

14. Omzet	f.	Omzet	f. 14.935,-
Inkoopwaarde	- 7.485,-	Inkoopwaarde	-
Brutowinst	f.	Brutowinst	f. 8.430,-
Bedrijfskosten	- 2.410,-	Bedrijfsk.	-
Nettowinst	f. 2.995,-	Nettowinst	f. 3.999,75

Omzet	f.	Omzet	f.
Inkoopwaarde	- 7.485,-	Inkoopwaarde	- 4.747,-
Brutowinst	f.	Brutowinst	f. 8.296,-
Bedrijfskosten	- 2.410,-	Bedrijfsk.	- 3.987,-
Nettowinst	f. 2.995,-	Nettowinst	f.

15. Bereken de omzet.

<u>Nettowinst</u>	<u>Bedrijfskosten</u>	<u>Inkoopw.</u>	<u>Omzet</u>
f. 7.742,-	f. 1.436,-	f. 14.839,-	f.....
- 9.555,-	- 2.435,-	- 9.425,-	-.....
- 19.785,-	- 23.415,-	- 94.415,-	-.....
- 11.485,-	- 4.300,-	- 26.665,-	-.....
- 10.775,-	- 15.725,-	- 30.940,-	-.....

16. Bereken de inkoopwaarde en de nettowinst.

<u>Omzet</u>	<u>Brutowinst</u>	<u>Bedrijfskosten</u>	<u>Inkw.</u>	<u>N.W.</u>
f. 17.320,-	f. 7.438,-	f. 4.210,-	f...	f...
- 38.964,-	- 14.420,-	- 10.905,-	-...	-...
- 91.776,-	- 24.727,-	- 9.475,-	-...	-...
- 9.475,-	- 2.175,-	- 1.236,-	-...	-...
- 13.981,-	- 4.311,-	- 1.938,-	-...	-...

17. Bereken de inkoopwaarde en de nettowinst.

<u>Omzet</u>	<u>Brutowinst</u>	<u>Bedrijfskosten</u>
f. 12.900,-	f. 5.435,-	f. 1.430,-
- 9.460,-	- 6.965,-	- 975,-
- 18.345,-	- 9.005,-	- 4.375,-
- 6.565,-	- 3.960,-	- 1.995,-
- 49.725,-	- 20.880,-	- 12.565,-

18. Brutowinst	f.	Brutowinst	f. 17.245,-
Bedrijfskosten	- 136,90	Bedrijfskosten	-
Nettowinst	f. 1.244,35	Nettowinst	f. 5.725,60

19. Mardi's Place had een omzet van f. 60.920,-. De inkoopwaarde van de goederen was f. 20.495,- terwijl de bedrijfskosten f. 15.296,- waren. Hoeveel was de nettowinst?

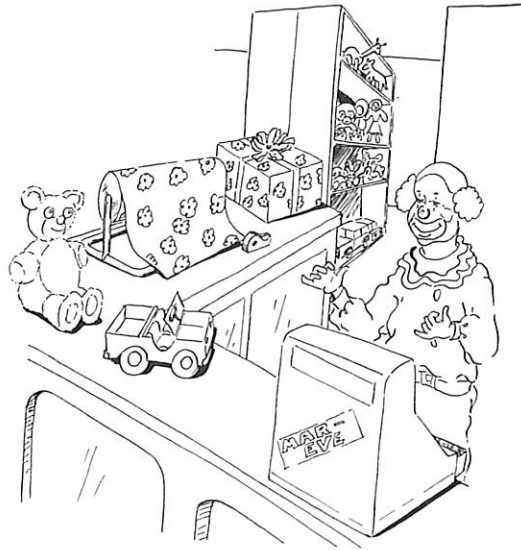
20. ARO's Meat Market had in 1992 een omzet van f. 160.410,-. De bedrijfskosten waren f. 14.300,- terwijl de inkoopwaarde van de goederen f. 96.750,- was. Bereken de nettowinst.

21. Supermarket EXTRAPLUS had vorig jaar een omzet van f. 1.492.975,-. De inkoopwaarde van de goederen bedroeg toen f. 895.325,- terwijl de bedrijfskosten f. 242.915,- waren. Bereken de nettowinst.

22. Mareve speelgoedwinkel verkocht gedurende de eerste maand na de opening f. 971.613,-.

De bedrijfskosten gedurende die periode waren f. 342.700,- en de nettowinst was f. 229.370,-.

Bereken de brutowinst en de inkoopwaarde.

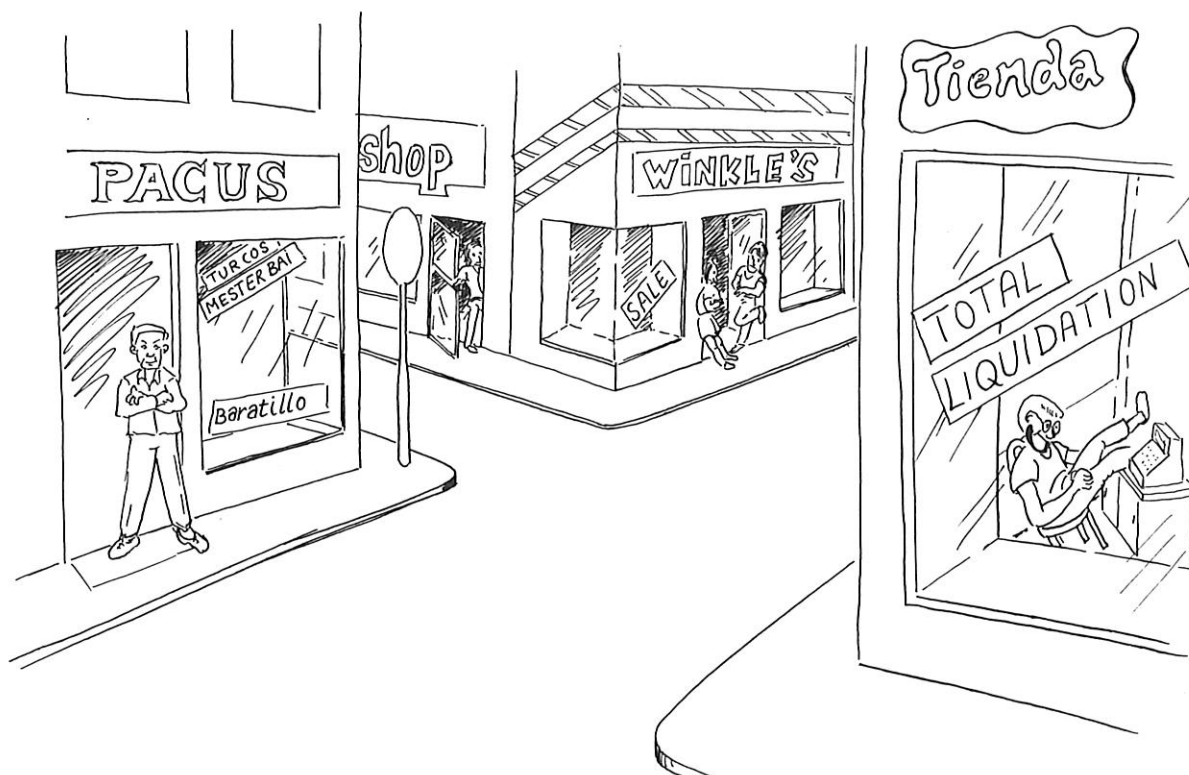
23. Dhr. Chai Foo verkocht in een bepaalde maand goederen voor f. 138.960,70. De goederen hadden een inkoopwaarde van f. 95.460,35. Hij had de volgende uitgaven: loon winkelmeisjes f. 1.749,50; Elmar f. 200,80; Setar f. 114,70; benzine bestelwagen f. 462,50; WEB f. 48,90; verfbeurt winkel f. 875,-. Bereken de nettowinst.
24. Romio Thysen van R.T. electronics had in 1991 een nettowinst van f. 1.622.435,-. De bedrijfskosten waren f. 420.785,- terwijl de inkoopwaarde f. 2.321.110,- was. Bereken de omzet.
25. Aburas N.V. had een nettowinst van f. 175.205,-. De brutowinst was f. 382.475,-. De omzet was f. 782.005,-. Bereken de inkoopwaarde en de bedrijfskosten.
26. Een winkelier had gedurende de eerste week van december een omzet van f. 249.885,-. Zijn brutowinst voor die week bedroeg f. 104.785,- en de nettowinst was f. 5.680,-. Bereken zijn bedrijfskosten en de inkoopwaarde van de omzet.
27. Phil Koolman had vorige maand een brutowinst van f. 20.471,-. Voor het bedrijf had hij de volgende uitgaven: huur f. 800,-; loon f. 1.897,50; water, stroom en telefoon f. 512,90 en reparaties f. 125,95. Hoeveel is de nettowinst?

28. Bereken de omzet en de nettowinst van "87 Store" als je weet dat:
- de inkoopwaarde van de verkochte goederen f. 314.727,- was
 - de brutowinst f. 218.950,- was
 - de bedrijfskosten f. 179.652,- waren.
29. Stylish Fashion in de Fergusonstraat beschikt over de volgende gegevens van de maand januari.
Inkoopwaarde van de verkopen f. 248.350,-, bedrijfskosten f. 142.900,- en nettowinst f. 36.310,-.
- a. Bereken de brutowinst.
 - b. Bereken de omzet.

3

NETTOWINST OF VERLIES

We hebben al gezien dat de bedrijfskosten een grote invloed hebben op de nettowinst. Als de omzet en de inkoopwaarde gelijk blijven terwijl de bedrijfskosten stijgen, zal de nettowinst verminderen. Zijn de bedrijfskosten in een bepaalde periode zelfs zo hoog dat ze groter zijn dan de brutowinst, dan is er sprake van verlies.

Voorbeeld V:

Bereken de nettowinst uit voorbeeld IV als de bedrijfskosten f. 22.800,- waren.

Oplossing:

Omzet	f. 75.000,-
Inkoopwaarde	- 45.000,- -
Brutowinst	f. 30.000,-
Bedrijfskosten	- 22.800,- -
Nettowinst	f. 7.200,-

Is de nettowinst meer of minder geworden? Waarom?

Voorbeeld VI:

De omzet van een bedrijf bedraagt in een bepaalde maand f. 138.650,-. De inkoopwaarde is f. 105.500,-. De bedrijfskosten zijn f. 34.800,-. Bereken de nettowinst of het verlies.

Oplossing:

Omzet	f. 138.650,-
Inkoopwaarde	<u>- 105.500,-</u>
Brutowinst	f. 33.150,-

De bedrijfskosten bedragen f. 34.800,-. Dat is meer dan de brutowinst. Dus:

Brutowinst	f. 33.150,-
Bedrijfskosten	<u>- 34.800,-</u>
Verlies	f. 1.650,-

We zien nu dat er door de hoge bedrijfskosten geen winst overblijft, maar dat er een verlies is geleden van f. 1.650,-.

Maak de volgende opgaven.

30. Brutowinst	f. 230,-	Brutowinst	f. 1.655,-
Bedrijfskosten	<u>- 238,-</u>	Bedrijfsk.	<u>- 1.668,-</u>
Verlies	f.	Verlies	f.

Brutowinst	f. 20.485,-	Brutowinst	f. 217,75
Bedrijfskosten	<u>- 20.890,-</u>	Bedrijfsk.	<u>- 299,95</u>
Verlies	f.	Verlies	f.

31. Brutowinst	f. 11.915,-	Brutowinst	f. 334.810,-
Bedrijfskosten	<u>- 13.635,-</u>	Bedrijfsk.	<u>- 342.937,-</u>
Verlies	f.	Verlies	f.

Brutowinst	f. 1.315,-	Brutowinst	f. 61.211,-
Bedrijfskosten	<u>- 1.437,-</u>	Bedrijfsk.	<u>- 73.924,-</u>
Verlies	f.	Verlies	f.

32. Brutowinst	f. 52.995,-	Brutowinst	f. 409.090,-
Bedrijfskosten	<u>- 63.591,-</u>	Bedrijfsk.	<u>- 437.513,-</u>
Verlies	f.	Verlies	f.

Brutowinst	f. 87.005,-	Brutowinst	f. 835.555,-
Bedrijfsk.	<u>- 93.780,-</u>	Bedrijfsk.	<u>- 924.111,-</u>
Verlies	f.	Verlies	f.

33.	Brutowinst	f. 55.715,-	Brutowinst	f. 71.530,-
	Bedrijfskosten	<u>- 60.320,-</u>	Bedrijfsk.	<u>- 69.475,-</u>
	Nettow/Verlies	f.	Nw./Verlies	f.
	Brutowinst	f. 114.743,-	Brutowinst	f. 763.473,-
	Bedrijfskosten	<u>- 127.875,-</u>	Bedrijfsk.	<u>- 756.352,-</u>
	Nettow/Verlies	f.	Nw./Verlies	f.
34.	Omzet	f. 14.480,-	Omzet	f. 910,-
	Inkoopwaarde	<u>- 11.750,-</u>	Inkoopw.	<u>- 780,-</u>
	Brutowinst	f.	Brutowinst	f.
	Bedrijfskosten	<u>- 2.700,-</u>	Bedrijfsk.	<u>- 145,-</u>
	f.	f.
	Omzet	f. 74.362,-	Omzet	f. 43.164,-
	Inkoopwaarde	<u>- 28.295,-</u>	Inkoopw.	<u>- 29.398,-</u>
	Brutowinst	f.	Brutowinst	f.
	Bedrijfskosten	<u>- 44.110,-</u>	Bedrijfsk.	<u>- 11.985,-</u>
	Nettow/Verlies	f.	Nw./Verlies	f.
35.	Omzet	f. 32.227,-	Omzet	f. 96.328,-
	Inkoopwaarde	<u>- 20.096,-</u>	Inkoopw.	<u>- 59.475,-</u>
	Brutowinst	f.	Brutowinst	f.
	Bedrijfskosten	<u>- 12.965,-</u>	Bedrijfsk.	<u>- 17.855,-</u>
	Nettow/Verlies	f.	Nw./Verlies	f.
	Omzet	f. 119.117,-	Omzet	f. 56.666,-
	Inkoopwaarde	<u>- 69.955,-</u>	Inkoopw.	<u>- 29.437,-</u>
	Brutowinst	f.	Brutowinst	f.
	Bedrijfskosten	<u>- 27.845,-</u>	Bedrijfsk.	<u>- 28.435,-</u>
	Nettow/Verlies	f.	Nw./Verlies	f.
36.	Omzet	f. 78.213,-	Omzet	f. 312.875,-
	Inkoopwaarde	<u>- 42.957,-</u>	Inkoopw.	<u>- 275.492,-</u>
	Brutowinst	f.	Brutowinst	f.
	Bedrijfskosten	<u>- 36.256,-</u>	Bedrijfsk.	<u>- 33.783,-</u>
	Nettow/Verlies	f.	Nw./Verlies	f.
	Omzet	f. 46.333,-	Omzet	f. 91.005,-
	Inkoopwaarde	<u>- 34.344,-</u>	Inkoopw.	<u>- 52.275,-</u>
	Brutowinst	f.	Brutowinst	f.
	Bedrijfskosten	<u>- 13.006,-</u>	Bedrijfsk.	<u>- 21.095,-</u>
	Nettow/Verlies	f.	Nw./Verlies	f.

37. Maak bij de volgende opgave ook gebruik van het schema

<u>Omzet</u>	<u>Inkoopw.</u>	<u>Bedrijfsk.</u>	<u>Nw/Verlies</u>
f. 114.927,-	f. 70.475,-	f. 42.407,-
- 72.536,-	- 39.787,-	- 32.749,-
- 86.395,-	- 49.345,-	- 19.984,-
- 22.196,-	- 10.977,-	- 7.565,-
- 555.347,-	- 396.476,-	- 158.872,-

38. Omzet	f. 311.226,-	Omzet	f.982.513,-
Inkoopwaarde	-	Inkoopw.	-
Brutowinst	f. 79.460,-	Brutowinst	f.....
Bedrijfskosten	-	Bedrijfsk.	- 542.700,-
Verlies	f. 16.200,-	Verlies	f. 29.370,-

39. Omzet	f.	Omzet	f.
Inkoopwaarde	- 188.236,-	Inkoopw.	- 43.957,-
Brutowinst	f. 43.342,-	Brutowinst	f. 52.768,-
Bedrijfskosten	- 49.900,-	Bedrijfsk.	- 62.634,-
Verlies	f.	Verlies	f.

40. Sonia's Beutilab had in de maand augustus een omzet van f. 9.438,75. De inkoopwaarde van de omzet was f.4.635,60. De berekende bedrijfskosten waren f. 1.535,-. Bereken de nettowinst of het verlies.

41. "THINGS 4 US" had een omzet van f. 35.930,- in januari. De inkoopwaarde van de goederen was toen f. 19.215,-. De bedrijfskosten waren in die maand f. 18.789,-. Bereken de nettowinst of het verlies.

42. Maxi's Enterprises had vorig jaar een omzet van f. 472.935,-. De inkoopwaarde van de omzet was f. 215.242,-. De boekhouding van Maxi's Enterprises laat zien dat men de volgende uitgaven had: stroom f. 3.609,-; telefoon f. 4.827,30; loon winkelbedienden f. 55.545,-; benzine transportmiddelen f. 3.829,-; kantoorbehoeften f. 9.432,70; reparaties en verbouwing f. 11.427,-. Bereken de nettowinst of het verlies.

43. Medio Uso Garage verkocht in maart 4 Toyota's à f. 14.253,-; 6 Suzuki jeeps à f. 10.935,-; 140 autobanden à f. 105,-; 30 accu's à f. 165,- en diverse onderdelen met een waarde van f. 19.425,-. De inkoopwaarde van deze goederen was f. 99.895,-. De bedrijfskosten in maart waren f. 65.208,-. Bereken de nettowinst of het verlies.

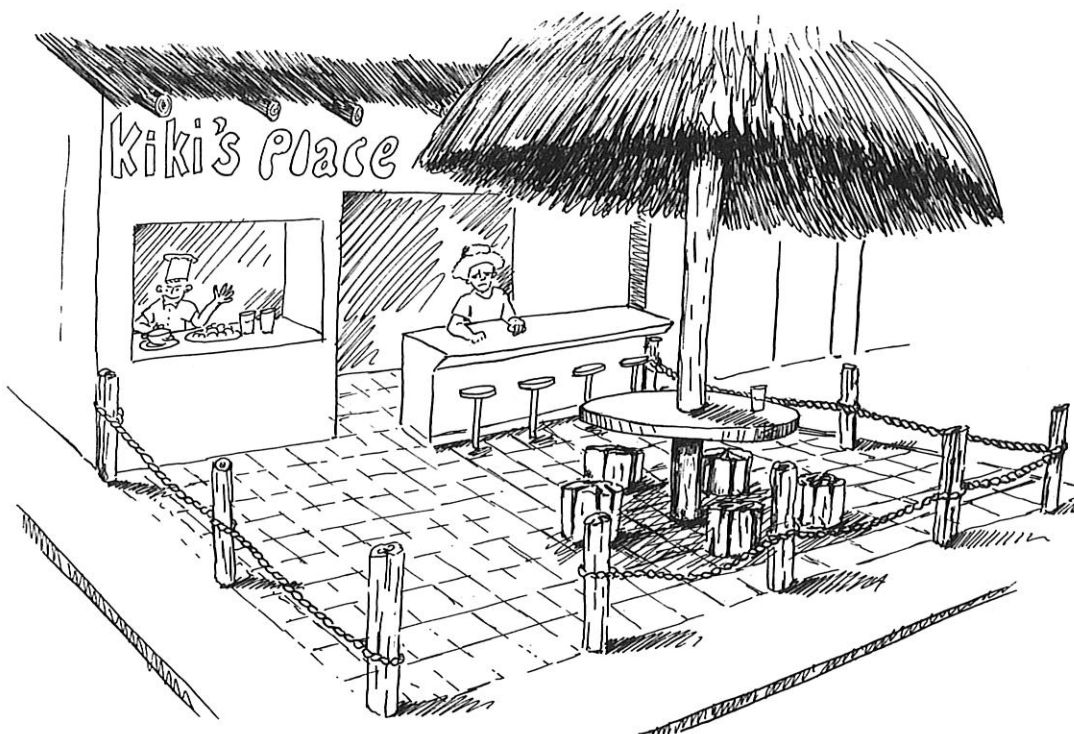
44. JeansFab had vorig jaar een omzet van f. 108.415,75. De inkoopwaarde van de omzet was f. 41.735,90. Aan bedrijfskosten had men water, telefoon en electriciteit voor f. 6.450,-; reparaties f. 2.566,90; loon winkelbediende f. 21.600 en benzine f. 2.580,-.

Bereken voor JeansFab de nettowinst of het verlies.

45. "People's Mart" heeft op Aruba 3 filialen. De omzet van de 3 filialen was in de maand januari f. 136.832,20, f. 438.938,- en f. 572.938,70. De inkoopwaarde van de totale omzet was f. 832.415,35. Men had de volgende bedrijfskosten: water, telefoon en schoonmaak f. 1.790,60; loon bedienden f. 27.650,45; reparaties f. 7.436,15; kantoorbehoeften f. 2.105,10; donatie aan BAN YUDA f. 100,-; reclame f. 43.750,65 en benzine f. 2.115,20. Bereken de nettowinst of het verlies voor "People's Mart".
46. Fred Gumbs van "Freddy Dive" had de afgelopen maand een verlies van f. 220,-. Bereken de omzet als de inkoopwaarde f. 1.560,- bedroeg en de bedrijfskosten f. 315,- waren.
47. Mai Feliciano koopt een partij goederen met een brutogewicht van 7.850 kg. Tarra is 5% en de prijs f. 38,75 per 25 kg. Hij verkoopt zijn hele partij à f. 0,87 per $\frac{1}{2}$ kg. Bereken zijn winst of verlies als je weet dat de bedrijfskosten f. 420,- zijn.
48. De nettowinst van Ommi Video was in 1991 f. 70.295,-. De bedrijfskosten waren f. 17.495,- terwijl de inkoopwaarde van de verkochte video's en t.v.'s f. 89.565,- was. Bereken dan de omzet.

49. De omzet van Lee-Fa-Yoo was f. 1.527.815,-. De inkoopwaarde was f. 725.880,- terwijl de bedrijfskosten f. 301.910,- waren. Hoe groot was de winst of het verlies?
50. Carla Kock had een nettowinst van f. 19.215,-. Haar bedrijfskosten waren: loon f. 3.280,-; water, stroom en telefoon f. 2.125,-; schoonmaakkosten f. 310,-. De inkoopwaarde van de verkochte goederen was f. 30.925,-. Bereken de omzet.
51. Pudding Snacks had gedurende het eerste kwartaal van 1992 een verlies van f. 1.300,-. De brutowinst was f. 1.580,- en de inkoopwaarde f. 4.820,-. Bereken de omzet en de bedrijfskosten.
52. Sound and Images Inc. had vorig jaar een omzet van f. 470.975,-. De inkoopwaarde van de omzet was f. 215.245,-. De gemaakte bedrijfskosten waren f. 45.930,-. Bereken nu of men verlies of winst had en hoeveel dat verlies of die winst was?
53. Kiki's Place had een omzet van f. 97.675,-. De bedrijfskosten waren f. 10.485,- en de nettowinst f. 42.800,-. Bereken de inkoopwaarde van de goederen.

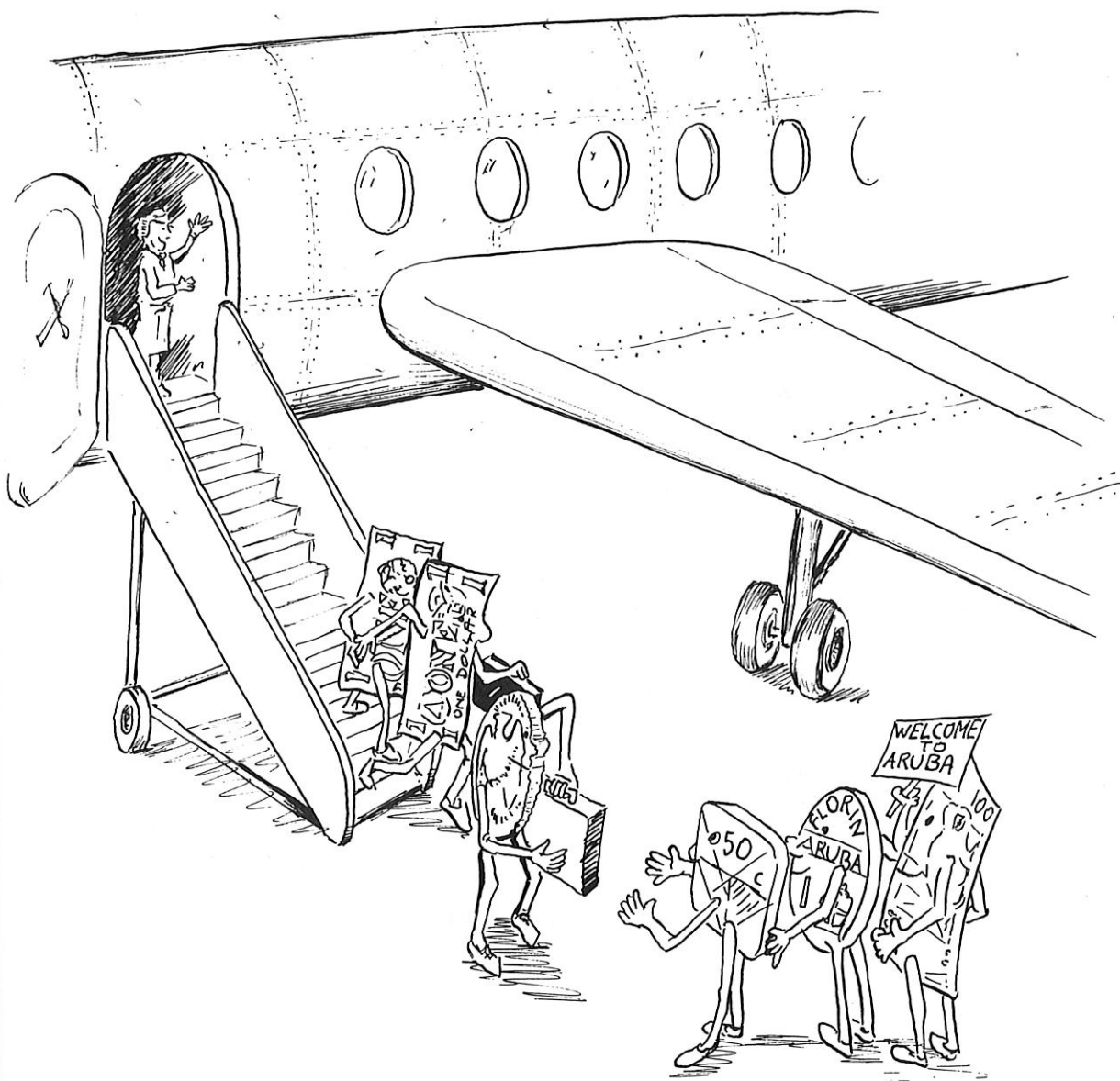

54. Trade Wind Imports had vorig jaar een nettowinst van f. 32.420,-.
Bereken de omzet als de bedrijfskosten f. 98.435,- waren en de inkoopwaarde f. 114.330,- was.
55. "Restaurante Quisqueya" had in maart een omzet van f. 98.300,-. De bedrijfskosten waren f. 38.210,- terwijl de nettowinst f. 18.315,- was.
Bereken de inkoopwaarde.
56. Daimond L. Refresqueria heeft vorig jaar een verlies geleden van f. 7.215,-. De inkoopwaarde was f. 93.505,- terwijl de bedrijfskosten f. 73.411,- waren.
Bereken de omzet.
57. Ping-Pon-Wah had vorig kwartaal een omzet van f. 205.224,-. De inkoopwaarde was f. 113.402,-. De nettowinst was f. 53.775,-.
Bereken de bedrijfskosten.
58. Malai's Place had een verlies van f. 785,-. De omzet was f. 160.915,- terwijl de bedrijfskosten f. 75.555,- waren.
Bereken de inkoopwaarde.
59. Chita's Flowershop had in juni een omzet van f. 18.410,-. De inkoopwaarde was f. 8.965,-. De bedrijfskosten waren: benzine f. 416,25,-; papier f. 210,20; water, telefoon en stroom f. 835,60; loon helpers f. 1.495,-; schoonmaakster f. 405,-; donatie YMCA f. 82,95.
Bereken de nettowinst of het verlies.

H O O F D S T U K 6

V R E E M D G E L D

1

VREEMD GELD --> EIGEN GELD

Als je hier op Aruba iets in de winkel koopt, betaal je in de regel met Arubaanse florins.

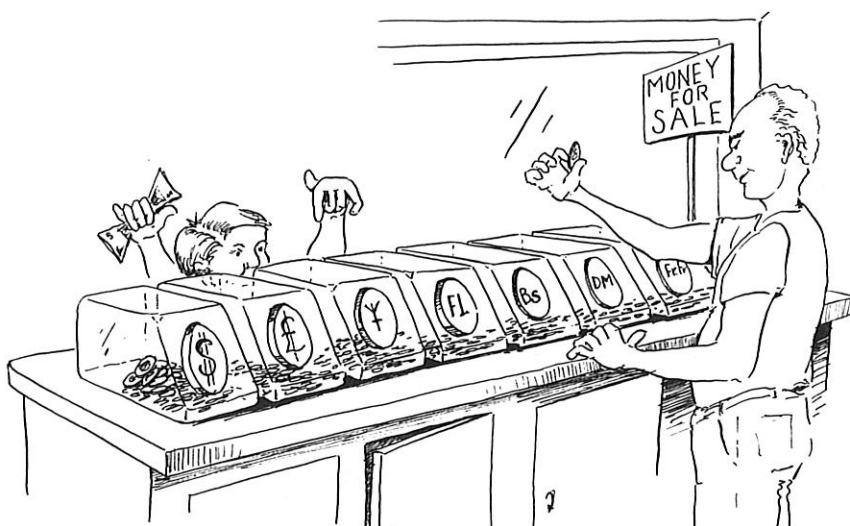
Buiten Aruba, in Miami bijvoorbeeld, kan je niet met onze florins betalen.

Ieder land heeft zijn eigen geldsoort, zijn eigen valuta.

Zo betaal je in Miami met dollars (US \$) en in Venezuela met bolivars (Bs).

Opdracht: Schrijf 10 landen op en schrijf achter elk land de naam van het geldsoort.

In welk land gebruikt men de quetzal?
En de colon?

Handelaren die in het buitenland kopen, moeten betalen met geld van het land waar gekocht wordt.

Als je naar het buitenland gaat, heb je ook vreemd geld nodig om daar uit te geven.

Vreemd geld (vreemde valuta) kan men bij de bank kopen en verkopen.

Je zou de bank kunnen beschouwen als een soort winkel waar men vreemd geld INKOOPT en VERKOOPT met als doel WINST te maken. De bank koopt vreemd geld in tegen een lagere prijs en verkoopt vreemd geld tegen een hogere prijs. Het verschil is dan de winst van de bank.

Voorbeeld I:

US Dollar	Aankoop 1,77	Verkoop 1,82
-----------	-----------------	-----------------

De bank koopt 1 Amerikaanse dollar in voor f. 1,77 en verkoopt die voor f. 1,82. De winst op een dollar is 5 cent.

Opdracht: Schrijf de namen op van 5 banken op Aruba.

Heb je na een vakantie buitenlandse valuta over dan kan je die weer aan de bank verkopen voor Arubaans geld.

Banken kopen en verkopen vreemde valuta tegen bepaalde prijzen. De prijzen die de bank gebruikt, noemen we KOERSEN.

Iedere bank heeft een bord hangen waarop de koersen van de belangrijkste valuta's genoteerd staan.

Behalve op de borden in de bank kunnen we de koersnoteringen ook in de krant zien. Ze worden dagelijks gepubliceerd omdat er dagelijks veranderingen in de koersnoteringen voorkomen.

Hieronder zie je de koersnotering van de bekendste valuta's.

KOERSEN CENTRALE BANK

EN (CENTRALE

GELDIG OP DINSDAG 28 MAART EN TOT NADER ORDER:

VALUTA	AANKOOP	VERKOOP AAN PUBIEK
US DOLLAR	1.77	1.80
CAN DOLLAR	1.245	1.285
PND STERLING	2.780	2.895
NED GLD (per Nf. 100)	112.96	114.48
ZW FRANCS (per Zw. frs. 100)	153.90	155.42
FR FRANCS per Fr. frs. 100)	34.78	36.58
DUITSE MARK (per Dm. 100)	126.74	128.26
IT LIRE (per It. lire 1000)	0.72	1.08
AR FLORIN (per Afl. 100)	98.00	100.20
JAPANSE YEN (per yen 10.000)	199.41	201.07
ECU (per Ecu 100)	--	234.03

De koersnotering van de meeste vreemde valuta is per 100 stuks.

De prijs die men betaalt is voor 100 stuks.

Voorbeelden hiervan zijn:

Antilliaanse Gulden	afkorting	NAfl.
Venezolaanse Bolivar	"	Bs.
Nederlandse Gulden	"	Nfl.
Dominicaanse Peso	"	Dop.
Duitse Mark	"	D.M.
Mexicaanse Peso	"	Mxp.
East Caribbean Dollar	"	EC\$
Trinidad and Tobago Dollar	"	TT\$
Jamaicaanse Dollar	"	J\$

Staat er bijvoorbeeld voor bolivars genoteerd: koers 3,10, dan krijgt men 100 bolivars voor f. 3,10.
Honderd (100) bolivars kosten f. 3,10.

Er zijn echter enkele uitzonderingen:

- I - De **US dollar** (US \$), de **Canadese dollar** (Can \$) en de **Pound Sterling** (£) van Engeland staan per stuk (1) genoteerd.

Als bijvoorbeeld ergens staat dat de koers van de dollar 1,80 is, dan krijgt men \$ 1,- voor f. 1,80.
EÉN dollar kost f. 1,80.

- II - De **Japanse yen** (¥) en de **Italiaanse Lire** (It. lire) staan vaak per 10.000 stuks genoteerd.

De koersnotering van de Japanse yen is 125,20.
Dat betekent dat men 10.000 yen krijgt voor f. 125,20.
Tienduizend yen kosten f. 125,20.

De koers is de prijs van vreemd geld.

Voorbeeld III:

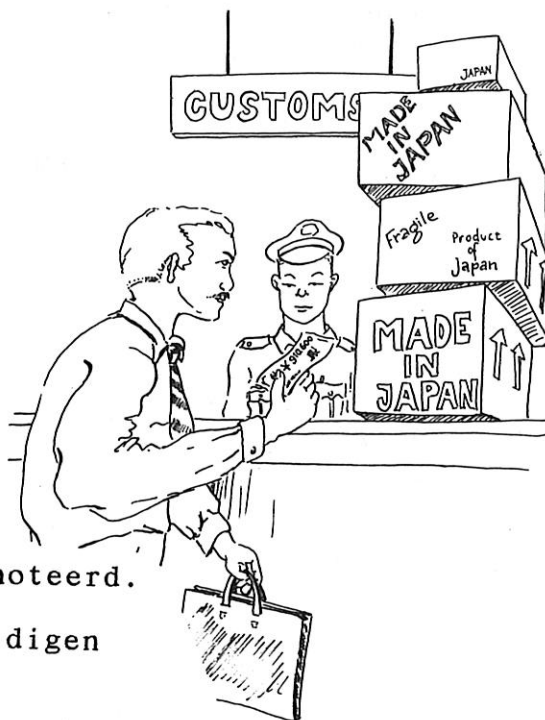
Dhr. W. Iberia koopt voor zijn reis naar Venezuela
Bs. 9.500,-. Koers 3,10.

- Oplossing:** 1. Hoe is de notering? per 100
2. Vreemd geld -> dus Vermenigvuldigen

$$\frac{9.500 \times f. 3,10}{100} = f. 294,50$$

Voorbeeld IV:

Dhr. P. Suarez moet een
bedrag van 910.600,- yen
betalen voor onderdelen
uit Japan. Hij koopt voor
dit bedrag een cheque bij
de bank. Koers 129,50.
Hoeveel moet Dhr. Suarez
hiervoor betalen?

Oplossing:

- Yens worden per 10.000 genoteerd.
- Vreemd geld -> Vermenigvuldigen

$$\frac{910.600 \times f. 129,50}{10.000} = f. 11.792,27$$

1. Hoe is de notering? (per stuk; per 100 of per 10.000)

US\$	notering
Bolivars	"
Japanse yen	"
EC\$	"
£ (Pound sterling)	"
D.M.	"

2. **Vul in:**
 De prijs van vreemde valuta noemen we
 Gaan we uit van dan moet je delen door de

 Gaan we uit van dan moet je vermenigvuldigen
 met de

3. **Hoe heet het geld van:**

- a. Colombia
- b. Costa Rica
- c. Brazilië
- d. Duitsland
- e. Canada
- f. België
- g. Trinidad
- h. Jamaica
- i. Suriname

4. **Bereken wat de aankoop van de volgende bedragen kost bij de Banco Nacional di Aruba (B.N.A.).**

		<i>koers</i>	
£	730,-	2,95	f.
Bs.	1.800,-	3,10	-
Peso	7.200,-	2,45	-
Yen	30.750,-	129,50	-
NAfl.	930,-	102,-	-

5. **Wat kosten de aankoop van de volgende bedragen bij de Caribbean Mercantile Bank?**

		<i>koers</i>	
Canadese \$	2.420,-	1,60	f.
Nederlandse gld.	1.860,-	103,-	-
D.M.	2.550,-	99,90	-
EC\$	1.240,-	85,-	-
Fr.f.	2.475,-	29,65	-

6. **Bij de bank kosten:**

		<i>koers</i>	
D.M.	700,-	113,95	f.
US\$	400,-	1,80	-
£	900,-	3,30	-
Can\$	600,-	1,55	-
EC\$	500,-	85,-	-

7. **Wat betaal je voor:**

		<i>koers</i>	
NAfl.	1.350,-	100,20	f.
Nfl.	2.575,-	101,25	-
US\$	650,-	1,80	-
Yen	37.500,-	142,80	-
£	430,-	3,30	-

8. Wat kosten:

		<i>koers</i>
NAfl.	2.975,-	100,20
Nfl.	4.225,-	101,25.
US\$	1.275,-	1,80
D.M.	6.439,-	113,95
Bs.	12.795,-	3,20

9. Mw. C. Maria gaat naar Venezuela met vakantie. Bij een bank koopt zij Bs. 25.275,-. Koers 3,25. Hoeveel moet zij hiervoor betalen?

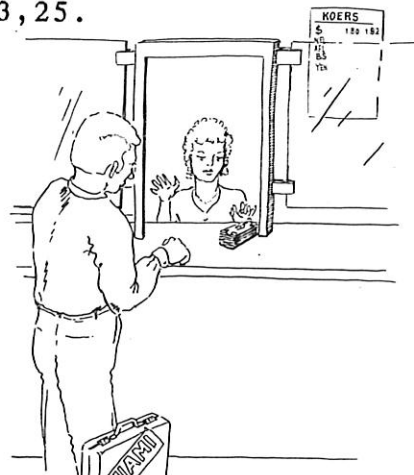
10. Braulio Vega gaat

voor zaken naar Miami.

Hij koopt bij zijn

bank \$ 1.460,-. Koers 1,80.

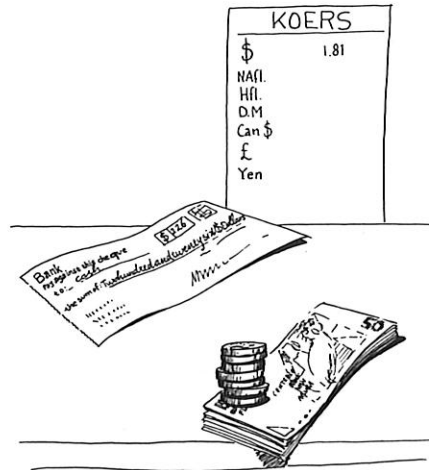
Hoeveel moet hij hiervoor betalen?

11. Bristols Imports bestelt goederen uit Liverpool, Engeland. Volgens de ontvangen factuur moet £ 4.795,- betaald worden. Dhr. Bristols laat zijn bank een cheque hiervoor maken. Hoeveel moet hij hiervoor betalen als de koers 3,30 is?
12. Juancito Cuevas gaat naar Nederland en koopt voor de reis Nfl. 3.750,- bij de bank. Koers 101,25. Wat betaalt hij hiervoor?
13. Ultra Motors moet voor onderdelen die zij in Japan besteld hebben Jap. yen 165.970,- betalen. Als men dit bedrag bij een bank koopt, is de koers 142,85. Wat moet men dan betalen?
14. Xiomara gaat naar Venezuela met vakantie. Zij koopt bij de bank Bs.15.260,-. Koers 3,25.
- a. Wat betaalt zij hiervoor?
- In Venezuela geeft zij Bs.13.750 uit.
- b. Hoeveel houdt zij over?
- De overgebleven bolivars wisselt zij bij de bank om tegen de koers 2,85.
- c. Hoeveel heeft zij in Arubaanse florins uitgegeven?

15. De familie Lake komt terug van vakantie uit Engeland. Vader Lake heeft nog £ 23,- over. Hij wisselt dit om bij de bank. Koers 2,81. Hoeveel florins ontvangt Vader Lake?

16. Venru krijgt een cheque voor \$ 226,-. Hij verzilvert deze bij de bank. Koers 1,81. Hoeveel krijgt hij hiervoor?

17. Valdemar krijgt voor een tweedehandse fiets Bs. 12.400,- van de kapitein van een Venezolaans barkje. Hoeveel krijgt hij bij de bank voor de bolivars, als de koers 2,85 is?
18. Mw. John ontvangt D.M. 296,- van haar zoon in Duitsland. Zij wisselt dit bedrag om bij de bank. Koers 99,95. Hoeveel Arubaanse florins krijgt ze?
19. Strawberry Inn wisselt de volgende bedragen om bij de bank:

	<i>koers</i>		
\$ 315,-	1,75	f.	
Can\$ 120,-	1,45	-	
NAfl. 450,-	98,-	-	
Bs. 1.200,-	2,45	-	
Nfl. 160,-	99,-	-	

20. Wissel de volgende bedragen om in Arubaanse florins:

		<i>koers</i>	
D.M.	240,-	95,70	f.
US\$	45,-	1,82	-
Bs.	4.260,-	2,89	-
£	210,-	3,10	-
Yen	26.000,-	126,20	-

21. T. van Berg maakt een reis naar Londen.
Hij koopt £ 630,-. Koers 2,95.
a. Hoeveel moet hij betalen?

In Engeland geeft hij £ 579,- uit. Op Aruba teruggekomen wisselt hij het resterende bedrag in.
De koers is nu 2,85.

b. Hoeveel krijgt hij hiervoor?

c. Hoeveel heeft hij uitgegeven voor de reis als de ticket f. 1.475,- was?

22. Mw. Wouters moet naar Venezuela. Zij koopt Bs. 15.670,-. Koers 2,95. De uitgaven in Venezuela waren hotel en inkopen Bs 9.575,-, vervoer, eten etc. Bs 3.000,-. Het bedrag dat overblijft, wordt op Aruba weer gewisseld tegen de koers 2,85.
Hoeveel heeft de reis naar Venezuela gekost?

23. Bereken de aankoopprijs in Arubaanse florins van:

			<i>koers</i>
\$	350,-	f.	1,81
Bs.	11.200,-	-	2,90
D.M.	520,-	-	95,80
Nfl.	3040,-	-	93,85

24. Hoeveel ontvangt Dino in Arubaanse florins als hij de volgende bedragen bij de bank wisselt?

			<i>koers</i>
Bs.	24.700,-	f.	2,85
Yen	52.500,-	-	125,10
Can\$	320,-	-	1,53
NAfl.	350,-	-	98,-
\$	410,-	-	1,79

2

EIGEN GELD --> VREEMD GELD

Tot nu toe hebben wij telkens een bedrag in vreemde valuta gekocht of verkocht. Je wist steeds welk bedrag aan vreemde valuta je wou hebben of te wisselen had. Maar je kunt ook uitgaan van een bedrag in Arubaans geld. Hoeveel vreemd geld je voor dat bedrag krijgt, moet nu uitgerekend worden.

Ga je uit van een bedrag in Arubaanse florins (eigen valuta) dan delen door de koers.

Voorbeeld V:

Isaï wenst dollars te kopen. Hij heeft f. 405,-.
De koers is 1,80. Hoeveel dollars (\$) kan hij krijgen voor dit bedrag?

Oplossing: De \$ wordt genoteerd per stuk. \$1 kost f. 1,80.
Bedrag is in eigen geld, dus delen door de koers.
$$\frac{405}{1,80} \times \$1 = \$ 225,-$$

Voorbeeld VI:

Henri gaat naar Venezuela. Hij heeft f. 234,-.
Hoeveel bolivars kan hij hiervoor krijgen als de koers 3,25 is?

Oplossing: 1. De bolivar wordt genoteerd per 100 stuks.
Bs. 100 kosten f. 3,25.
2. Eigen geld -> dus delen door de koers.

$$\frac{234}{3,25} \times \text{Bs.}100 = \text{Bs.} 7.200,-$$

Waar moet je weer op letten ?

1. Is de notering per stuk; per 100; of per 10.000?
2. Wat doen we met de koers: vermenigvuldigen of delen?

25. Bereken voor Dhr. P. Maduro hoeveel van onderstaande valuta hij kan krijgen als hij f. 430,- heeft.

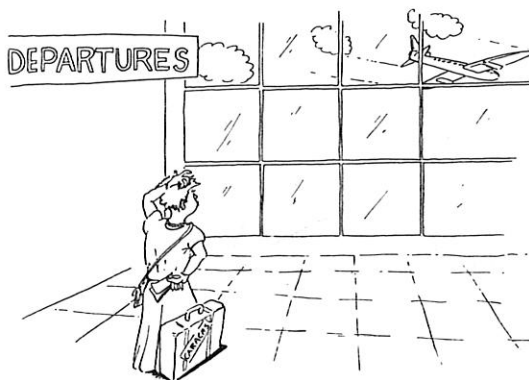
\$ koers	1,81	Hij krijgt	\$
Bs. koers	3,05	Hij krijgt	Bs.
Nfl. koers	95,70	Hij krijgt	Nfl.
D.M. koers	99,90	Hij krijgt	D.M.
Yen koers	129,50	Hij krijgt	Yen

26. Hoeveel van onderstaande valuta krijgt men voor f. 1.125,-?

Can\$ koers	1,60	Men krijgt	Can\$
D.M. koers	99,90	Men krijgt	D.M.
NAfl. koers	100,20	Men krijgt	NAfl.
£ koers	2,95	Men krijgt	£
Fr.f. koers	29,65	Men krijgt	Fr.f.
EC\$ koers	68,-	Men krijgt	EC\$

27. Mw. T. de Cali wil voor een reis naar Caracas een bedrag aan bolivars kopen. Zij heeft f. 732,-. De koers is op die dag 3,05.

Hoeveel bolivars kan zij hiervoor krijgen?

28. Gunther Apfelheim heeft een cheque voor f. 899,50. Hij wenst hiervoor D.M. te kopen. Hoeveel D.M. kan hij krijgen als de koers die dag 99,95 is?

29. Mimi Li-A-Fa wil voor f. 765,- aan dollars kopen. Als de koers op die dag 1,80 is, hoeveel dollars krijgt Mimi dan?

30. Voor een reis naar Europa koopt Dhr. Fuhn voor de onderstaande bedragen vreemde valuta. Bereken voor hem hoeveel hij van elke valuta krijgt.

a. f. 476,85	£ koers	2,89	Hij krijgt	£
b. - 177,60	Fr.f koers	29,60	Hij krijgt	Fr.f.
c. - 759,50	NAfl. koers	98,-	Hij krijgt	NAfl.
d. - 125,-	It.Lire koers	10,-	Hij krijgt	It.Lire
e. - 140,25	Pesetas koers	1,65	Hij krijgt	Pesetas
f. - 249,75	D.M. koers	99,90	Hij krijgt	D.M.

31. Reken de volgende bedragen om:

f.	1.410,-	= EC\$	koers	68,40
Bs.	45.650,-	= f.	koers	2,95
\$	7.415,-	= f.	koers	1,77
f.	20.130,-	= Nfl.	koers	102,35
NAfl.	4.500,-	= f.	koers	100,10

32.	It.lire	420.500,- = f.	koers	12,60
	f.	44.150,- = Yen	koers	141,95
	£	6.940,- = f.	koers	2,98
	f.	7.565,- = D.M.	koers	113,75
	f.	13.480,- = NAfl.	koers	100,25

33. Mevr. Canister stuurt geld naar haar zoon in Nederland. Zij heeft f. 365,-. Zij stuurt een postwissel. De koers is 96,45. Hoeveel kan zij op de postwissel schrijven?

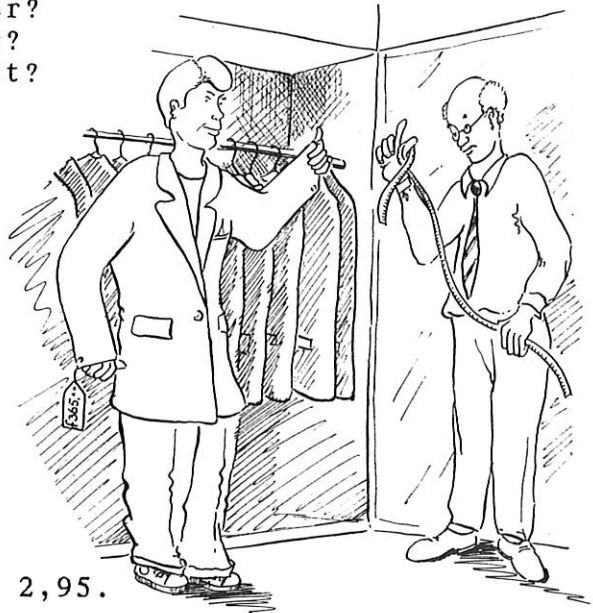
34. Dhr. Mc. Lis gaat op vakantie naar Houston (VS). Hij koopt bij de bank \$ 2.720,-. Koers 1,81. Als hij terugkomt heeft hij nog \$ 610,- over. Deze verkoopt hij aan de bank tegen de koers 1,79.
 a. Hoeveel moet hij aan de bank betalen?
 b. Hoeveel krijgt hij voor de overgebleven dollars?
 c. Hoeveel heeft de reis hem gekost?

35. Dhr. A. Romney gaat naar de Dominicaanse Republiek. Hij koopt van kennissen 6.000 Dominicaanse pesos tegen een koers van 16,25. Hij geeft in Sto. Domingo 4.925,- pesos uit. De overgebleven pesos kan hij bij dezelfde mensen inruilen tegen een koers van 15,05.
 a. Hoeveel moet Dhr. Romney voor de pesos betalen?
 b. Hoeveel pesos heeft hij over?
 c. Hoeveel krijgt hij hiervoor?
 d. Hoeveel heeft de reis gekost?

36. In Venezuela kost een herenpak Bs. 6.375,-.
 Dhr. Carlos Noguera kan er op Aruba eentje kopen voor f. 365,-.

Omdat hij toch in Venezuela moet zijn voor zaken vroeg hij zich af of hij op Aruba zijn pak moest kopen of in Venezuela.

Waar is het pak goedkoper en hoeveel is het verschil? Koers 2,95.

37. De neef van Pedro Billson koopt voor hem 2 paar schoenen in New York. Prijs per paar is \$34,-. Koers 1,81. Wat kosten deze schoenen in Arubaans geld?

38. Dhr. P. Navaro ontvangt twee cheques die hij bij de bank verzilverd. De ene is voor D.M. 675,-, koers 107,55 en de andere is voor Bs. 4.725,-, koers 2,80. Hoeveel ontvangt hij totaal?

39. C. Flores gaat met vakantie naar Venezuela. Hij koopt bij een bank 12.725,- bolivars. Koers 3,15.
a. Hoeveel moet hij aan de bank betalen?

Terug van zijn vakantie heeft hij nog Bs. 1.725,- over. Deze wisselt hij om bij de bank. Koers 2,80.

- b. Hoeveel krijgt hij voor die bolivars?
c. Hoe duur was de reis?
40. In Duitsland kost een machine D.M. 5.760,-. Eenzelfde machine kost in Detroit (V.S.) \$ 3.715,-.
De koersen zijn D.M. 109,10
US\$ 1,81
- a. Wat kost die machine in Duitsland?
b. Wat kost die machine in de V.S.?
c. Waar is de machine het voordeligst?
d. Hoeveel is het verschil?

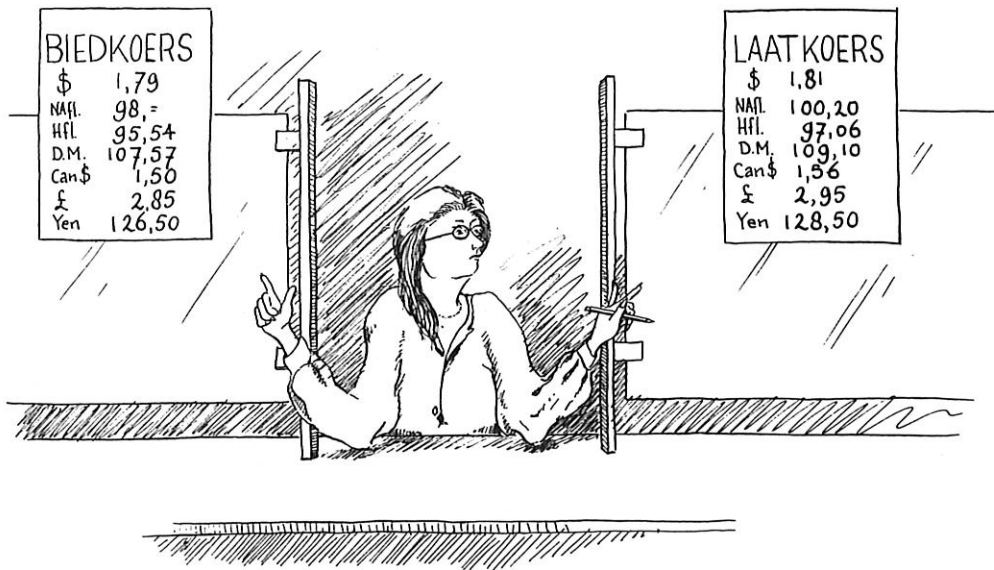
41. Carlos Dirks werkt in Venezuela . Hij verdient Bs. 65.000,- per maand. Hij kan op Aruba een baan krijgen waar hij f. 1.960,- per maand verdient.
a. Waar verdient hij het meest als de koers van de bolivar 2,80 is?
b. Hoe groot is het verschil?

42. Reken de volgende bedragen om:

Ik verkoop Sfl. 5.375,-. Koers 99,-.
Ik koop Col.ps. 20.096,-. Koers 2,65.
Ik koop Eastern Caribbean dollars t.w.v. f. 680,-.
Koers 67,56.
Ik verkoop Nfl. 215,-. Koers 104,06.
Ik koop Mexicaanse pesos t.w.v. f. 1.500,-. Koers 1,21.

BIEDKOERS EN LAATKOERS

Wij weten al dat de prijs voor het vreemd geld koers heet. Bij de opgaven die je tot nu toe gemaakt hebt, werd steeds de koers (prijs) gegeven. De banken noteren voor vreemd geld meestal twee koersen, n.l. de BIEDKOERS en de LAATKOERS.

De INKOOPKOERS van de bank noemt men BIEDKOERS.
De VERKOOPKOERS van de bank noemt men LAATKOERS.

Wij zien bij de koersnotering de bied- en laatkoers naast elkaar. Wij moeten wel weten welke koers (prijs) we moeten gebruiken. Hoe doen we dat?

We vragen ons dan af: WAT DOET DE BANK?

Als de bank verkoopt —————> LAATKOERS gebruiken.
Als de bank koopt —————> BIEDKOERS gebruiken.

De bank koopt vreemd geld tegen een lage prijs en verkoopt dit dan voor een hogere prijs. Dat doen de winkels ook met de goederen die ze inkopen en verkopen.

Het verschil tussen de laatkoers en de biedkoers is de winst van de bank.

Voor de berekening letten wij nu op 3 dingen:

1. Welke koers? (bied- of laatkoers)
2. Hoe is de notering? (per stuk, per 100 of per 10.000)
3. Wat doen we met de koers? (vermenigvuldigen of delen).

Laten we dit even bekijken in de volgende voorbeelden.

Voorbeeld VII:

De koers van de \$ is 1,79 - 1,81.
Pedro Koolman koopt bij de bank \$ 235,-.
Hoeveel moet hij hiervoor betalen?

Oplossing: WAT DOET DE BANK?

De bank verkooptdus LAATKOERS
\$ is genoteerd per stuk, \$1 kost f. 1,81
Het bedrag is in vreemd geld, dus vermenigvuldigen
met de koers.
235 x f. 1,81 =

Voorbeeld VIII:

Marcia Preece koopt voor een reis naar Venezuela Bs. 12.750,-.

Koers 2,95 - 3,15.
Hoeveel moet Marcia hiervoor betalen?

Oplossing: Wat doet de bank? De bank verkoopt.....dus
LAATKOERS. De bolivar wordt per 100 stuks
genoteerd.
Bs. 100 kosten f. 3,15.
Het gegeven bedrag is in vreemd geld dus
vermenigvuldigen.

$$\frac{\text{Bedrag} \times \text{koers}}{100} \quad \frac{12.750 \times \text{f.} 3,15}{100} = \text{f.} \dots\dots\dots$$

Opdracht:

Neem over en streep het foute antwoord door.

De laatkoers is de verkoop-/inkoopprijs van vreemd geld.
De bank koopt vreemd geld tegen de biedkoers/laatkoers.
De biedkoers is altijd lager/hoger dan de laatkoers.
De biedkoers is de verkoop-/inkoopprijs van vreemd geld.
De bank verkoopt vreemd geld tegen de biedkoers/laatkoers.

43. Vul met behulp van de koerslijst op blz. 97 de laatkoers in voor de volgende valuta:

\$	= f.	per
D.M.	= -	per
Fr.f.	= -	per
Nfl.	= -	per
Can\$	= -	per
Yen	= -	per
£	= -	per

44. De bank koopt volgens de koerslijst op blz. 97:

.....	US\$	voor	f.
.....	D.M.	voor	-
.....	Zw.Fr.	voor	-
.....	Yen	voor	-
.....	Can\$	voor	-

45. Bij de bank kosten:

\$	1.315,-	f.	koers	1,79 - 1,81
D.M.	760,-	-	koers	107,57 - 109,10
Bs.	12.410,-	-	koers	2,80 - 3,15
NAfl.	435,-	-	koers	98,- - 100,20
Can\$	366,-	-	koers	1,50 - 1,56

46. Bij de bank kosten:

Yen	47.500,-	f.	koers	127,90 - 129,55
£	430,-	-	koers	2,85 - 2,95
EC\$	267,-	-	koers	67,25 - 69,05
Nfl.	980,-	-	koers	95,54 - 97,06

47. Hoe is de koersnotering?

It.l.	per stuk	per 100	per 10.000
D.M.	"	"	"
EC\$	"	"	"
US\$	"	"	"
TT\$	"	"	"
Bs.	per stuk	per 100	per 10.000
Can\$	"	"	"
Yen	"	"	"
NAfl.	"	"	"
Mxp.	"	"	"

48. Bereken wat de volgende bedragen kosten:

D.M.	4.742,-	koers	107,57 - 109,10
\$	324,-	"	1,79 - 1,81
NAfl.	985,-	"	98,- - 100,20
TT\$	450,-	"	45,- - 47,50
Nfl.	497,-	"	95,55 - 97,05

49. Wat kosten de volgende valuta?

It.l.	130.650,-	koers	11,20 - 13,45
Bfr.	3.750,-	"	50,85 - 53,90
Sfl.	485,-	"	99,- - 100,10
D.M.	930,-	"	107,57 - 109,10
£	162,-	"	3,05 - 3,30

50. Can\$	680,-	kosten f.	koers	1,50 - 1,56
Bs.	7.300,-	"	-	"	2,80 - 3,15
Colones	460,-	"	-	"	11,30 - 11,65
NAfl.	980,-	"	-	"	98,- - 100,20
Dom.Pesos	1.410,-	"	-	"	15,- - 16,25

51. D.M.	734,-	kosten	f.	koers	107,57 - 109,10
£	20.901,-	"	-	"	2,85 - 2,95
\$	6.534,-	"	-	"	1,79 - 1,81
Nfl.	180,-	"	-	"	95,56 - 97,15
Bs.	5.435,-	"	-	"	2,80 - 3,15

52. Dhr. Zievinger van "The Blue Berry Store" moet een schuld betalen in Birmingham, Engeland. Hij koopt hiervoor een cheque bij de Aruba Mutual Bank, groot £ 1.845,-.
Koers 2,75 - 2,90.
Hoeveel moet hij hiervoor betalen?

53. "Mercedez Galore" bestelt onderdelen voor haar auto's uit Duitsland. Het factuurbedrag is D.M. 12.410,-.
Koers 107,57 - 109,10.
Hoeveel zal "Mercedez Galore" hiervoor moeten betalen?

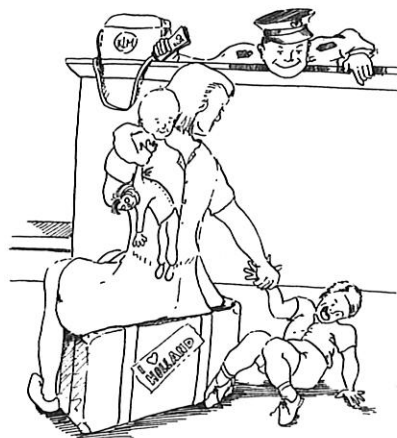
54. In Costa Rica kost een leren aktetas 1.200,- colones.
In Venezuela kost zo'n leren tas 3.150,- bolivars.
Op de koerslijst bij de bank staat:
Colones 11,35 - 11,65
Bolivars 3,70 - 4,-
Waar is de aktetas goedkoper en hoeveel bedraagt het verschil?

55. Garage Yamanota betaalt met een cheque van A.M.B. een schuld, groot Japanse yen 165.050,-. Koers 141,15 - 142,80.
Hoeveel moet de Yamanota garage betalen in Arubaanse florins?
56. Een partij koffie uit Costa Rica kost 17.415,- colones.
Hoeveel kost die partij in Arubaanse florins als de koers 11,25 - 11,55 is?
57. Mw. Grace Trump loopt een winkel in New York binnen en ziet daar een jurk hangen die zij ook heeft.
Op Aruba heeft zij er f. 275,- voor betaald.
Hier kost de jurk \$ 160,-.
Waar is de jurk goedkoper en hoeveel is het verschil?
Koers 1,79 - 1,81.
58. Mw. M. de la Croix moet een schuld van \$ 475,- betalen aan T. Norris in Washington D.C. Zij betaalt de schuld met een cheque, welke zij bij de Aruba Mutual Bank koopt.
Hoeveel is de schuld in Arubaanse florins?
Koers 1,77 - 1,81.
59. Dhr. Komataka bestelt onderdelen bij Nissan Motors Japan. Het factuurbedrag is Jap. yen 720.500,-.
Hoeveel moet Dhr. Komataka in Arubaanse florins betalen als je weet dat de koers 141,15 - 142,80 is?
60. Importeur P.C. Wereldman koopt bij de bank cheques voor US\$ 4.815,- en Bs. 12.850,-.
De koersen zijn respectievelijk 1,79 - 1,81 en 2,80 - 3,15.
Hoeveel florins moet Dhr. Wereldman voor deze cheques betalen?

61. Mw. Sheila Agudo gaat met haar twee kinderen op reis.

Zij koopt bij de bank Nfl. 8.500,- en D.M. 925,-.
Hoeveel kost dit haar totaal?

Koers van de Nederlandse gulden is 95,57 - 97,20 en die van de Duitse mark is 107,57 - 109,10.

62. Bereken de aankoop van de volgende cheques voor Cadushi Imports:
£	2.100,-	koers	3,05 - 3,30
Bs.	13.625,-	"	2,80 - 3,15
D.M.	475,-	"	107,57 - 109,10
Japanse yen	314.250,-	"	141,15 - 142,80
NAfl.	1.975,-	"	98,- - 100,20

63. Carlos G. gaat naar Merida. Hij koopt een ticket van f. 375,-. Bovendien koopt hij Bs. 22.750,- bij de bank. Koers 2,80 - 3,15.
Hij geeft in Venezuela Bs. 18.325,- uit. De rest wisselt hij op Aruba weer in. De koers is onveranderd.
Hoeveel heeft deze reis hem in Arubaanse florins gekost?
64. Omar ontvangt van een tante in Duitsland D.M. 1.295,-. Hoeveel krijgt hij hiervoor bij de bank als de koers 107,57 - 109,10 is?
65. "Shimarucu Lounge" brengt de volgende valuta naar de bank: Can\$ 1.275,-, US\$ 3.270,- en Bs. 11.100,-.
Als de koersen respectievelijk 1,50 - 1,56; 1,79 - 1,81 en 2,80 - 3,15 zijn, hoeveel wordt dan op de rekening van "Shimarucu Lounge" bijgeschreven?
66. Aruba Novelties verkoopt produkten aan een zaak in Nederland en ontvangt hiervoor een cheque voor Nfl. 6.485,-.
Hoeveel Arubaanse florins krijgt Aruba Novelties als de koers 95,20 - 96,75 is?

Jij moest bij voorgaande opgaven steeds zelf zoeken welke koers er gebruikt moest worden: de biedkoers of de laatkoers. Laten we nu aan de hand van onderstaande voorbeelden kijken hoe dat gaat als men met een bedrag in Arubaanse florins komt om vreemde valuta te kopen.

Weet je het nog?

1. Welke koers? (bied- of laatkoers)
2. Hoe is de notering? (per stuk, per 100 of per 10.000)
3. Wat doen we met de koers? (vermenigvuldigen of delen)

Voorbeeld IX:

Gloria Llanes heeft f. 441,-. Zij wil hiervoor bij de bank bolivars kopen. Koers 2,80 - 3,15.
Hoeveel bolivars kan zij krijgen?

Oplossing: Wat doet de bank? VERKOPEN. Dus: **LAATKOERS**.

Hoe worden bolivars verkocht? per 100

Wat doen we met de koers? **DELEN** want we gaan uit van een bedrag in eigen geld.

$$\frac{441}{3,15} \times \text{Bs.}100 = \text{Bs.} 14.000,-$$

Voorbeeld X:

Joy Wee-Fa-Sang heeft voor haar reis naar Canada f. 984,25 gespaard voor zakgeld.
Hoeveel Can\$ krijgt zij hiervoor als de koers 1,50 - 1,55 is?

Oplossing: Wat doet de bank: VERKOPEN dus LAATKOERS.
Can\$ worden per (1) stuk verkocht.
Het bedrag is gegeven in eigen geld,
dus DELEN.

$$\frac{984,25}{1,55} \times \text{Can\$}1 = \text{Can\$ } 635,-$$

67. Voor een reis door enkele landen koopt Mw. Leila voor de volgende bedragen vreemd geld. Bereken steeds hoeveel vreemde valuta zij ontvangt.

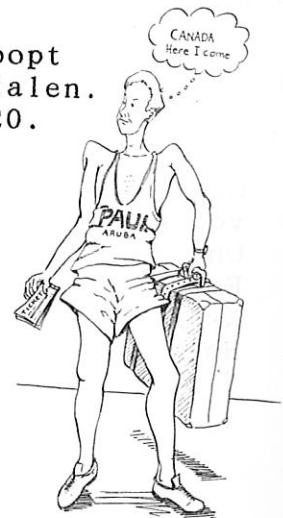
f. 359,90	in bolivars	koers	2,75 - 2,95	Bs.	...
f. 325,65	in NAfl.	koers	98,- - 100,20	NAfl.	...
f. 421,20	in Nfl.	koers	99,- - 101,25	Nfl.	...
f. 497,75	in US\$	koers	1,79 - 1,81	\$...
f. 777,-	in Jap.yen	koers	128,- - 129,50	Jap.yen	...

68. Dhr Schultzman gaat familie opzoeken in Duitsland. Hij koopt voor f. 349,65 aan Duitse marken. De koers is 98,45 - 99,90. Hoeveel D.M. krijgt Dhr Schultzman?

69. Mw. Donovan gaat voor zaken naar Liverpool, Engeland. Zij denkt voor f. 649,- aan £ nodig te hebben. Hoeveel £ krijgt zij hiervoor als de koers 2,80 - 2,95 is?

70. Coro Cantemos gaat naar Bonaire. De dirigent koopt Antilliaanse guldens om de kosten aldaar te betalen. Hij heeft f. 1.227,45. De koers is 98,- - 100,20. Hoeveel Antilliaanse guldens krijgt hij?

71. Paul is van plan deel te nemen aan een marathon in Canada. Hij heeft om de kosten aldaar te dekken f. 1.013,70 gespaard. Hoeveel Canadese dollars krijgt hij als de koers 1,53 - 1,55 is?

72. Reken de volgende bedragen om:

De bank koopt D.M 3.840,50; koers 118,07 - 118,87.
Ik verkoop It. lire 35.400,-; koers 154,- - 160,-.
De bank verkoopt TT\$ 575,-; koers 43,50 - 46,15.
Ik koop f. 2.997,15 aan Canadese dollars; koers 1,56 - 1,59.
De bank koopt NAfl. 1.410,-; koers 100,40 - 101,10.

73. Giovanni heeft f. 2.379,- gespaard om tijdens de paasvakantie naar Sto. Domingo te gaan.
a. Hoeveel Dominicaanse pesos ontvangt hij hiervoor?
Koers: 14,95 - 15,25.

In Sto Domingo geeft Giovanni aan hotel en verdere kosten 12.350 pesos uit.

- b. Bereken hoeveel florins hij van de bank ontvangt als hij na zijn terugkomst op Aruba de overgebleven pesos omwisselt tegen de koers: 14,80 - 15,05.

74. Sandra heeft een winkel waar ze allerlei cosmetica verkoopt.
Ze bestelt produkten uit Puerto Rico en ontvangt een zending waarvoor ze \$ 1.210,- moet betalen.

- a. Hoeveel is dit in Arubaans geld als de bank een koers heeft van 1,79 - 1,82?

Sandra kan de dollars ook kopen bij een hotel en betaalt dan f. 2.178,-.

- b. Hoeveel voordeel heeft Sandra en wat kost 1 dollar bij het hotel?

75. Grego Roos van "Greg Shoppe" gaat naar de bank om de volgende facturen te betalen:
Uni Export, Miami	\$	2.115,-	koers	1,79 - 1,80
Empresa Nota, Coro	Bs.	35.925,-	koers	2,95 - 3,25
Kraaymans, Utrecht	Nfl.	5.325,-	koers	99,95 - 101,25
- Hoeveel moet Dhr. Roos totaal betalen in Arubaanse florins?

76. Dhr. Stewart gaat in Londen familie opzoeken.
Hij koopt bij een bank £ 3.250,-.
a. Hoeveel moet hij hiervoor betalen als de koers
3,05 - 3,25 is?

In Engeland geeft hij £ 3.110,- uit. Het resterende
bedrag wisselt hij op Aruba weer om bij de bank.
De koers is niet veranderd.

- b. Hoeveel krijgt hij hiervoor?

Voor de ticket had Stewart f. 1.610,- betaald.

- c. Hoeveel heeft de reis hem totaal gekost?

77. Carmen Guest House heeft f. 12.736,- gereserveerd voor
nieuwe airco's. Men heeft de prijs aangevraagd in Miami
en die is \$ 7.530,-.
Hoeveel moet men er nog bij doen als de koers 1,79 - 1,81
is?
78. Rose's Souvenirs brengt de volgende bedragen naar de
bank: \$ 1.227,-; Bs. 31.425,- en NAfl. 2.245,-. Zij laat
het totaal bedrag op haar rekening bijschrijven.
Hoeveel wordt er bijgeschreven als de koersen
respectievelijk 1,79 - 1,80; 2,95 - 3,25 en 98,- - 100,20
zijn?
79. De eigenaar van T + D Handelsmij. ontvangt een cheque uit
Duitsland voor D.M. 791,-. Koers 107,45 - 109,95.
Hij wil met het Arubaans geld dat hij hiervoor ontvangt
een cheque kopen voor Bs. 27.300,-. Koers 2,95 - 3,25.
Hoeveel florins moet hij bijbetalen of hoeveel florins
krijgt hij terug?

80. Union Imports koopt een partij goederen in Venezuela voor Bs. 39.475,-. Koers 2,95 - 3,25.
a. Hoeveel kosten die goederen in Arubaans geld?

De goederen worden verkocht aan een bedrijf in Canada voor Can\$ 975,-. Koers 1,51 - 1,56.

- b. Hoeveel is de winst of het verlies?

81. W.W. Construction vraagt in Duitsland en Detroit (VS) de prijs op van een machine.
In Duitsland kost die machine D.M. 130.910,- en in de V.S. \$ 82.835,-.
Waar zal W.W. Contructions die machine het goedkoopst kunnen kopen als de koersen resp. 112,45 - 113,- en 1,77 - 1,80 zijn?

82. Mary Ann Pauli heeft voor een reis naar Europa f. 3.565,- gespaard. Zij koopt bij de bank Nfl. 2.084,-.
Koers 95,20 - 96,75.
a. Hoeveel florins heeft ze over na aankoop van het Hollands geld?

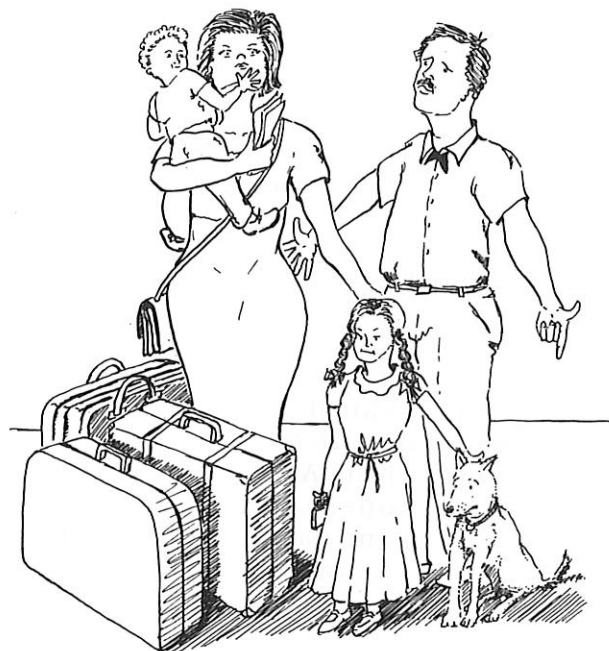
Voor het resterend bedrag koopt zij D.M. Koers 107,45 - 109,95.

- b. Hoeveel D.M. krijgt zij?

83. Mw. Gumbs heeft f. 265,65. Zij stuurt hiervoor een cheque naar haar tante in Monserat.
Voor hoeveel EC\$ wordt de cheque opgemaakt als de koers 64,50 - 69,- is?

84. De familie Goncalves gaat via Costa Rica naar Miami.
Dhr. Goncalves koopt voor f. 1.200,- colones en \$ 1.310,-.
De bank noteert:
colones 11,30 - 11,65
\$ 1,79 - 1,81.

- a. Hoeveel colones krijgt Dhr. Goncalves?
b. Wat moet hij voor de dollars betalen?
c. Hoeveel Arubaanse florins heeft hij totaal nodig?

85. Jaime koopt voor f. 1.777,45 Japanse yen.
Koers 127,90 - 129,55.
Hoeveel yen krijgt hij?
86. Dihama Wernet koopt voor een reis naar Noord-Amerika
US\$ 1.250,- en Can\$ 925,-. Koers resp. 1,79 - 1,80 en
1,55 - 1,60.
a. Hoeveel moet zij bij de aankoop betalen?

Zij houdt US\$ 105,- en Can\$ 210,- over, die zij bij de bank omwisselt tegen dezelfde koersen.

- b. Hoeveel heeft deze reis haar gekost als haar ticket f.1.115,- kostte?

HOOFDSTUK 7

EXTRA SOMMEN

AFRONDEN

1.1. Rond de volgende getallen af op 1 decimaal nauwkeurig.

24,624	72,63	686,85
111,492	978,476	81,501
39,0946	4,925	4,63
369,427	56,351	12,149
32,449	833,96	0,48

1.2. Rond af op twee decimalen nauwkeurig.

60,2068	4.321,6151
68,5115	9.476,7834
0,6964	12.952,4725
124,4399	7.050,0147
5,3047	2.578,3649

1.3. Rond af op drie decimalen nauwkeurig.

2.143,6151	62,2493
6.479,7834	72,4986
5.212,4725	146,50459
5.007,5243	624,62548
5.500,8086	1,30046

1.4. Rond de volgende bedragen af op hele centen.

f. 6,786	f. 35,413	f. 5.329,675
- 46,824	- 90,4275	- 398,888
- 59,063	- 5,783	- 49.621,427
- 0,369	- 0,7149	- 3.259,913
- 5,112	- 116,323	- 278,8726

1.5. Rond voor Winkelier B. Coco te San Nicolas te betalen bedragen af. (Denk aan je schema)

f. 142,53	f. 527,39	f. 397,57
- 396,48	- 406,24	- 882,98
- 414,01	- 327,52	- 321,12
- 329,57	- 725,86	- 472,77
- 111,36	- 1.497,23	- 324,53

1.6. Rond de volgende bedragen af op:

- a. 5 ct naar boven
- b. 25 ct naar boven
- c. 50 ct naar boven
- d. hele florins naar boven
- e. 5 ct naar beneden
- f. 25 ct naar beneden
- g. 50 ct naar beneden
- h. hele florins naar beneden

f. 136,87	f. 924,87	f. 907,61	f. 257,95
- 545,82	- 861,93	- 352,49	- 683,53
- 13,58	- 121,11	- 234,56	- 346,80
- 654,92	- 32,78	- 415,68	- 183,65
- 730,91	- 35,64	- 164,70	- 271,46

1.7. Mini's Place koopt een partij goederen met een nettogewicht van 2.420 kg voor f. 2.766,60. Zij willen een winst van 33% hierop maken. Voor welk bedrag zal men de goederen per kg moeten verkopen als het eindbedrag op 10 ct naar boven wordt afgerond?

1.8. Florencia's Superette koopt 3 kisten erwten voor f. 54,24 per kist. In iedere kist zitten 48 blikjes. Men wil een winst van 40% maken per blik. Voor hoeveel zal men een blik moeten verkopen als men de verkoopprijs op 25 cent naar boven afrondt?

1.9.* Toko Deedee koopt een partij koffie, netto 4.639 kg voor f. 8.945,95. Voor hoeveel zal men die koffie per pond verkopen als men 20% winst wil maken en het bedrag op 50 ct naar boven afgerondt?

1.10. Minchie koopt een jeans bij "Jeans 4-U" voor f. 129,25. Zij krijgt 15% korting. De korting wordt op 5 ct naar beneden afgerond.
a. Hoeveel korting krijgt Minchie?
b. Hoeveel moet zij nu betalen?

PROCENTEN

2.1. Mw. Lake heeft een maandsalaris van f. 2.780,-.
 In een maand heeft ze de volgende uitgaven: kleding f. 135,-, eten f. 575,-, telefoon f. 80,-, benzine f. 210,-.
 Voor zakgeld gebruikt zij f. 400,-.
 De rest zet zij op haar spaarrekening bij de bank.
 Hoeveel is het bedrag dat zij spaart in procenten van haar maandsalaris?
 (afroonden op 1 decimaal nauwkeurig)

2.2* Gedurende het Jazz Festival had men op een avond 3.725 bezoekers. 727 hiervan waren toeristen.
 Hoeveel procent van de bezoekers waren lokale mensen?
 (afroonden op hele procenten).

2.3. Bereken telkens: hoeveel florins de korting is en hoeveel procent dat is.

	<u>OUDE PRIJS</u>	<u>UITVERKOOP</u>
lamp	f. 5,-	f. 4,-
odometer	- 10,-	- 7,-
reflector	- 36,-	- 24,-
antenne	- 15,-	- 10,-
radiocassette	- 250,-	- 210,-

2.4. 6% van f. 13.425,- = f... 5% van f. 200.020,- = f...
 14% van - 16.000,- = -... 64% van - 14.025,- = -...
 25% van - 24.416,- = -... 50% van - 48.048,- = -...
 30% van - 39.475,- = -... 23% van - 19.200,- = -...
 53% van - 19.005,- = -... 12% van - 14.625,- = -...

2.5. 12½% van f. 8.040,- = f.. 8% van f. 15.375,- = f...
 33⅓% van - 9.633,- = -.. 12½% van - 7.288,- = -...
 20% van - 50.505,- = -.. 15% van - 1.500,- = -...
 25% van - 16.884,- = -.. 16% van - 3.333,- = -...
 10% van - 17.835,- = -.. 40% van - 10.400,- = -...

2.6. 6% van f. 8.941,35 = f.. 56% van f. 48.048,19 = f..
 14% van - 6.391,75 = -.. 16% van - 7.288,19 = -..
 25% van - 505,95 = -.. 21% van - 44.163,94 = -..
 30% van - 168,75 = -.. 13% van - 6.884,17 = -..
 53% van - 14.127,33 = -.. 35% van - 89.511,67 = -..

2.7. 7,5% van f. 229,- = f.. 3,5% van f. 325,- = f..
 12,25% van - 8.032,- = -.. 16,15% van - 883,50 = -..
 16,8% van - 6.295,- = -.. 24,25% van - 1.462,90 = -..
 9,35% van - 741,95 = -.. 3,75% van - 1.345,55 = -..
 2,5% van - 3.472,75 = -.. 4,35% van - 5.008,- = -..

- 2.8. In de maand mei 1992 kwamen er 2.320 vreemdelingen naar Aruba. 15% hiervan kwamen van Jamaica. Hoeveel Jamaicanen waren dat?
- 2.9. Mevrouw Salas koopt een TV ter waarde van f. 1.575,-. Omdat zij cash betaalt, krijgt zij 20% korting. Hoeveel betaalt zij voor die TV?
- 2.10. Bon Buy Autosales verhoogt de prijzen van zijn auto's met $12\frac{1}{2}\%$. Een Scoop-jeep kostte f. 18.425,-.
a. Met hoeveel florin wordt de Scoop-jeep verhoogd?
b. Hoeveel kost zo'n jeep nu?
- 2.11. In een bepaald jaar gingen 222.400 mensen op reis. 3,5% reisde met American Airlines, 15% met BWIA, 19% met A.L.M., 10% met Aeropostal en de rest met Air Aruba. Bereken hoeveel passagiers met elke luchtvaartmaatschappij op reis gingen.
- 2.12. Een auto met een waarde van f. 24.375,- wordt wegens schade verkocht met een korting van $33\frac{1}{3}\%$. Voor hoeveel wordt die auto verkocht?
- 2.13. Dhr. Savewell verdient f. 54.925,- netto per jaar. Hij geeft 20% uit aan eten, aan huishuur 27%, aan kleding $7\frac{1}{2}\%$, aan amusement 10% en aan studie 6%. De rest spaart hij. Bereken hoeveel hij uitgeeft aan de diverse dingen en welk bedrag hij spaart.
- 2.14.
7%	= f. 406,-	100%	= f.
19%	= - 551,-	100%	= -
10%	= - 795,-	100%	= -
45%	= - 4.995,-	100%	= -
9%	= - 2.286,-	100%	= -
- 2.15.
12%	= f. 528,-	100%	= f.
42%	= - 1.554,-	100%	= -
72%	= - 1.080,-	100%	= -
56%	= - 4.536,-	100%	= -
61%	= - 1.708,-	100%	= -
- 2.16.
14%	van een getal is	658.	Het hele getal is
22%	van een getal is	806.	Het hele getal is
47%	van een getal is	12.032.	Het hele getal is
25%	van een getal is	1.725.	Het hele getal is
56%	van een getal is	12.544.	Het hele getal is.....

- 2.17. 25% van een bedrag is f. 4.290,- 45% v/h bedrag is f.
 62% van een bedrag is - 56.853,- 30% v/h bedrag is -
 75% van een bedrag is - 2.310,- 25% v/h bedrag is -
 37% van een bedrag is - 458,- 14% v/h bedrag is -
 84% van een bedrag is - 1.954,- 62% v/h bedrag is -
- 2.18.* Charlie Brown van Charlie's Chicken Farm had deze week 2.975 eieren, dit is 85% van het aantal eieren van vorige week.
 Hoeveel eieren had hij vorige week?
- 2.19. Hoeveel % is f. 144,- van f. 2.400,-?
 " % is - 448,- van - 5.600,-?
 " % is - 187,- van - 1.700,-?
 " % is - 420,- van - 2.000,-?
 " % is - 1.530,- van - 3.400,-?
- 2.20. Rond af op 2 decimalen nauwkeurig.
- Hoeveel % is f. 245,- van f. 4.250,-?
 " % is - 3.478,- van - 7.800,-?
 " % is - 598,- van - 4.125,-?
 " % is - 2.217,- van - 7.575,-?
 " % is - 95,- van - 1.280,-?
- 2.21. Cadir van Cady's Place had in december vorig jaar zijn omzet verhoogd met 33%.
 Dit was gelijk aan f. 2.153,25.
 Hoeveel was zijn omzet in december?
- 2.22. Op een school zijn er 78 leerlingen die baseball spelen. Dit is 24% van het totale leerlingenaantal.
 Hoeveel leerlingen gaan hier naar school?
- 2.23. 23% van de toeschouwers bij een show in het Entertainment Center kochten Cherry Coke. Dit waren 943 personen.
 Hoeveel mensen waren er in totaal voor de show?
- 2.24.* Dhr. Wong Chow Ming had bij het tellen van zijn kasgeld 432 kwartjes. Dit was precies 12% van het kasgeld van die dag.
 Hoeveel kasgeld had hij?
- 2.25. Bij een verkiezing op een Caribisch eiland stemden 4.816 mensen op de P.L.P. partij.
 Dit was 8% van de kiezers.
 Hoeveel kiezers waren er op dat eiland?
- 2.26. Sound and Images Inc. koopt een partij goederen, groot f. 12.897,20. Men krijgt 16% korting.
 De korting wordt afgerond op 25ct naar boven.
 a. Hoeveel korting krijgt Sound and Images?
 b. Hoeveel moet Sound and Images betalen?

- 2.27. Charlotte koopt bij Sound and Images 7 C.D.'s à f. 35,25 per stuk. Zij krijgt 15% korting.
- Hoeveel korting krijgt Charlotte als die korting op 5ct naar beneden afgerond wordt?
 - Hoeveel moet zij betalen?
- 2.28. Jerie, Andie en Naysa verdelen een erfenis van f. 15.375,-. Zij geven eerst 10% aan de Nos pa Nos liefdadigheidsinstelling. De rest wordt als volgt verdeeld:
- Jerie 35%, Andie 20% en Naysa 45%. De bedragen worden afgerond op 5 florin naar beneden.
- Hoeveel krijgt Nos pa Nos?
 - Hoeveel krijgen de drie dames elk?
 - Hoeveel blijft er dan over?
- 2.29.* Yee-Lee-Fa koopt een partij goederen met een nettogewicht van 4.728 kg voor f. 11.232,75. Hij wil 27% winst hierop maken terwijl hij de verkoopprijs per kg op 10ct naar boven afrondt. Hoeveel is dan de verkoopprijs per kg?

RENTEBEREKENING

Jaarformule

3.1. Bereken de intrest van:

f.	11.345,-	à	8½%	van	25 nov. '90	tot	25 nov. '92
-	9.800,-	à	10%	van	3 mrt. '88	tot	3 mrt. '91
-	5.160,-	à	13%	van	1 febr. '89	tot	1 aug. '92
-	2.200,-	à	12¼%	van	30 juni '90	tot	31 dec. '91
-	15.000,-	à	9%	van	15 okt. '86	tot	15 okt. '90

3.2.	f.	6.199,60	à	6%	van	2 jan. '84	tot	2 jan. '89
	-	694,48	à	7½%	van	6 mei '88	tot	6 nov. '89
	-	4.372,55	à	5%	van	15 dec. '89	tot	15 dec. '92
	-	2.183,90	à	8%	van	20 mrt. '85	tot	20 sept. '88
	-	1.349,80	à	5¼%	van	12 nov. '86	tot	12 nov. '91

3.3. Angelique won op 1 okt. 1989 f. 11.280,- met Lotto pa Deporte. Zij stortte dit geld op dezelfde dag bij Banco Nacional Arubano op een spaarrekening tegen 5% rente. Op 1 oktober 1992 gaat zij naar Nederland en haalt al haar geld op.

- Hoeveel intrest krijgt zij?
- Hoeveel krijgt ze totaal?

3.4. Marcel vindt het spaarboekje van zijn vader. Er staat sinds 25 november 1978 f. 7.638,60 op. De rente is 4% per jaar. Marcel wil graag weten hoeveel rente zijn vader op 25 november 1992 krijgt. Bereken deze rente.

3.5. Importaciones Mirula leent op 8 april 1987 f. 45.760,- à 11½% per jaar.

- Hoeveel intrest moet men op 8 april 1991 betalen?
- Welk bedrag betaalt men totaal terug als ook het geleende bedrag wordt afgelost?

3.6. Carlito leende op 7 maart 1982 bij de Mutual Financing Corp. f. 9.750,- tegen 12½%. Op 7 september 1989 betaalde hij het geleende bedrag plus rente terug.

- Bereken de rente.
- Hoeveel betaalde hij totaal?

3.7. Neysa heeft op 4 dec. 1985 f. 15.695,- geleend bij de BNA tegen een rente van 13% per jaar. Op 4 juni 1987 betaalt Neysa het geleende bedrag plus rente terug.

- Bereken de rente.
- Hoeveel betaalt zij totaal terug?

Maandformule

Bereken de intrest van:

- 3.8. f. 63.270,- à 6% in 8 maanden
- 4.925,- à 7% in 6 maanden
- 3.855,- à 5½% in 9 maanden
- 1.625,- à 11% in 10 maanden
- 65.410,- à 12¼% in 4 maanden
- 3.9. f. 14.925,- à 5% van 7 jan. 1991 tot 7 okt. 1991
- 3.400,- à 4½% van 3 mrt. 1992 tot 3 nov. 1992
- 37.635,- à 9% van 17 febr. 1992 tot 17 sept. 1992
- 59.700,- à 11% van 14 nov. 1991 tot 14 juli 1992
- 31.475,- à 12¼% van 18 sept. 1991 tot 18 mrt. 1992
- f. 5.557,55 à 10½% van 10 nov. 1990 tot 10 febr. 1991
- 13.327,25 à 13% van 4 juli 1990 tot 4 sept. 1992
- 9.639,70 à 11½% van 29 dec. 1991 tot 29 apr. 1992
- 41.632,15 à 9% van 14 jan. 1992 tot 14 sept. 1992
- 68.119,45 à 8¼% van 10 febr. 1992 tot 10 nov. 1992
- 3.10. ChaiLoon leent op 11 maart 1991 f. 8.932,60 à 9½%.
Hij betaalt het geleende bedrag plus rente op
11 januari 1992 terug.
a. Bereken de rente.
b. Bereken hoeveel hij totaal terugbetaalt.
- 3.11. De eigenares van Casa Cushina leent op 17 mei 1992
f. 21.787,60 à 11¼%. Op 17 november worden rente en
kapitaal terugbetaald.
a. Bereken de rente.
b. Bereken hoeveel zij totaal terugbetaalt.
- 3.12. Fonso's Place leent van 3 augustus 1991 tot 3 december
1991 f. 11.430,- à 10%.
a. Bereken de totale rente.
b. Bereken hoeveel Fonso's Place totaal aan rente en
kapitaal terugbetaalt.
- 3.13. Dhr. Smith van Place Potage leende f. 52.863,- à 9¼%
op 8 februari 1990. Op 8 december 1990 betaalde hij
alles terug.
a. Bereken hoeveel rente hij moest betalen.
b. Bereken hoeveel hij totaal moest betalen.
- 3.14. David Arden leende op 1 maart 1991 f. 7.850,95 à 10½%.
Op 1 oktober 1991 betaalde hij het bedrag plus rente
terug.
Hoeveel moest hij totaal betalen?

Dagformule

Bereken de intrest van:

- 3.15. f. 12.043,- à 7% in 36 dagen
- 90.592,- à 5% in 84 dagen
- 72.416,- à 7¼% in 156 dagen
- 52.735,- à 9% in 54 dagen
- 5.500,- à 5½% in 57 dagen
- f. 80.418,20 à 6¼% in 119 dagen
- 75.917,80 à 11% in 224 dagen
- 2.119,50 à 12½% in 64 dagen
- 5.107,15 à 9% in 96 dagen
- 84.241,35 à 5½% in 309 dagen

Bereken de rentedagen: (maanden 30 dagen)

- 3.16. 16 juli - 24 september
4 maart - 17 augustus
15 april - 3 juni
8 februari - 27 juli
21 juni - 2 december

(maanden juist)

- 31 maart - 19 juli
24 april - 17 november
5 juli - 5 augustus
17 oktober - 29 december
13 mei - 14 oktober

Bereken de intrest: (maanden 30 dagen)

- 3.17. f. 34.525,15 à 4% van 8 jan. - 17 juli
- 82.983,45 à 5% van 11 sept. - 3 dec.
- 8.710,60 à 7% van 23 mei - 15 okt.
- 65.385,35 à 6% van 21 febr. - 28 mei
- 58.921,85 à 8% van 10 mrt. - 22 juni

(maanden juist)

- f. 90.550,- à 4¼% van 5 apr. - 18 aug.
- 26.898,- à 5% van 15 aug. - 3 nov.
- 80.725,- à 7½% van 20 mrt. - 17 juli
- 54.364,- à 9% van 13 mei - 12 sept.
- 19.082,- à 12¼% van 19 okt. - 28 dec.

- 3.18. Isai Gomez leent op 14 juli 1992 f. 2.575,- à 8%. Hij betaalt het geleende bedrag plus de rente terug op 27 oktober 1992.
- Bereken de rente.(maanden juist)
 - Bereken hoeveel hij totaal moet betalen.
- 3.19. M. Yankee leent op 13 juni f. 9.600,- à 7%. Op 29 augustus betaalt hij de verschuldigde rente en het geleende bedrag terug.
Hoeveel betaalt hij totaal? (maanden 30 dagen)
- 3.20. Dyhanne Kosta leent op 6 februari f. 13.529,90 à 13½%. Op 12 december betaalt zij het geleende bedrag + rente terug.
Bereken hoeveel zij op 12 december totaal terug moet betalen.(maanden 30 dagen)
- 3.21. Dalinda Tromp leent op 15 april van een kennis f. 7.429,50 à 6½%. Zij betaalt dit bedrag plus rente op 18 augustus terug.
Bereken hoeveel zij totaal terugbetaalt.
(maanden juist)

GOEDERENHANDEL

4.1.	Bruto	2.750 kg	Tarra	3%	Netto kg
	Bruto	5.260 kg	Tarra	1½%	Netto kg
	Bruto	4.825 kg	Tarra	2%	Netto kg
	Bruto	9.780 kg	Tarra	1¼%	Netto kg
	Bruto	6.595 kg	Tarra	2,6%	Netto kg

4.2.	Bruto	Tarra	Netto
	92 dozen = 2.003 kg	½ kg per doos kg
	40 kratten = 782 kg	1,5 kg per krat kg
	26 kisten = 1.014 kg	2 kg per kist kg
	71 kratten = 3.535 kg	3 kg per krat kg
	34 vaten = 2.550 kg	9¼ kg per vat kg

4.3. Bereken het nettogewicht.

Bruto	72 zakken van elk	35 kg, tarra 1 kg per zak
Bruto	65 dozen van elk	15 kg, tarra 3½%
Bruto	22 vaten van elk	80 kg, tarra 9%
Bruto	110 balen van elk	55 kg, tarra 2 kg per baal
Bruto	5 kisten van elk	180 kg, tarra 5½ kg per kist

4.4.	Bruto	Tarra	Tarra in kg	Netto
	6.750 kg	2½% kg kg
	3.975 kg (53 vaten)	9,5 kg per vat kg kg
	387 kg	4% kg kg
	1.155 kg (33 balen)	2½ kg per kist kg kg
	45.600 kg	1% kg kg

4.5.	Netto	Prijsnotering	Prijs van de goederen
	6.433 kg	f. 2,25 per kg	f.....
	7.312 kg	- 1,85 per kg	-.....
	1.250 kg	- 20,50 per kg	-.....
	325 kg	- 36,- per 25 kg	-.....
	540 kg	- 18,30 per 25 kg	-.....

4.6. Bereken de prijs van de goederen.

Nettogewicht	Prijsnotering
9.731 kg	f. 83,75 per 50 kg
250 kg	- 40,- per 50 kg
1.250 kg	- 1,33 per ½ kg
862 kg	- 7,25 per ½ kg
35.651 kg	- 62,40 per 100 kg

4.7. Bereken de prijs van de goederen.

Nettogewicht	Prijsnotering
6.540 kg	f. 27,25 per 25 kg
12.750 kg	- 173,35 per 100 kg
950 kg	- 215,46 per 100 kg
55.312 kg	- 112,- per 50 kg
735 kg	- 32,10 per kg

4.8. Bruto	Tarra	Prijsnotering
3.006 kg	3,5%	f. 0,49 per $\frac{1}{2}$ kg
2.881 kg	2%	- 1,15 per kg
30.450 kg (406 vaten)	8 kg per vat	- 185,20 per 25 kg
1.320 kg (40 kisten)	4 $\frac{1}{2}$ kg per kist	- 75,20 per 50 kg
5.555 kg	3%	- 36,40 per 100 kg

4.9. Wat kosten de goederen?

Bruto	Tarra	Prijs
120 kratten 5.872 kg	1,5 kg per krat	f. 12,- per 50 kg
36 dozen 875 kg	0,5 kg per doos	- 15,75 per 25 kg
45 balen 2.629 kg	3%	- 2,80 per $\frac{1}{2}$ kg
60 vaten 4.888 kg	7,5 kg per vat	- 4,85 per kg
144 zakken 6.480 kg	2,5%	- 300,- per 100 kg

4.10. Martijn Trading koopt een partij goederen verpakt in 65 kisten. Elke kist weegt bruto 48 kg. Tarra is 3 kg per kist. De prijs is f. 0,95 per $\frac{1}{2}$ kg. Bereken hoeveel Martijn Trading moet betalen.

4.11. Harms Import kocht een partij goederen met een brutogewicht van 1.251 kg, tarra 4% en prijs f. 2,65 per kg. Bereken de prijs van de goederen.

4.12. Agencia Duvale ontvangt een zending goederen met een brutogewicht van 12.550 kg. De tarra is 3% en de prijs is f. 57,10 per 50 kg. Hoeveel moet Agencia Duvale voor deze zending betalen?

4.13. Salecomp Exports verkoopt goederen aan een winkelier. De goederen zijn verpakt in 12 kisten elk met een brutogewicht van 210 kg. De tarra is 3 kg per kist en de prijs is f. 78,50 per 25 kg. Bereken de opbrengst voor Salecomp Exports. Hoe wordt dit bedrag bij het betalen afgerond? (op Aruba)

4.14. Een partij bestaande uit bruto 11.640 kg goederen wordt verkocht voor f. 125,75 per 25 kg netto. De tarra is 2%. Bereken de opbrengst voor de verkoper.

4.15. Een grossier koopt 57 balen rijst, bruto 2.415 kg à f. 99,20 per 100 kg. Tarra 2 $\frac{1}{2}$ kg per baal. Wat moet de grossier voor deze partij rijst betalen?

- 4.25. De eigenaar van Miami Store koopt 4 dozen appelmoes. In elke doos zit een dozijn blikken. De prijs per blik is f. 2,45. Hij krijgt 15% rabat en 1% contant. Bereken de inkoopprijs van
 a. de hele partij
 b. één blik appelmoes.
- 4.26. Kadushi Trading verkoopt bruto 475 kg goederen met 3% tarra. De prijs is f. 22,35 per 50 kg. Rabat 8%. Contant 5%. Bereken het factuurbedrag.
- 4.27. Don Calito koopt een partij goederen van 3.420 kg. Tarra 2;5%. Prijs f. 52,10 per 100 kg. Rabat 10%. Contant 2%. Op de factuur werden de volgende kosten in rekening gebracht:
(Lossingskosten) Astec	f. 45,30
Vracht	f. 64,70
Verzekering	f. 12,15
- Maak de factuur.
- 4.28. Chobolobo Imports verkoopt een partij goederen met een brutogewicht van 2.651 kg verpakt in 52 kisten. Tarra 2,5 kg per kist. De prijs is f. 0,35 per 0,5 kg. Rabat 5%. Contant 2%. Stel de factuur samen.

WINST OF VERLIES

5.1. Omzet f. 1.562.415,-
 Inkw. - 922.875,-
 Brutow. f.

Brutow. f. 438.765,-
 Bedrijfsk. - 234.234,-
 Nettow f.

5.2. Brutow. f. 90.005,-
 Bedrijfsk. - 17.999,-
 Nettow. f.

Brutow. f. 1.875.675,-
 Bedrijfsk. - 200.937,-
 Nettow. f.

5.3. Omzet f. 15.685,-
 Inkw. - 7.910,-
 Brutow. f.
 Bedrijfsk. - 3.752,-
 Nettow. f.

Omzet f. 291.006,-
 Inkw. - 110.150,-
 Brutow. f.
 Bedrijfsk. - 40.235,-
 Nettow. f.

5.4. Omzet f. 19.305,-
 Inkw. - 10.995,-
 Brutow. f.
 Bedrijfsk. - 4.322,-
 Nettow. f.

Omzet f. 77.747,-
 Inkw. - 51.127,-
 Brutow. f.
 Bedrijfsk. - 6.435,-
 Nettow. f.

Brutow. f. 2.953.987,-
 Bedrijfsk. - 864.125,-
 Nettow. f.

Brutow. f. 8.443.415,-
 Bedrijfsk. - 6.531.965,-
 Nettow. f.

Brutow. f. 48.412,-
 Bedrijfsk. - 18.950,-
 Nettow. f.

Brutow. f. 789.575,-
 Bedrijfsk. - 292.897,-
 Nettow. f.

Omzet f. 79.425,-
 Inkw. - 45.940,-
 Brutow. f.
 Bedrijfsk. - 8.457,-
 Nettow. f.

Omzet f. 2.432,-
 Inkw. - 1.985,-
 Brutow. f.
 Bedrijfsk. - 215,-
 Nettow. f.

Omzet f. 30.044,-
 Inkw. - 23.493,-
 Brutow. f.
 Bedrijfsk. - 3.237,-
 Nettow. f.

Omzet f. 63.814,-
 Inkw. - 56.317,-
 Brutow. f.
 Bedrijfsk. - 2.935,-
 Nettow. f.

5.5. Maak de volgende opgaven met gebruik van het schema.

<u>Omzet</u>	<u>Inkoopwaarde</u>	<u>Bedrijfskosten</u>	<u>Nettowinst</u>
f. 114.346,-	f. 89.237,-	f. 12.025,-	f.
- 294.875,-	- 200.095,-	- 27.490,-	-
- 17.207,-	- 10.935,-	- 4.039,-	-
- 57.747,-	- 34.439,-	- 14.225,-	-
- 142.221,-	- 89.795,-	- 35.032,-	-

5.6. Omzet	f.	Omzet	f. 14.935,-
Inkoopwaarde	- 7.485,-	Inkoopwaarde	-
Brutowinst	f.	Brutowinst	f. 8.430,-
Bedrijfskosten	- 2.410,-	Bedrijfskosten	-
Nettowinst	f. 2.995,-	Nettowinst	f. 3.999,75

Omzet	f.	Omzet	f.
Inkoopwaarde	- 7.485,-	Inkoopwaarde	- 4.747,-
Brutowinst	f.	Brutowinst	f. 8.296,-
Bedrijfskosten	- 2.410,-	Bedrijfskosten	- 3.987,-
Nettowinst	f. 2.995,-	Nettowinst	f.

5.7. Bereken de omzet.

<u>Nettowinst</u>	<u>Bedrijfskosten</u>	<u>Inkoopwaarde</u>
f. 7.742,-	f. 1.436,-	f. 14.839,-
- 9.555,-	- 2.435,-	- 9.425,-
- 49.785,-	- 3.415,-	- 94.415,-
- 11.485,-	- 4.300,-	- 26.665,-
- 20.775,-	- 5.725,-	- 30.940,-

5.8. Bereken de inkoopwaarde en nettowinst of verlies.

<u>Omzet</u>	<u>Brutowinst</u>	<u>Bedrijfskosten</u>
f. 17.320,-	f. 7.438,-	f. 4.210,-
- 38.964,-	- 14.420,-	- 15.905,-
- 91.776,-	- 24.727,-	- 9.475,-
- 9.475,-	- 2.175,-	- 2.236,-
- 13.981,-	- 4.311,-	- 4.938,-

5.9. Bereken de inkoopwaarde en de nettowinst.

<u>Omzet</u>	<u>Brutowinst</u>	<u>Bedrijfskosten</u>
f. 22.900,-	f. 9.435,-	f. 1.430,-
- 9.460,-	- 6.965,-	- 975,-
- 48.345,-	- 19.005,-	- 1.375,-
- 6.565,-	- 3.960,-	- 1.995,-
- 49.725,-	- 40.880,-	- 12.565,-

5.10.	Brutow.	f. 11.915,-	Brutow.	f. 334.810,-
	Bedrijfsk.	- 13.635,-	Bedrijfsk.	- 342.937,-
	Verlies	f.	Verlies	f.
	Brutow.	f. 1.315,-	Brutow.	f. 61.221,-
	Bedrijfsk.	- 1.438,-	Bedrijfsk.	- 73.924,-
	Verlies	f.	Verlies	f.
5.11.	Brutow.	f. 52.995,-	Brutow.	f. 87.005,-
	Bedrijfsk.	- 63.591,-	Bedrijfsk.	- 93.780,-
	Verlies	f.	Verlies	f.
	Brutow.	f. 409.090,-	Brutow.	f. 835.555,-
	Bedrijfsk.	- 437.513,-	Bedrijfsk.	- 924.111,-
	Verlies	f.	Verlies	f.
5.12.	Brutow..	f. 55.715,-	Brutow.	f. 71.530,-
	Bedrijfsk.	- 60.320,-	Bedrijfsk.	- 69.475,-
	V/Nettow.	f.	V/Nettow.	f.
	Brutow.	f. 114.743,-	Brutow.	f. 94.318,-
	Bedrijfsk.	- 127.875,-	Bedrijfsk.	- 75.005,-
	V/Nettow.	f.	V/Nettow.	f.
5.13.	Brutowinst	f.	Brutowinst	f. 17.245,-
	Bedrijfsk.	- 136,90	Bedrijfsk.	-
	Nettow.	f. 1.244,35	Nettow.	f. 5.725,60
	Omzet	f. 1.203,-	Omzet	f. 12.725,-
	Inkoopwaarde	-	Inkoopwaarde	-
	Verlies	f. 101,-	Verlies	f. 50,-

VREEMD GELD

6.1. De familie Sharpe gaat gedurende de regattavakantie naar Bonaire. Vader Sharpe wil \$550,- en NAfl. 975,- meenemen. Hij gaat hiervoor naar de Interbank waar de koerslijst vermeldt: U.S dollar 1,77 - 1,78
Ant. gulden 100,80 - 102,10
Bereken hoeveel florins Vader Sharpe voor de vreemde valuta zal moeten betalen?

6.2. Aitza Sharpe studeert in Nederland. Haar moeder stuurt haar voor de kerst een postwissel voor Hfl. 435,-. Bij het postkantoor gebruikt men de volgende koersen voor het Nederlandse geld: 110,06 - 112,78.
a. Hoeveel betaalt moeder Sharpe voor het Nederlands geld?

De postbeambte berekent ook f. 4,85 voor kosten en zegels.

b. Wat moet moeder Sharpe totaal betalen?

6.3. Dhr. L. Krozendijk gaat naar een toeristisch congres in Trinidad. Daarna gaat hij naar Venezuela om promotie-materiaal te bestellen. Hij neemt TT\$ 1.150,- mee en ook Bs. 36.318,-.
Koers: TT\$ 139,15 - 139,50
Bs. 2,30 - 2,45
Bereken hoeveel Krozendijk totaal hiervoor moet betalen.

6.4.* Dhr. Lee kan van een taxichauffeur \$ 1.250,- kopen voor Afl. 2.250,-.
De dollarkoers is bij de bank 1,79 - 1,83.
a. Wat kan Dhr. Lee beter doen: bij de chauffeur kopen of bij de bank?
b. Hoeveel bedraagt het verschil?

6.5.* Luz Marina is een Colombiaanse. Ze werkt hier op Aruba en stuurt elke maand 8.500,- pesos op voor haar kinderen.
a. Zal Luz elke maand evenveel florins betalen voor de 8.500,- pesos?
b. Waarvan is het te betalen bedrag afhankelijk?
c. Vul in: minder of meer.
Hoe hoger de laatkoers; hoe ze betaalt.
Hoe lager de laatkoers; hoe ze betaalt.

Eind januari was de koersnotering 2,25 - 2,40 en eind juli was die 3,05 - 3,25.

d. Hoeveel betaalde Luz in januari en hoeveel in juli?
e. Hoeveel is het verschil?

- 6.6.* De eigenaar van een fruteria koopt een partij vruchten uit Sto. Domingo. Om de faktuur te betalen, wisselt hij bij de bank f. 2.440,-. De koers van de Dominicaanse peso is op die dag 14,90 - 16,-.
Hoeveel was het factuurbedrag?
- 6.7. Tijdens de vakantie gaat Marietje island hopping doen:
Ze koopt voor:
f. 241,50	aan EC\$	Koers 68,- - 69,-
f. 601,50	aan NAfl.	Koers 99,50 - 100,25
f. 376,20	aan J\$	Koers 26,75 - 28,50
f. 724,-	aan US\$	Koers 1,79 - 1,81
- a. Bereken hoeveel van elk der genoemde vreemde valuta Marietje meeneemt.
- Na de reis heeft Marietje nog wat over en wisselt:
EC.\$	85,-
NAfl.	110,-
J\$	220,-
en US\$	35,-
- Alle koersen zijn onveranderd.
- b. Hoeveel florins krijgt Marietje totaal terug?
c. Wat heeft de reis gekost als ze aan vliegtickets f. 2.350,- heeft uitgegeven?
- 6.8. Christopher krijgt voor zijn verjaardag Hfl. 150,- van zijn zusjes uit Nederland. Hij krijgt ook nog US\$ 40,- cadeau. Koers: Ned.geld: 106,50 - 108,50.
Am. geld: 1,78 - 1,83
Christopher wisselt alles bij de bank en stort het bedrag op zijn spaarboekje.
Welk bedrag wordt er op zijn spaarboekje bijgeschreven?
- 6.9. Dhr. Chin Tromp moet naar Sto. Domingo voor medische behandeling. Hij gaat met f. 8.250,- naar de bank om Dominicaanse pesos te kopen. De koersnotering bij de bank is 15,25 - 16,50.
Bereken hoeveel pesos Dhr. Chin ontvangt.
- 6.10. Mariachi Dushi Aruba gaat deelnemen aan een festival in Cancun, Mexico. De groepsleider gaat naar de bank om Mexicaanse pesos te kopen voor de hele groep. Totaal heeft hij f. 7.500,- bij zich.
Hoeveel Mxp. zal hij ontvangen?
Koers 10,25 - 12,50.

6.11. Dhr. R. de Kort van het Natural Bridge Restaurant heeft diverse vreemde valuta ontvangen. Hij gaat naar de Ruba Bank en verkoopt: Bs. 12.575,- Koers 2,85 - 3,40
US\$ 1.480,- Koers 1,77 - 1,81
NAfl. 305,- Koers 100,20 - 100,80

a. Hoeveel ontvangt de Kort totaal?

R. de Kort moet zelf voor zaken naar Canada en laat het ontvangen bedrag wisselen in Canadese dollars.

b. Hoeveel Can\$ krijgt hij als de koers 1,52 - 1,60 is?

W O O R D E N L I J S T

- aanbetaling : - eerste betaling bij het kopen op afbetaling
- down payment
- aanbieding : voor een lagere prijs
- abonnement : geld dat je moet betalen om een krant of tijdschrift iedere dag, week of maand te krijgen
- accu : - stroombron
- bateria di auto
- baal, balen : grote zak van jute of grof linnen
- bederf : - niet meer goed
- rot
- beschadiging : toegebrachte schade
Vb. goederen moeten goed verpakt worden om beschadiging te voorkomen
- commissie : - provisie
- een bedrag, meestal een percentage v.d. verkoopprijs, dat iemand krijgt als hij artikelen voor anderen verkoopt
- contant kopen of betalen : - bij de koop betalen
- direct betalen
- cash
- depot : - plaats waar goederen in voorraad gehouden worden
- opslag plaats
- donatie : - schenking
- bijdrage van geld of goederen voor een goed
- doel
- filiaal : bijwinkel, niet de hoofdwinkel
Vb. boekhandel Van Dorp op het vliegveld
- ingrediënten : wat nodig is om iets klaar te maken
- kantoorbehoeften : alles wat nodig is voor de werkzaamheden op kantoor. Vb. nietmachines, mappen, pennen ...

- krediet : - op rekening
- niet contant
- odometer : instrument om de lengte van een afgelegde weg te bepalen
- onderdelen : - delen van bijv. een machine of een auto
- parts
- onderhoudskosten : - kosten voor het in goede staat houden van b.v. gebouwen, machines enz.
- verzorging
- op afbetaling kopen : - de koopsom niet meteen betalen maar op afgesproken tijden
- op krediet kopen
- niet contant
- opbrengst : - het geld dat de verkoper ontvangt bij verkoop
- het bedrag dat goederen bij verkoop opbrengen
- opslaan : bewaren, in voorraad houden
- part time : - een gedeelte van de werkdag werken, dus niet een hele werkdag
- deeltijd
- niet fulltime
- postwissel : formulier waarmee men per post geld verzenden kan
- primaire levensbehoeften : - eerste levensbehoeften
- wat voor iemands leven absoluut nodig is
Vb. eten en drinken zijn primaire levensbehoeften
- rederij : scheepvaartbedrijf
- rente : - intrest
- bedrag dat iemand betaalt omdat hij geld van anderen leent
- geld dat door de bank aan spaarders wordt betaald
- risico : - gevaar voor schade of verlies
- schade : - nadeel of verlies door waardevermindering
- schatten : - kijken hoeveel de uitkomst ongeveer is

service charge : - bedieningsgeld
 - het bedrag dat je moet betalen voor de
 service (=bediening) b.v. in een
 restaurant

traject : wegverbinding tussen twee plaatsen

transportmiddelen: alles wat gebruikt kan worden voor het vervoer
 van personen en dingen
 Vb. auto's, treinen, trucks ...

verbouwen : planten, kweken, doen groeien
 Vb. groenten verbouwen, maïs planten
 groenten kweken, doen groeien

verkopen met
 verlies : verkopen voor minder dan de kostprijs

voordelig : goedkoper dan normaal

voorwaarden : condities; gemaakte afspraken

winkelbedienden : - winkelpersoneel
 - mensen die in een winkel werken

zending : wat gestuurd wordt
 Vb. een zending jeans uit Venezuela

